

Leer“kracht”

(Mission Possible)

Eindrapportage over het praktijkonderzoek in het kader van de leerroute:

Master SEN Gespecialiseerde leraar

Module GL05 Leer-en onderzoekslijn: Meesterstuk en Afstuderen

Fontys Opleidingscentrum Speciale Onderwijszorg

Mei 2011

Naam: Anouk de Jong

Studentennummer: 2157691

Lesplaats: Amsterdam

Begeleider: Marjolijn Loos

Inhoud

DANKWOORD.....	4
SAMENVATTING	5
INLEIDING	7
HOOFDSTUK 1AANLEIDING EN PROBLEEMSTELLING	9
1.1 HUIDIGE SITUATIE.....	9
1.2 WENSELIJKE SITUATIE	10
1.3 WAAR GAAT DIT ONDERZOEK OVER.....	10
1.4 AANLEIDING VOOR DIT ONDERZOEK	10
1.5 OVER OPLOSSINGSGERICHT WERKEN	11
1.6 DOELSTELLING, ONDERZOEKSVRAAG EN DEELVRAGEN	11
1.7 RELEVANTIE VAN DIT ONDERZOEK	12
1.8 PLAN VAN AANPAK	13
HOOFDSTUK 2THEORETISCHE ONDERBOUWING	14
2.1 INLEIDING.....	14
2.2 MISSION POSSIBLE EN KIDS'SKILLS.....	15
2.3 OPLOSSINGSGERICHTE GESPREKSTHERAPIE.....	16
2.3.1 <i>Inleiding</i>	16
2.3.2 <i>Probleemgericht versus oplossingsgericht werken</i>	17
2.3.3 <i>Oplossingsgerichte gesprekstechnieken</i>	18
2.3.4 <i>Relatie cliënt-therapeut</i>	19
2.4 MOTIVATIE	20
2.4.1 <i>Inleiding</i>	20
2.4.2 <i>Extrinsieke en intrinsieke motivatie</i>	20
2.4.3 <i>Vijf psychologische factoren van intrinsieke motivatie</i>	21
2.4.4 <i>Yes-setting</i>	21
2.5 REFLECTEREN EN ZELFREFLECTIE	22
2.5.1 <i>Inleiding</i>	22
2.5.2 <i>Zelfreflectie</i>	22
2.5.3 <i>Zelfevaluatie</i>	23
2.6 CONCLUSIE	24
HOOFDSTUK 3ONDERZOEKSMETHODOLOGIE	25
3.1 INLEIDING.....	25
3.2 ONDERZOEKSGROEP	26
3.3 ONDERZOEKSVORM.....	26

3.4	METHODE(N)	27
3.5	MIDDELEN	28
3.6	VRAGENLIJST EN OBSERVATIE	29
3.7	LOGBOEK	30
3.8	OPLOSSINGSGERICHT WERKEN EN GESPREKSVOERING	30
3.9	ETHISCHE ASPECTEN	31
3.10	PLAN VAN AANPAK EN TIJDSPAD	31
HOOFDSTUK 4 DATA PRESENTATIE EN DATA ANALYSE		32
4.1	INLEIDING	32
4.2	OP HET GEBIED VAN GEDRAG	32
4.2.1	<i>Resultaten vragenlijst en observatielijst</i>	<i>34</i>
4.2.2	<i>Resultaten vragenlijst deel 2 samen met de observatielijst deel 1</i>	<i>42</i>
4.3	OP HET GEBIED VAN MOTIVATIE	48
4.4	RESULTATEN VAN HET KWALITATIEF ONDERZOEK	55
4.4.1	<i>Vragenlijst ouders omtrent het gekozen leerdoel van hun kind</i>	<i>55</i>
4.4.2	<i>Werkboek Mission Possible</i>	<i>57</i>
4.5	HET EFFECT OP MIJZELF DOOR HET GEBRUIK VAN DE METHODE MISSION POSSIBLE	63
4.6	TENSLLOTTE	64
HOOFDSTUK 5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN		65
5.1	INLEIDING	65
5.2	BEANTWOORDEN VAN DE ONDERZOEKSVRAAG EN DE DEELVRAGEN	65
5.3	CONCLUSIES	72
5.4	AANBEVELINGEN	73
HOOFDSTUK 6 EVALUATIE VAN HET ONDERZOEK		75
6.1	INLEIDING	75
6.2	VERLOOP VAN HET ONDERZOEK	75
6.3	REFLECTIE OP MEZELF EN HET PROCESVERLOOP AAN DE HAND VAN HET MODEL VAN KORTHAGEN	76
LITERATUUR		80
BIJLAGEN		82

Dankwoord

Het schrijven van dit onderzoek is een uitdagende en soms een frustrerende klus geweest, maar uiteindelijk heb ik er minstens zoveel energie en voldoening voor terug gekregen, mede dankzij de hulp, motiverende woorden, steun, geduld en begrip van een aantal mensen.

Allereerst wil ik de vier kinderen E., J., Y. en R., hun ouders en alle kinderen van mijn klas bedanken, die dit onderzoek hebben mogelijk gemaakt.

Mijn begeleidster en mijn critical friend, die met hun verhelderende vragen, opmerkingen en kritische blikken mij gemotiveerd hebben gehouden bij het schrijven van dit meesterstuk.

De directeur, die het mede mogelijk heeft gemaakt dat ik mijn onderzoek heb kunnen uitvoeren, haar begrip, en opbouwende feedback gedurende mijn onderzoek.

De Intern Begeleidster(mijn vraagbaak), waarbij ik met al mijn vragen terecht kon.

Mijn duopartner (mijn rots in de branding), zij heeft meegeholpen aan het voltooien van mijn onderzoek door het doen van observaties, invullen van vragenlijsten, het delen van haar bevindingen, waarbij ik altijd terecht kon en mij weer wist te motiveren als ik het even niet meer zag zitten.

De dyslexiecoach, die mede bijgedragen heeft aan het onderwerp voor mijn onderzoek, gedurende het hele proces met mij mee bleef denken en lezen, zorgde dat ik gemotiveerd bleef en waarvan ik de benodigde boeken voor mijn literatuuronderzoek kon lenen.

Haar man, die mij meerdere malen uit de brand heeft geholpen bij het maken van grafieken.

Mijn ouders, die er altijd voor mij zijn en klaar staan, waarbij zij mij vele malen hebben geholpen bij het interpreteren van de grafieken, de benodigde boeken bij de bibliotheek ophaalden en weer terugbrachten en vooral voor hun hulp, tijd, steun en bemoedigende woorden bij het schrijven van dit meesterstuk.

Mijn partner en mijn dochtertje, zij zorgden ervoor dat ik gemotiveerd bleef dankzij hun bemoedigende woorden, stralende lach en vooral voor hun geduld en begrip wanneer de spanning en tijdsdruk mij even teveel werden.

Alle collega's, voor hun betrokkenheid, bemoedigende woorden en begrip gedurende de hele opleiding.

Samenvatting

Het onderwerp van dit onderzoek is de begeleiding van vier kinderen middels de materialen van de oplossingsgerichte methode Mission Possible, met als doel de motivatie, de zelfverantwoordelijkheid en de mate van zelfevaluatie ten aanzien van het eigen gedrag en het leerproces te vergroten. Hiermee hoop ik te bereiken dat het gedrag van de vier kinderen in positieve zin zal veranderen; dat ze op een positieve manier met elkaar en de andere kinderen om zullen gaan, waardoor het pedagogisch klimaat van de groep zal verbeteren.

De onderzoeksvraag is daarmee:

In hoeverre draagt Mission Possible bij aan de motivatie, de zelfverantwoordelijkheid en de zelfevaluatie van kinderen ten aanzien van hun eigen leerproces en gedrag?

Om dit te onderzoeken heb ik gedurende zes weken met vier kinderen gewerkt aan een eigen gekozen leerdoel, vaardigheid, met behulp van de materialen van de methode "Mission Possible". De eerste twee weken van het onderzoek hebben de kinderen, elk afzonderlijk met mij, de vragen bij de stappen van het werkboek beantwoord. Wekelijks heeft er een evaluatie plaatsgevonden van het leerdoel d.m.v. schalen (post-its die op de grond geplakt waren met daarop de cijfers van 1 tot 10, stap 7 van het werkboek) en een planning voor de komende week (stap 8 van het werkboek). Verder hebben de kinderen gedurende het onderzoek een logboek bijgehouden, waarin de behaalde successen werden opgeschreven.

Om de effectiviteit van het werken middels de materialen van de methode Mission Possible te kunnen evalueren zijn voorafgaand, tussentijds en aan het einde van het onderzoek gesloten observatielijsten door mijzelf en mijn duopartner als membercheck ingevuld. Verder hebben de kinderen, mijn duopartner en ikzelf een vragenlijst omtrent het pedagogisch klimaat in de groep ingevuld. Ook de ouders hebben aan het begin en aan het einde van het onderzoek een vragenlijst, omtrent de door hun kind gekozen vaardigheid, ingevuld. Verder heb ik aan het einde van het onderzoek telefonisch met de ouders het verloop van het onderzoek en het behalen van het leerdoel besproken.

Resultaten en conclusies

- In een periode van zes weken, waarbij de methode is toegepast op vier kinderen, heb ik aangetoond dat gedragsverandering op schoolniveau te bereiken is.
- Gedragsverandering thuis is bij de helft van de kinderen uit de onderzoeksgroep bereikt. Daarvoor zijn aanwijsbare oorzaken in hoofdstuk 4 (4.4.1.) genoemd.
- Alle vier de kinderen uit de onderzoeksgroep hebben hun leerdoel in een periode van zes weken behaald.
- De motivatie is bij alle vier de kinderen uit de onderzoeksgroep ten aanzien van het eigen gedrag en het leerproces vergroot. Dit is waargenomen en gemerkt door de betrokken leerkrachten, collega's, klasgenoten en de betreffende kinderen zelf.
- De methode heeft een positieve invloed op de leerkracht voor hun waardering voor de klas.
- Door het gebruik van de methode wordt de interactie tussen de leerkracht en de kinderen verbeterd.
- Door het gebruik van de methode wordt de interactie tussen de kinderen onderling verbeterd
- Door het gebruik van de methode zijn de kinderen beter in staat tot zelfevaluatie.

De eindconclusie van dit onderzoek:

De methode Mission Possible werkt!

Inleiding

“Ik doe het niet!”

Dit is een uitspraak van een leerling uit mijn groep die ik regelmatig, niet alleen van hem, maar ook regelmatig van andere kinderen uit mijn groep te horen krijg.

Ze kunnen niet altijd verwoorden waarom zij bepaalde opdrachten niet willen doen.

Op “De SBO school¹” zijn leerlingen met verschillende leer- en gedragsproblemen vertegenwoordigd. Dit betreft onder andere kinderen met een lage intelligentie, dyslexie, dyscalculie, ADHD, ADD, NLD, met verschillende vormen van stoornissen uit het Autistisch spectrum, of met een combinatie van bovengenoemde.

Oplossingsgericht werken, handelingsgericht werken en een veilig pedagogisch klimaat staan hoog in het vaandel en wordt door alle medewerkers nagestreefd.

Het creëren van een veilig pedagogisch klimaat is niet altijd even makkelijk te realiseren. Ik loop er regelmatig tegenaan dat leerlingen ongemotiveerd zijn om aan het werk te gaan en/ of niet willen werken en kinderen die op een negatieve manier met elkaar omgaan en aandacht vragen. Wanneer je kinderen op hun gedrag aanspreekt gaan ze in veel gevallen in de verdediging of leggen de schuld bij een ander. “Ik doe het niet!”, “Maar hij deed het ook!” of “Hij begon!” zijn bij het hierboven genoemde veel voorkomende uitspraken.

Het voorgaande is bepalend geweest voor de keuze van het onderwerp voor mijn onderzoek. Het onderwerp van dit onderzoek is daarmee: het vergroten van de motivatie, de zelfverantwoordelijkheid en zelfreflectie van kinderen ten aanzien van het eigen leerproces en het eigen gedrag, middels het opstellen van eigen leerdoelen.

Met dit onderzoek hoop ik te bereiken dat de motivatie van de kinderen vergroot wordt ten aanzien van het leerproces, het omgaan met elkaar op een positieve manier, het opstellen en behalen van eigen leerdoelen.

Wellicht geeft dit onderzoek mijn collega's en mijzelf handvatten om het pedagogisch klimaat in de groep te kunnen verbeteren door het inzetten van de materialen van Mission Possible en Kids'Skills.

In hoofdstuk 1 wordt een beschrijving gegeven van de aanleiding voor het

¹ De naam van de school waar ik werkzaam ben laat ik in dit onderzoek achterwege en zal als “De SBO school” benoemd worden.

onderwerp van het onderzoek, de doelstelling, de vraagstelling, de deelvragen en de huidige situatie in de groep. In hoofdstuk 2 wordt er dieper ingegaan op de theoretische onderbouwing van de onderzoeksvraag en de deelvragen.

In hoofdstuk 3 wordt er uiteengezet hoe het onderzoek is opgebouwd.

Hoofdstuk 4 bestaat uit een beschrijving van de data- analyse en de resultaten.

Hoofdstuk 5 bestaat uit mijn bevindingen, conclusies en aanbevelingen naar aanleiding van het onderzoek.

Hoofdstuk 6 bestaat uit de evaluatie van het onderzoek en een reflectie op mijzelf en het procesverloop.

Ik wens u veel leesplezier toe.

Hoofdstuk 1 Aanleiding en probleemstelling

1.1 Huidige situatie

Dit onderzoek betreft een combinatiegroep, met veertien kinderen, van schoolverlaters en mogelijke schoolverlaters tussen de elf en dertien jaar op “De SBO school”.

Uit verschillende gesprekken met mijn duopartner² en tijdens de leerling-bespreking is gebleken dat, met het huidige pedagogisch klimaat, wij meer bezig zijn met het bewaren van de rust en de orde in de groep. Dit gaat ten koste van de effectieve leertijd.

Voorafgaand aan dit onderzoek hebben mijn duopartner en ikzelf de volgende acties ondernomen:

Allereerst hebben wij opnieuw regels en afspraken samen met de kinderen ten aanzien van de omgang met elkaar, de leerkracht en het eigen gedrag opgesteld.

Een aantal leerlingen vindt het nog heel lastig om zich hieraan te houden. Deze leerlingen blijven gedurende de dag regelmatig negatieve aandacht vragen. Dit uit zich in het uitdagen van elkaar, op elkaar en ook op anderen letten en reageren, niet in positieve zin. Waardoor er regelmatig conflicten ontstaan. Wanneer je de kinderen op hun gedrag aanspreekt gaan ze in de verdediging, in discussie, of leggen de schuld bij de ander neer. Dit gaat ten koste van de effectieve leertijd. Waardoor het leergedrag van een aantal kinderen regelmatig in het gedrang komt.

Verder hebben alle leerlingen meegedaan aan vier bijeenkomsten van Rots & Water. Dit is een training om te leren kijken naar je eigen gedrag, ter bevordering van de samenwerking, leren negatief gedrag van anderen te negeren en om voor jezelf op te komen. Tijdens de bijeenkomsten hebben, op een leerling na, alle leerlingen goed en enthousiast meegedaan. Het pedagogisch klimaat in de klas is beter geworden en in de pauze wordt er steeds vaker samengespeeld. Na de laatste bijeenkomst van Rots & Water is de situatie weer verslechterd. Wij lopen er beiden tegenaan, dat de dingen die wij geprobeerd hebben, van tijdelijke aard zijn en het pedagogisch klimaat niet/ nauwelijks verbeterd is. Tijd voor een andere aanpak. Na overleg met de directeur heb ik ervoor gekozen om voor mijn onderzoek gebruik te maken van

² Mijn duopartner, Suzanna, werkt maandag en dinsdag. Ik werk de andere dagen.

het materiaal van de methode Mission Possible. Aangezien de leeftijd van de kinderen tussen de elf en de dertien jaar ligt, sluit deze methode meer aan bij de belevingswereld van de kinderen dan het materiaal van de methode Kids' Skills.

1.2 Wenselijke situatie

Met dit onderzoek wil ik bereiken dat ik ongemotiveerde leerlingen kan motiveren om aan het werk te gaan, zodat ze weer plezier krijgen in het leren.

Verder hoop ik te bewerkstelligen dat het pedagogisch klimaat in de groep verbeterd, dat kinderen gaan reflecteren op hun eigen gedrag, gemotiveerd raken om nieuwe vaardigheden te leren, elkaar hierbij ondersteunen en deze nieuwe vaardigheden ook aan een ander kunnen leren.

1.3 Waar gaat dit onderzoek over

Dit onderzoek gaat over het vergroten van de motivatie, de zelfverantwoordelijkheid en zelfreflectie van kinderen ten aanzien van het eigen leerproces en het eigen gedrag, middels het opstellen van eigen leerdoelen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van oplossingsgerichte gesprekstechnieken middels de materialen van Mission Possible, Kids' Skills voor jongeren, van Caroline Beumer-Peeters.

1.4 Aanleiding voor dit onderzoek

Ten eerste is het pedagogisch klimaat in de groep dusdanig, dat het tijd is voor een andere aanpak. Ondanks alles wat we geprobeerd hebben, gaan een aantal leerlingen op een negatieve manier met elkaar om en zijn sfeerbepalend.

Ten tweede "Leerkrachten zien zich geconfronteerd met een ontmoedigende taak – namelijk te proberen controle te houden over ongelijksoortige groepen van (soms ongemotiveerde) leerlingen - die al te gemakkelijk in confrontaties kunnen uitmonden" (M. Durant, 2009, blz. 9).

Ten derde hebben alle medewerkers van "De SBO school" naar aanleiding van een teambijeenkomst over Oplossingsgericht werken, door Jan Verwer, het boek Kids' Skills van Ben Furman gekregen. Uit gesprekken met mijn collega's is gebleken dat geen van mijn collega's Kids' Skills inzet in de dagelijkse praktijk en ook niet goed weten hoe ze Kids' Skills zouden kunnen inzetten.

1.5 Over oplossingsgericht werken

Het oplossingsgerichte model is van oorsprong ontwikkeld door Steve De Shazer en Insoo Kim Berg tussen 1978 en 1985.

“Het model gaat ervan uit dat iedereen alle hulpbronnen al bezit die nodig zijn om hun problemen op te lossen, maar dat zij zich daar alleen nog niet van bewust zijn en ze niet toe kunnen passen” (Mahlberg & Sjöblom, 2008).

Mission Possible (Beumer-Peeters, 2010) en Kids’Skills (Furman, 2003, 2004) zijn beiden gebaseerd op de filosofie van het oplossingsgerichte denken: focus op wat werkt en gebruik dit om nieuwe mogelijkheden te ontdekken.

Uit eerder onderzoek naar het gebruik van Kids’Skills kan gesteld worden dat een combinatie van, deels oplossingsgerichte, begeleiding van de leerkrachten en de aanpak met Kids’ Skills door de leerkrachten kan bijdragen aan de verbetering van het pedagogisch klimaat in de groep (Orsouw-Hartmans, 2008).

1.6 Doelstelling, onderzoeksvraag en deelvragen

Doelstelling

Door middel van dit onderzoek wil ik uitzoeken of de motivatie van kinderen ten aanzien van het leerproces, het opstellen en behalen van eigen leerdoelen, vergroot wordt door het gebruik van de materialen van de methode Mission Possible, Kids’Skills voor jongeren. Verder wil ik kijken of het opstellen en werken aan de eigen leerdoelen, met behulp van de materialen van Mission Possible, bijdraagt aan het leren reflecteren op het eigen gedrag, het nemen van verantwoordelijkheid voor het eigen gedrag en een verbetering van het pedagogisch klimaat in de groep.

Wanneer dit inderdaad wordt bereikt door de inzet en het gebruik van de materialen van Mission Possible ga ik deze manier van werken in de toekomst vaker gebruiken en raken mijn collega’s ook enthousiast en gemotiveerd om Kids’Skills en/ of Mission Possible te gaan gebruiken door de behaalde resultaten van dit onderzoek.

Onderzoeksvraag

In hoeverre draagt Mission Possible bij aan het vergroten van de motivatie, de zelfverantwoordelijkheid en de zelfevaluatie van kinderen ten aanzien van hun eigen leerproces en gedrag?

Deelvragen:

1. In hoeverre draagt het gebruik van Mission Possible bij aan gedragsverandering van de kinderen uit de onderzoeksgroep?
2. In hoeverre draagt Mission Possible bij om de kinderen uit de onderzoeksgroep te motiveren bij het opstellen en behalen van leerdoelen?
3. In hoeverre draagt Mission Possible bij aan het vermogen tot zelfevaluatie op het eigen gedrag van de kinderen uit de onderzoeksgroep?
4. In hoeverre is er een verschil in het stellen en het zich eigen maken van vaardigheden bij kinderen die gebruik maken van de materialen van Mission Possible en kinderen die hier geen gebruik van maken?
5. Welk effect heeft het gebruik van de methode Mission Possible op mijzelf en mijn leerkrachtgedrag?

1.7 Relevantie van dit onderzoek

Dit onderzoek sluit aan bij de vragen en behoeftes, zoals eerder in dit hoofdstuk genoemd, van mijn collega's, bij de behoeftes van mij, mijn duo- partner en de kinderen in mijn groep in het bijzonder.

Wellicht geeft dit onderzoek mij en mijn collega's handvatten om het pedagogisch klimaat in de groep te kunnen verbeteren. Verder zou dit onderzoek kunnen leiden tot het daadwerkelijke gebruiken en inzetten van de materialen van Mission Possible en Kids'Skills in plaats van dat het verkregen boek op een plank in de boekenkast staat te verstoffen.

1.8 Plan van aanpak

Het onderzoek bestrijkt een periode van ongeveer zes weken, waarin ik de kinderen begeleid bij het opstellen van leerdoelen en bij het werken aan deze leerdoelen. De groep wordt hierbij in twee groepen verdeeld. Een experimentele groep die bij het stellen en behalen van hun leerdoel gebruik maakt van een werkboek, “Mission Possible”, en een controle groep die geen gebruik maakt van een werkboekje om hun leerdoelen te behalen. Zowel aan het begin als aan het einde van deze zes weken krijgen de ouders en de kinderen, uit beide groepen, een vragenlijst. De behaalde leerdoelen zullen met de kinderen en supporters, op een door de kinderen vooraf gekozen, manier gevierd worden.

De resultaten worden gemeten door vragenlijsten aan de ouders, de kinderen en observaties door mijn duopartner en mijzelf.

Hoofdstuk 2 Theoretische onderbouwing

2.1 Inleiding

Met het huidige pedagogisch klimaat in de groep, die het onderwerp van dit onderzoek vormen, ben ik veelal bezig met het bewaren van de rust en de orde in de groep, mede door het gedrag van een aantal kinderen. Door middel van het opstellen en behalen van leerdoelen, en het voeren van oplossingsgerichte gesprekken met behulp van de materialen van de methode Mission Possible, wil ik onderzoeken in hoeverre deze methode bijdraagt aan gedragsverandering, het vergroten van de motivatie en het bevorderen van zelfevaluatie bij een zevental kinderen, dit is de helft van de groep.

In dit hoofdstuk schep ik een beeld van de theoretische achtergrond van de methode Mission Possible, oplossingsgericht werken, motivatie, zelfreflectie en zelfevaluatie, die van belang is voor het uitvoeren van het onderzoek.

2.2 Mission Possible en Kids'Skills

Mission Possible is de methode die ik ga gebruiken voor mijn onderzoek bij het opstellen van, het werken aan en het behalen van leerdoelen samen met de kinderen. De ondertitel van deze methode is: 'Kids'Skills voor jongeren' en kan gezien worden als het "grote broertje" van de methode Kids' Skills ontwikkeld door Ben Furman. Om duidelijk te maken waarom er gekozen is voor Mission Possible voor dit onderzoek wordt hieronder een beeld geschept van de overeenkomsten en verschillen tussen deze methodes.

2.2.1 Overeenkomsten

Mission Possible (Beumer-Peeters, 2010) en Kids'Skills (Furman, 2003, 2004) zijn beide methodes gebaseerd op de filosofie van het oplossingsgerichte denken: focus op wat werkt en gebruik dit om nieuwe mogelijkheden te ontdekken.

Er wordt niet uitgegaan van problemen, maar van vaardigheden die nog geleerd moeten worden. De sterke kanten van de cliënt, worden gebruikt om handvatten te vinden voor het aanleren van die vaardigheden. De omgeving wordt hierbij ingeschakeld als supporters. Beide methodes bevatten een programma in stappen waarmee gestructureerd gewerkt kan worden aan het oplossen van problemen, het stellen van doelen en het succesvol behalen ervan. Naast het theorieboek is er ook een werkboek ontwikkeld waarin de stappen vermeld staan.

2.2.2 Verschillen

Mission Possible is bedoeld voor jongeren in de leeftijd van circa 11 tot 18 jaar, bestaat uit 11 stappen of taken die kunnen helpen doelen te stellen en deze te realiseren en is meer een programma voor persoonlijke ontwikkeling voor jongeren. Kids Skills is bedoeld voor kinderen in de leeftijd van ongeveer 4 t/m 12 jaar en bestaat uit 15 stappen.

Ik heb gekozen om gedurende het onderzoek gebruik te maken van de methode Mission Possible. Gezien de leeftijd³ van de kinderen, die het onderwerp vormen voor dit onderzoek, sluit deze methode meer aan bij de leeftijd en de belevingswereld van deze kinderen ten opzichte van Kids'Skills.

³ De leeftijd van de kinderen ligt tussen de elf en de dertien jaar.

2.3 Oplossingsgerichte gesprekstherapie

2.3.1 Inleiding

“Van oudsher werd er in de psychologie en in de opvoeding gewerkt vanuit een model dat er op gericht was te kijken naar tekortkomingen en onvolkomenheden in het menselijk gedrag. Over het algemeen werd de oplossing gezocht in het proberen af te leren van het negatieve gedrag” (Beumer- Peters, 2010).

De laatste jaren zijn hier ten opzichte van het medisch model alternatieven voor ontwikkeld. Een van deze alternatieven is de oplossingsgerichte gesprekstherapie.

“Deze is ontwikkeld door Steve de Shazer, Insoo Kim Berg en hun collega’s van het Brief family Therapy Center in Milwaukee. De Shazer is geïnspireerd geraakt door het werk van Gregory Bateson”(1972; Bateson, Jackson, Haley &Weakland, 1956).

Hieronder volgt een beschrijving van probleemgericht werken versus oplossingsgericht werken, oplossingsgerichte gesprekstechnieken en het belang van de samenwerkingsrelatie tussen de therapeut en de cliënt.

2.3.2 Probleemgericht versus oplossingsgericht werken

Om een beeld te geven waarom ik bij het doen van dit onderzoek gekozen heb voor de oplossingsgerichte manier van werken, volgt hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste verschillen tussen probleemgericht werken en oplossingsgericht werken.

De Jong&Kim Berg (2004), Mahlberg & Sjöblom (2008), Beumer-Peeters (2010) geven de volgende belangrijkste verschillen tussen het probleemgerichte model en het oplossingsgerichte model.

Probleemgerichte benadering richt zich vooral op:

- Het verleden (wat is er gebeurd?)
- Wat er verkeerd is
- Wie of wat de mogelijke oorzaak ofwel schuldige is
- Gebreken en onvolkomenheden
- Het uitoefenen van controle op de ontstane situatie (weer grip krijgen)
- Werken vanuit een expertstatus (de professionele hulpverlener weet wat goed is voor de cliënt)
- Complicaties voorkomen en oplossen
- Definities en diagnoses

Oplossingsgerichte benadering richt zich vooral op:

- Wat er nu is
- Wat er in de toekomst wenselijk is
- De uitzonderingen op het probleem (wat werkt wel goed)
- Signaleren en monitoren van vooruitgang
- Het krijgen van invloed in plaats van controle
- Samenwerking met de cliënt en zijn omgeving
- Herkennen en gebruikmaken van al aanwezige hulpbronnen en kwaliteiten
- Eenvoud door een zo klein mogelijke verandering en het gebruik van simpele en duidelijke taal

2.3.3 Oplossingsgerichte gesprekstechnieken

De Jong & Kim Berg (2004) “stellen dat oplossingsgerichte gesprekstherapie een andere houding ten opzichte van de cliënt vereist. Zij gaan ervan uit dat je de cliënt het best kunt leiden op de manier waarbij je van één stap achter leidt ofwel een houding aannemen van niet-weten. De therapeut wil meer weten over wat er gezegd is i.p.v. het overbrengen van vooropgezette meningen en verwachtingen over de cliënt, het probleem of wat er veranderd moet worden.

Zij beschrijven de volgende fasen om tot een oplossing te komen, dit zijn de basismomenten van oplossingsgerichte gespreksvoering:

- De beschrijving van het probleem.
- Het ontwikkelen van duidelijk geformuleerde doelen.
- Onderzoeken van de uitzonderingen.
- Feedback aan het einde van de sessie.
- Evaluatie vooruitgang cliënt (de cliënt geeft de vooruitgang aan op een schaal van 1 tot 10.)”Cauffman & van Dijk (2009) noemen dit de 7-stappendans (zie bijlage 1 De zeven-stappendans).

Gedurende het onderzoek wil ik wekelijks de schaalvraag aan de kinderen stellen om te bepalen waar ze nu staan, hoe we nu verder gaan met het werken aan het leerdoel en in welke mate ze in staat zijn tot zelfevaluatie.

Aan het einde van het onderzoek wil ik de schaalvraag gebruiken om te bepalen of het leerdoel wel/ (nog) niet behaald is.

2.3.4 Relatie cliënt-therapeut

Volgens De Jong en Kim Berg (2004), Beumer-Peeters (2010), Furman (2003, 2004), Bannink (2006) en Durant (2007) “is het bepalen van de cliënt-therapeut relatie een van de meest essentiële stappen die genomen moet worden voordat er gewerkt kan worden aan gedragsverandering, het bereiken van een doel of het vinden van een oplossing. De cliënt-therapeut relatie vormt de basis voor motivatie, vertrouwen en de mogelijkheid tot samenwerking. Er worden 3 samenwerkingsrelaties tussen de cliënt en de therapeut onderscheiden, te weten: ‘bezoeker’, ‘klager’, ‘klant’.”

Volgens Cauffman & van Dijk (2009) “is het van belang om te weten wat de aard van de werkrelatie is tussen de cliënt en de therapeut is om te bepalen welke interventies er beter wel en niet gepleegd kunnen worden. Het Flowchart Brugse model onderscheid vier samenwerkingsrelaties, te weten: ‘voorbijganger’, ‘zoeker’, ‘koper’, ‘co-expert’. “ Zij geven een uitgebreide handreiking hoe je aanpak bij de verschillende werkrelaties kan zijn. (zie bijlage 2 Oplossingsgerichte flowchart). Le Fevere de Ten Hove, Callens, Geysen & Maene (2008) geven ook deze indeling, zij beschrijven voorbeelden in hoofdstuk 3.

2.4 Motivatie

2.4.1 Inleiding

“Motivatie is de sleutel tot het werken met cliënten”(Beumer-Peeters,2010).

Dit is een citaat dat mij erg aansprak, aangezien ik wil onderzoeken in hoeverre Mission Possible bijdraagt aan het vergroten van de motivatie van de leerlingen.

Al eerder is het belang van het hebben van een ‘klant’ of ‘co-expert’ samenwerkingsrelatie met de cliënt beschreven. Wanneer er nog geen sprake is van een ‘klant’ of ‘co-expert’ samenwerkingsrelatie zal de therapeut er eerst voor moeten zorgen dat de motivatie van de cliënt vergroot wordt. Hieronder volgt een beschrijving van wat motivatie eigenlijk is, hoe het vergroten van de motivatie bewerkstelligd kan worden en hoe je als therapeut, onderwijskracht, een ‘klant’ samenwerkingsrelatie kunt bereiken met de cliënt, kind.

2.4.2 Extrinsieke en intrinsieke motivatie

“Motivatie wordt gevoed van binnenuit en van buitenaf.

Extrinsieke motivatie komt van buitenaf: de cliënt wordt van buitenaf geprikkeld, beloningen die in het vooruitzicht zijn gesteld en intrinsieke motivatie komt van binnenuit: de cliënt wordt van binnenuit geprikkeld, de inzet die de cliënt zelf wil plegen” (Vinke, R, 2004).

2.4.3 Vijf psychologische factoren van intrinsieke motivatie

Beumer-Peeters(2010) stelt “om optimaal gemotiveerd te kunnen werken aan eenmaal gekozen doelen zijn de vijf belangrijkste psychologische factoren van intrinsieke motivatie van belang. Deze vijf factoren corresponderen met de vijf fasen waarin de stappen van de methode Mission Possible zijn verdeeld. Een belangrijke factor hierbij is dat de cliënt de voordelen van het van het te bereiken doel, de beoogde gedragsverandering voor zichzelf en anderen inziet.”

Psychologische factoren van intrinsieke motivatie

1. Het gevoel dat het jouw eigen doel is
2. Het doel moet waarde voor je hebben
3. Je moet vertrouwen hebben dat je het doel kunt bereiken
4. Het ervaren van vooruitgang
5. de bereidheid om rekening te houden met eventuele tegenslag en terugval

Stappen van de methode Mission Possible

- Stap 0, stap1, stap 7
- stap 2, stap 11
- stap 3 t/m 7 en 11
- stap 7, 8 en 9 en 11
- stap 10

2.4.4 Yes-setting

Wanneer een cliënt ‘klager’ of ‘bezoeker’ is voor samenwerking, zal er eerst gewerkt moeten worden aan het vergroten en verkrijgen van motivatie tot samenwerking, ervoor zorgen dat de cliënt ‘klant’ wordt tot samenwerking.

Beumer-Peeters (2010) noemt de yes-setting als handig instrument om het gesprek te openen en de medewerking van de jongere te krijgen. De yes-setting is het openen van een gesprek met een aantal vragen waarop het antwoord alleen maar ‘ja’ kan zijn. Door de reeks yes-setvragen af te sluiten met een vraag over positieve prestaties of eigenschappen, is direct de weg geopend voor het geven van een compliment. Eventuele weerstand kan hierdoor wat opgelost worden.

2.5 Reflecteren en zelfreflectie

2.5.1 Inleiding

Om de deelvraag *“In hoeverre draagt Mission Possible bij aan het vermogen tot zelfevaluatie op het eigen gedrag?”* te kunnen beantwoorden, is het van belang vooraf te bepalen of ik wil dat de kinderen aan het einde van het onderzoek zelf kunnen reflecteren of evalueren op het eigen gedrag. Om dit te kunnen bepalen is het nodig dat ik weet wat beide begrippen inhouden.

Hieronder volgt een beschrijving van de begrippen zelfreflectie, zelfevaluatie en wat het verschil is tussen zelfreflectie en zelfevaluatie.

2.5.2 Zelfreflectie

De Dikke van Dale geeft de volgende definitie van reflectie:

1 weerkaatsing 2 overweging, bespiegeling

Nijgh (2006) geeft de volgende beschrijving van zelfreflectie:

“Het nadenken over het analyseren van de situatie en de rol van de eigen persoon staat centraal zonder meteen te beoordelen. Het gaat niet om wat je goed of fout hebt gedaan. Belangrijker is te achterhalen wat de achtergrond van je handelen is.”

Korthagen (2002) ziet het reflecteren als “het herstructureren van ervaringen en kennis. Herstructureren kun je zien als het opnieuw ordenen van je ervaringen. Het analyseren van het eigen gedrag is daarbij noodzakelijk. Alleen door zelfonderzoek kun je tot inzicht in eigen handelen komen. Reflectie vindt plaats door jezelf vragen te stellen aan de hand van een concrete praktijksituatie. Het is belangrijk om met één afgebakende situatie aan de slag te gaan. Als alle vragen beantwoord zijn, en de antwoorden je een nieuwe richting geven, dan kun je conclusies trekken en je iets voornemen voor een volgende keer. Als je een nieuw voornemen in de praktijk hebt gebracht, kun je er opnieuw op reflecteren. Zo wordt het reflecteren een cyclisch proces”.

Korthagen heeft dat leerproces weergegeven in een model (zie bijlage 3 Reflectiecirkel van Korthagen).

Volgens Nijgh, (2006) “is zelfreflectie daarom een bewust proces waarbij de persoon een analyse maakt van wie hij is en wat hij doet”(zie bijlage 4 Proces van zelfreflectie).

2.5.3 Zelfevaluatie

De Dikke van Dale geeft de volgende definitie van evalueren:

Achteraf bespreken om ervan te leren

Elshout- Mohr (1994, pag.23) geeft de volgende beschrijving van zelfevaluatie:

“Een persoon die zichzelf evalueert vergelijkt de verwachting die hij van tevoren had met de feitelijke gang van zaken. Het gaat hier om het beoordelen van het uitgevoerde werkplan, welke eventuele storende factoren een rol hebben gespeeld en hoe hiermee is omgegaan. Tenslotte kunnen conclusies worden getrokken voor de werkwijze van soortgelijke activiteiten. Bij zelfevalueren is de planning en werkuitleg het object van het terugblikproces.”

Ik ben tot de ontdekking gekomen dat wat ik onder reflecteren versta: terugkijken op het proces en op het eigen handelen, waarbij gekeken wordt naar wat er goed ging en wat er een volgende keer eventueel anders kan waarbij, indien nodig, het gedrag herzien en aangepast wordt, eigenlijk evalueren is.

Het heeft er toe geleid dat ik het begrip *zelfreflectie* in de volgende deelvraag heb aangepast:

- In hoeverre draagt Mission Possible bij aan het vermogen tot *zelfevaluatie* op het eigen gedrag?

2.6 Conclusie

Tijdens de gesprekken die ik met de leerlingen omtrent de leerdoelen ga voeren, is het belangrijk snel helder te hebben met welke relatie ik te maken heb. Dit is van belang om ervoor te zorgen dat ik niet te snel of juist te langzaam bepaalde stappen van het werkboek doorloop. Wanneer ik te snel ga, zal het wel eens kunnen gebeuren dat de samenwerking helemaal ophoudt, omdat er dan geen vertrouwen meer is. Wanneer ik te maken krijg met een 'klager' en/ of een 'bezoeker', zal ik er eerst voor moeten zorgen dat ze gemotiveerd raken. Dit kan ik onder andere doen door gebruik te maken van de zogenaamde *yes-setting* om het gesprek te openen.

Gedurende dit onderzoek zal ik vooral een 'coachende' rol spelen bij het opstellen en behalen van de leerdoelen samen met de kinderen. Ik zal proberen om van één stap achter te leiden ofwel een houding aannemen van niet-weten, mij afhankelijk en afwachtend op te stellen om de leerlingen het beste te kunnen helpen. Dit zal voor mij nog best lastig worden, aangezien ik van mezelf weet dat ik geneigd ben tot leiden en zorgen.

In hoofdstuk 3 wordt een plan van aanpak voor het onderzoek uiteengezet en beschreven waaruit het onderzoek is opgebouwd.

Hoofdstuk 3 Onderzoeksmethodologie

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt beschreven waaruit het onderzoek is opgebouwd, welke methoden er gebruikt gaan worden en welke middelen hierbij nodig zijn om antwoord te krijgen op de onderzoeksvraag:

In hoeverre draagt Mission Possible bij aan het vergroten van de motivatie, de zelfverantwoordelijkheid en de zelfevaluatie van kinderen ten aanzien van hun eigen leerproces en gedrag?

De bijbehorende deelvragen:

1. In hoeverre draagt het gebruik van Mission Possible bij aan gedragsverandering van de kinderen uit de onderzoeksgroep?
2. In hoeverre draagt Mission Possible bij om de kinderen uit de onderzoeksgroep te motiveren bij het opstellen en behalen van leerdoelen?
3. In hoeverre draagt Mission Possible bij aan het vermogen tot zelfevaluatie op het eigen gedrag van de kinderen uit de onderzoeksgroep?
4. In hoeverre is er een verschil in het stellen en het zich eigen maken van vaardigheden bij kinderen die gebruik maken van de materialen van Mission Possible en kinderen die hier geen gebruik van maken?
5. Welk effect heeft het gebruik van de methode Mission Possible op mijzelf en mijn leerkrachtgedrag?

Allereerst zal er een beschrijving van de onderzoeksgroep gegeven worden. Daarnaast zal vermeld worden hoe de data verzameld worden, hoe de resultaten verwerkt worden en wordt er aangegeven hoe de data te valideren.

3.2 Onderzoeksgroep

De groep, waar het onderzoek plaats vindt, is een combinatiegroep van schoolverlaters en niet schoolverlaters, bestaande uit 14 kinderen in de leeftijd van 11-13 jaar. De onderzoeksgroep bestaat uit vijf leerlingen met leer- en/ of gedragsproblemen. De leerlingen vertonen allen opvallend gedrag op het gebied van gedrag en/ of leermotivatie, wat mede bepalend is voor het negatieve pedagogische klimaat in de groep. Dit is onder meer ter sprake gekomen tijdens de leerling-bespreking met de directeur, de internbegeleider en mijn duopartner. Het is duidelijk dat, na alles wat we al geprobeerd hebben (zie hoofdstuk 1), het tijd is voor een andere positieve aanpak. In overleg is besloten om in ieder geval met een van deze kinderen aan het werk te gaan met de methode Mission Possible aangezien deze aansluit bij de leeftijd en de belevingswereld van de kinderen.

3.3 Onderzoeksvorm

De onderzoeksvormen binnen mijn onderzoek zijn:

- Ontwerpgericht onderzoek binnen mijn onderzoeksgroep.
Dit type onderzoek is gericht op het via onderzoek ontwerpen en uitproberen van allerlei methodes, training, interventies, procedures et cetera.
In dit onderzoek wil ik de methode Mission Possible uitproberen en onderzoeken wat de effecten zijn van het gebruik van deze methode en hoe ik deze kan inzetten (Harinck 2009, p 63).
- Actieonderzoek (meso-niveau) binnen mijn onderzoeksgroep.
Actieonderzoek is een onderzoek dat gericht is op het eigen handelen van de leraar en de situatie waarin het handelen plaats vindt. Dit is meestal gericht op een groep leerlingen op klassenniveau. Men verzamelt daarbij gericht informatie over aspecten van het handelen, wat leidt tot reflectie op het eigen handelen, zo nodig resulterend in bijsturing daarvan (Harinck 2009, p 65).

3.4 Methode(n)

Om antwoord te vinden op mijn deelvragen wordt er gebruik gemaakt van verschillende onderzoeksmethoden, te weten:

- Kwantitatief onderzoek: het gaat om meetbare gegevens, die direct in een getal uitgedrukt zijn of makkelijk tot getallen te herleiden zijn (Harinck, 2009, p115).
Het kwantitatief onderzoek zal ingezet worden, middels gestructureerde observatielijsten. Deze zullen door mij en mijn duopartner ingevuld worden om het gedrag en de motivatie aan het begin, tussentijds en aan het einde van het onderzoek vast te stellen. Tevens om te bepalen welk effect en of de methode Mission Possible effect heeft op het gedrag, de leermotivatie en het vermogen tot zelfevaluatie op het eigen gedrag van de kinderen. Verder zal het ingezet worden om middels vragenlijsten, ingevuld door de kinderen, om het pedagogisch klimaat volgens de kinderen aan het begin en aan het einde van het onderzoek vast te stellen.
- Kwalitatief onderzoek: het gaat om een brede verscheidenheid aan ongestructureerde gegevens, die met elkaar gemeen hebben dat ze niet zo makkelijk te verwerken zijn; notities die tijdens een observatie zijn gemaakt, de antwoorden bij een open vragenlijstvraag et cetera (Harinck, 2009, p. 116). Het kwalitatief onderzoek zal ingezet worden om middels een vragenlijst aan de ouders, die grotendeels bestaat uit open vragen, te bepalen waar de kinderen ten aanzien van hun leerdoel staan volgens de ouders aan het begin en aan het einde van het onderzoek om te bepalen of het leerdoel ook volgens de ouders behaald is. Verder wordt het kwalitatief onderzoek ingezet om de resultaten van de gepleegde interventies gedurende en aan het einde van het onderzoek middels een logboek weer te geven.

3.5 Middelen

“Een belangrijk kwaliteitscriterium en validiteit in het praktijkonderzoek is de triangulatie, het gebruik van meerdere gegevensbronnen” (Harinck, 2009, p.77).

De verschillende standpunten (de personen) die nodig zijn bij dit onderzoek zijn: de ouders, de kinderen in mijn groep, mijn duopartner, de internbegeleider, de dyslexiecoach (mijn critical friend op mijn werk) en ikzelf.

De verschillende bronnen (data instrumenten) die ingezet zullen worden zijn: de vragenlijst van de ouders en de kinderen, observaties en het logboek.

“De vragen in een vragenlijst zijn soms open vragen: de respondent kan antwoorden zoals hij wil in een open ruimte onder de vraag. Meestal gaat het om gesloten vragen, waarbij het antwoord in enkele antwoordalternatieven is vastgelegd. De meeste vragenlijsten zijn gemengd. Het belang van open vragen ter aanvulling van gesloten vragen kan niet genoeg benadrukt worden. Het antwoord op gesloten vragen is vaak onvoldoende informatief, vooral als de respondent een negatief alternatief aankruist” (Harinck, 2009, p. 84 en p. 85). Bij zowel de vragenlijst aan de ouders als aan de kinderen heb ik gekozen voor een combinatie van gesloten en open vragen. De open vragen dienen hierbij als aanvulling van de gesloten vragen. Bij het maken van de vragen in de vragenlijst heb ik gebruik gemaakt van de volgende tips en aanwijzingen: vragen dienen simpel te zijn, helder en niet te complex (Harinck, 2009). Verder heb ik mij bij de volgorde en indeling van de vragen gehouden aan een aantal vuistregels:

- Men zet de vragen rond een zelfde onderwerp meestal bij elkaar (blokken). Men geeft het blok zonodig een korte inleiding.
- Men kan vragen naar achtergrondgegevens het beste in het begin plaatsen.
- Als er globale en meer specifieke vragen rond één thema zijn, wordt vaak begonnen met de globale vraag. Zo voorkomt men dat de specifiekere vragen de globale vraag gaan inkleuren (Harinck, 2009).

Verder heb ik bij de vragenlijst aan de kinderen gebruik gemaakt van de klassieke Likert-schaal. De verschillende antwoordmogelijkheden (in de vragenlijst betreft dit: nooit, soms, vaak, heel vaak), krijgen doorgaans een getalcode (1t/m5) die in Excel of in SPSS kunnen worden ingevoerd (de Lange, Schuman & Montessori, 2010, p.196 en p.197).

3.6 Vragenlijst en observatie

Aan het begin en aan het einde van het onderzoek zal er een vragenlijst naar de ouders uitgaan. De vragenlijst dient om te bepalen waar de kinderen zich bevinden ten aanzien van de gekozen vaardigheid aan het begin en aan het einde van het onderzoek en om te bepalen in hoeverre het gekozen leerdoel door de kinderen is behaald. Deze vragenlijst bestaat uit een aantal gesloten en een aantal open vragenlijstvragen. Gesloten vragen, waarbij de ouders een kruisje moeten zetten in het vak wat van toepassing is voor hun kind; de vakken bestaan uit de cijfers 1-5 waarbij 1 staat voor niet goed en 5 staat voor heel goed. Deze gegevens zullen verwerkt worden in een frequentietabel. De open vragen dienen als toelichting op de gesloten vragen en geven de ouder(s) de mogelijkheid om op een positieve manier over hun kind na te denken en te kijken.

Ook zal er een vragenlijst met gesloten en open vragen aan het begin, tijdens en aan het einde van het onderzoek ingevuld worden door de kinderen omtrent het pedagogisch klimaat in de groep. De kinderen moeten een kruisje zetten in het vak dat het beste aansluit bij hun, mening, ervaringen en gevoelens wat betreft het pedagogisch klimaat in de groep; nooit, soms, vaak, heel vaak. Ik heb hierbij gebruik gemaakt van de Klimaatschaal (Jeninga, 2004) en deze aangepast om zo goed mogelijk antwoord te krijgen op de hieronder genoemde deelvragen.

Verder zullen er twee gestructureerde observatielijsten worden ingevuld, te weten: een individuele signaleringslijst gedrag (bijlage 9) en een observatieformulier sociaal / emotioneel en leermotivatie (bijlage 10). Deze observatielijsten worden door mijn duopartner als membercheck en mijzelf aan het begin, tussentijds en aan het einde van het onderzoek ingevuld om te bepalen of er spraken is van gedragsverandering en vergroten van de leermotivatie en het behalen van de opgestelde leerdoelen door het gebruik van de methode Mission Possible. Om antwoord te kunnen geven op zowel de onderzoeksvraag als de deelvragen is het van belang om nauwkeurige en precieze antwoorden te krijgen. Dit is mogelijk middels gestructureerde observatielijsten, welk ik ga gebruiken gedurende het onderzoek. Om dit te realiseren geef ik mijn duopartner van te voren uitgebreide aanwijzingen (zie bijlage 9 en 10).

3.7 Logboek

De kinderen uit de onderzoeksgroep houden een logboek bij.

Bij stap 9 van het werkboek Mission Possible bepalen de kinderen hoe ze hun vorderingen, behaalde successen, evaluaties middels schalen, willen bijhouden. Dit is van belang omdat veranderingen die plaats vinden, klein of groot, in kaart te brengen. Deze successen vormen de basis van een op peil blijvende motivatie, een groeiend zelfvertrouwen en helpt om de veelal extern georiënteerde jongere uit te nodigen tot zelfreflectie (Beumer-Peters, 2010).

Ik zal ook gebruik maken van een logboek waarin de opeenvolgende interventies, mijn bevindingen en het effect op mijzelf en mijn leerkrachtgedrag genoemd worden.

3.8 Oplossingsgericht werken en gespreksvoering

De kinderen zullen gedurende het onderzoek werken met het werkboek Mission Possible bij het opstellen, werken aan en het behalen van zelfgekozen leerdoelen. Verder zullen er wekelijks individuele gesprekken met de kinderen plaatsvinden aan het begin van het onderzoek om het leerdoel op te stellen, tussentijds om het leerdoel te evalueren middels schaalvragen. Aan het einde van het onderzoek zullen tevens schaalvragen worden gebruikt om te bepalen of en wanneer het leerdoel is behaald. Tenslotte zal er met de kinderen besproken worden wie ze als supporter bij het werken aan hun leerdoel zouden willen en hoe ze het bereiken van het doel willen vieren.

3.9 Ethische aspecten

De directie heeft toestemming gegeven voor het uitvoeren van mijn onderzoek. Middels een brief aan de ouders, waarin ouders op de hoogte gesteld worden van het onderzoek, wordt toestemming gevraagd om hun kind mee te laten werken aan het onderzoek. Wanneer een ouder geen toestemming geeft voor deelname van hun kind aan het onderzoek zal dit worden gerespecteerd. Vanwege bescherming van de privacy van de kinderen worden de namen van de kinderen achterwegen gelaten en wordt er gebruik gemaakt van de initialen van de leerlingen. Wanneer een leerling niet mee wil doen aan het onderzoek zal dit worden gerespecteerd.

3.10 Plan van aanpak en tijdspad

Welke interventies wanneer zullen plaatsvinden gedurende het onderzoek staan beschreven in het plan van aanpak en tijdspad (bijlage 5).

Hoofdstuk 4 Data presentatie en data analyse

4.1 Inleiding

Ik heb gedurende een periode van zes weken onderzoek gedaan naar het gebruik van de materialen van de oplossingsgerichte methode Mission Possible. Ik heb hierbij gekeken naar het effect op het gedrag, de motivatie en de mate van zelfevaluatie, zoals beschreven in de onderzoeksvraag en de bijbehorende deelvragen van dit onderzoek (hoofdstuk 1).

In dit hoofdstuk worden de verkregen data en resultaten uit de verschillende onderzoeksmethoden, zoals beschreven in hoofdstuk 3, gepresenteerd en geanalyseerd op het gebied van gedrag, motivatie en de mate van zelfevaluatie.

Eerst worden de verkregen kwantitatieve data, bestaande uit de vragenlijsten en de observatielijsten gepresenteerd en geanalyseerd.

Vervolgens worden de kwalitatieve data, bestaande uit het logboek en de vragenlijst aan de ouders, gepresenteerd en geanalyseerd.

Tenslotte wordt het effect van de methode op mijzelf beschreven.

4.2 Op het gebied van gedrag

Datapresentatie en data analyse

Gedurende het onderzoek heb ik op drie momenten(aan het begin, tussentijds en aan het einde van het onderzoek) de vragenlijst afgenomen. Deze bestaat uit twee delen: deel 1: gedeelte over de klas en deel 2: gedeelte over jezelf. De vragenlijst heb ik door alle kinderen uit de groep, mijn duopartner en mijzelf in laten vullen. Dit heb ik gedaan om te kunnen bepalen in hoeverre en of er, door het werken met de kinderen(uit de onderzoeksgroep) volgens de methode Mission Possible, sprake was van verbetering van het pedagogisch klimaat. Hierbij heb ik gekeken naar de beleving van de kinderen ten aanzien van: het pedagogisch klimaat in de groep, positief en negatief gedrag, omgang met elkaar en het naleven van de regels van de groep. De resultaten van de vragenlijst zijn opgenomen in bijlage 17.

Naast de vragenlijst hebben mijn duopartner en ikzelf gedurende het onderzoek op drie momenten (aan het begin, tussentijds en aan het einde van het onderzoek), op de maandag en de donderdag tijdens spelling en een vrij speelmomenten, de

observatielijst Individuele signaleringslijst gedrag voor de vier kinderen (E., Y., R. en J.) uit de onderzoeksgroep ingevuld. De resultaten van de observatielijst zijn opgenomen in bijlage 18.

Hieronder worden de verkregen data van de vragenlijst (op klas niveau) en de observatielijst (individueel niveau) gepresenteerd.

Om een zo duidelijk beeld van de veranderingen in het gedrag van de kinderen te krijgen zijn na afloop van het onderzoek:

- De gegevens van het eerste deel van de vragenlijst (gedeelte over de klas) en het eerste deel van de observatielijst (omgang met anderen in de groep) geclusterd in: positief gedrag en negatief gedrag.
- De gegevens van het tweede deel van de vragenlijst (gedeelte over jezelf) en het eerste deel van de observatielijst geclusterd in: naleven van regels van de klas, positieve interactie tussen kinderen en negatieve interactie tussen kinderen.

Noot. De volgende twee factoren hebben invloed gehad op de resultaten van het onderzoek ten tijde van de tweede meting:

- Een van de vijf beoogde leerlingen⁴ om aan het onderzoek deel te nemen, heeft niet deel willen nemen aan het onderzoek en is vlak voor de start van het onderzoek overgeplaatst naar een andere groep. Dit mede omdat hij daar meer aansluiting zal vinden bij leeftijdsgenoten. Deze overplaatsing heeft ten tijde van de tweede meting ertoe geleid dat andere kinderen, buiten de kinderen van de onderzoeksgroep, zich anders zijn gaan gedragen. Dit gedrag heeft invloed gehad op de resultaten van Suzanna en de kinderen omtrent vragen over de sfeer in de groep; er werd vaker ruzie gemaakt, kinderen hielden zich minder vaak aan de regels van de klas en de klas werd als minder leuk ervaren. Omdat dit zich vooral uitte na het weekend, is dit met name zichtbaar geworden in de uitkomsten van Suzanna. Zij heeft dit bespreekbaar gemaakt, waardoor dit effect niet mee zichtbaar is in de derde meting.
- Ten tijde van de tweede meting is duidelijk geworden welke kinderen de school dit jaar zullen verlaten en welke kinderen nog een jaar op school zullen blijven. Dit heeft voor onrust in de groep gezorgd en de sfeer in de groep beïnvloed.

⁴ Hierdoor bestaat de onderzoeksgroep uiteindelijk uit vier kinderen, die alle vier toestemming voor deelname aan het onderzoek van hun ouders hebben gekregen.

4.2.1 Resultaten vragenlijst en observatielijst

Positief gedrag

Datapresentatie en data analyse

Het positief gedrag op klas niveau heb ik onderverdeeld in: beleving van de groep en de omgang met elkaar, deze worden samengevat weergegeven in figuur 4.1 en 4.2.

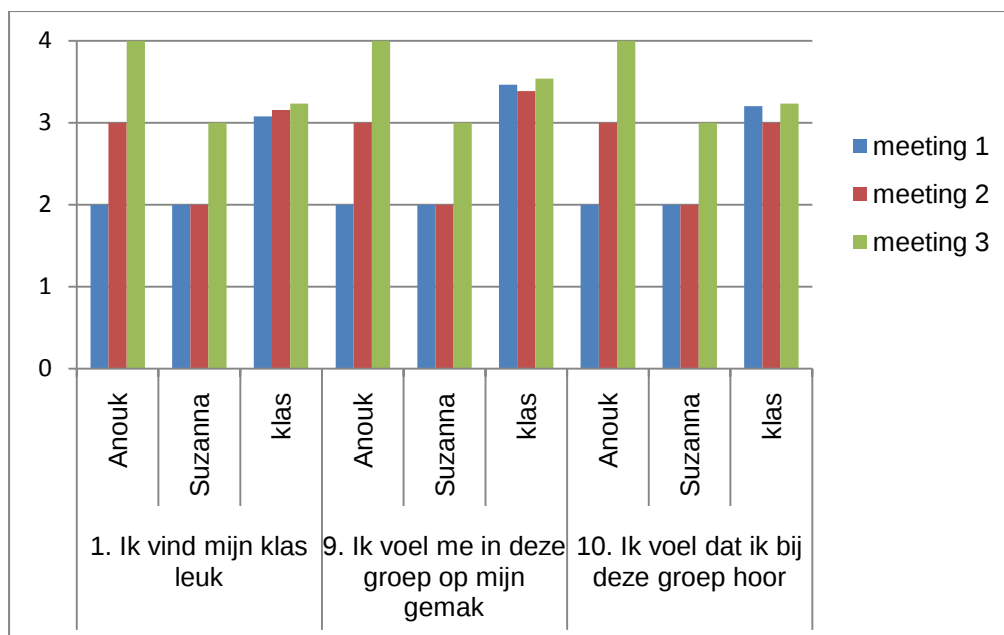
Toelichting op de verticale as van de grafieken van de vragenlijst:

1: Nooit 2: Soms 3: Vaak 4: Heel vaak

Toelichting op de horizontale as van de grafieken:

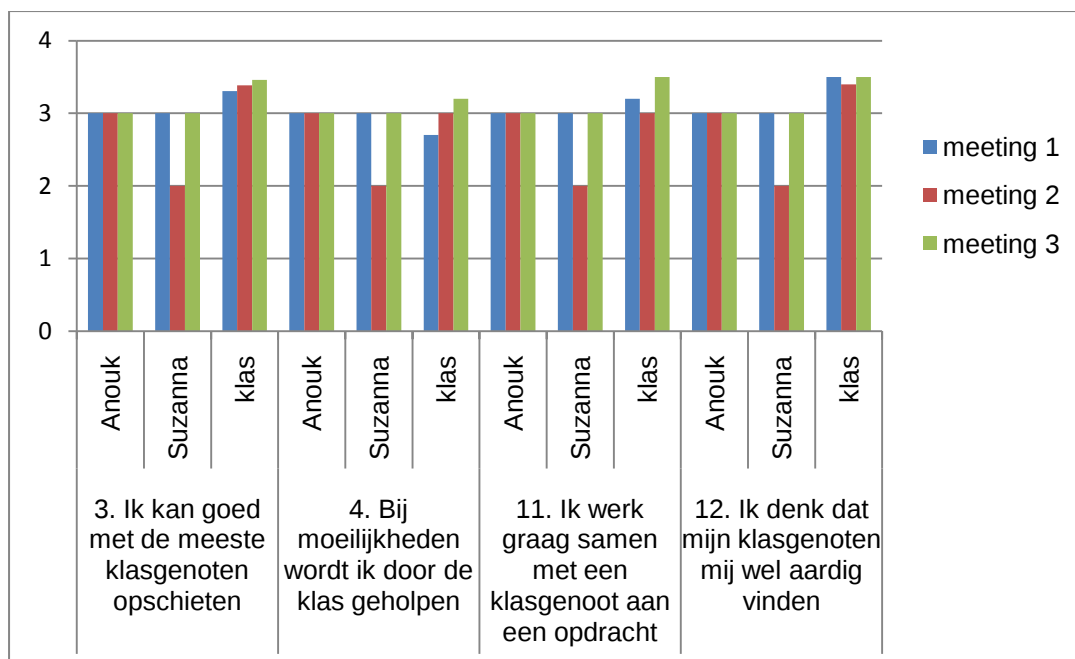
Anouk is de onderzoekster. Suzanna is de duopartner van Anouk, tevens membercheck. De klas bestaat uit 13 kinderen uit BB3 inclusief de vier kinderen die gewerkt hebben met het werkboek Mission Possible. Elk kind heeft zelf een eigen vragenlijst ingevuld. In de grafiek is de gemiddelde score van alle leerlingen weergegeven.

Noot. In hoofdstuk 3 staat bij 3.6 vragenlijst en observatie het gebruik van twee observatielijsten beschreven. De observatielijst, individuele signaleringslijst gedrag (bijlage 9), is op maandag en donderdag ingevuld. De observatielijst, observatieformulier sociaal / emotioneel en leermotivatie (bijlage 10), zal op dinsdag en vrijdag ingevuld worden. Gedurende de onderzoeksperiode vinden er op de dinsdag en de vrijdag activiteiten plaats, waardoor er geen tijd en ruimte is voor observatie. Hierdoor is de observatielijst, observatieformulier sociaal / emotioneel en leermotivatie, niet ingevuld. Daardoor heb ik een deel van de onderzoeksvraag omtrent het leerproces niet kunnen beantwoorden. Verder is deelvraag drie daardoor beantwoord met de resultaten uit het kwalitatieve onderzoek, beschreven in het logboek (bijlage 16).

Figuur 4.1. Positief gedrag omtrent de beleving van de groep.

Op klas niveau, in de vragen uit de vragenlijst omtrent positief gedrag ten aanzien van de groep: ik vind mijn klas leuk, ik voel me in deze groep op mijn gemak en ik voel dat ik bij deze groep hoor, is opvallend dat met name bij de leerkrachten er een tendens van *soms* naar *vaak* en *heel vaak* zichtbaar is. De kinderen geven een stabiel beeld op deze drie vragen namelijk: *vaak*, zichtbaar in de figuren

Figuur 4.2. Positief gedrag omtrent de omgang met elkaar.

Omtrent de omgang met elkaar: het goed met de meeste klasgenoten kunnen opschieten en bij moeilijkheden word ik door klasgenoten geholpen, samenwerken aan een opdracht en aardig gevonden worden, is op de drie meetmomenten het resultaat “vaak”⁵ waargenomen, bij zowel de leerkrachten als de klas, zichtbaar in figuur 4.2.

⁵ Zoals eerder in de inleiding aangegeven, zijn de resultaten bij tweede meting bij Suzanna negatief beïnvloed. Ik neem daarom bij Suzanna in de data analyse vooral de uitkomsten uit de eerste en de derde metingen mee.

Op individueel niveau

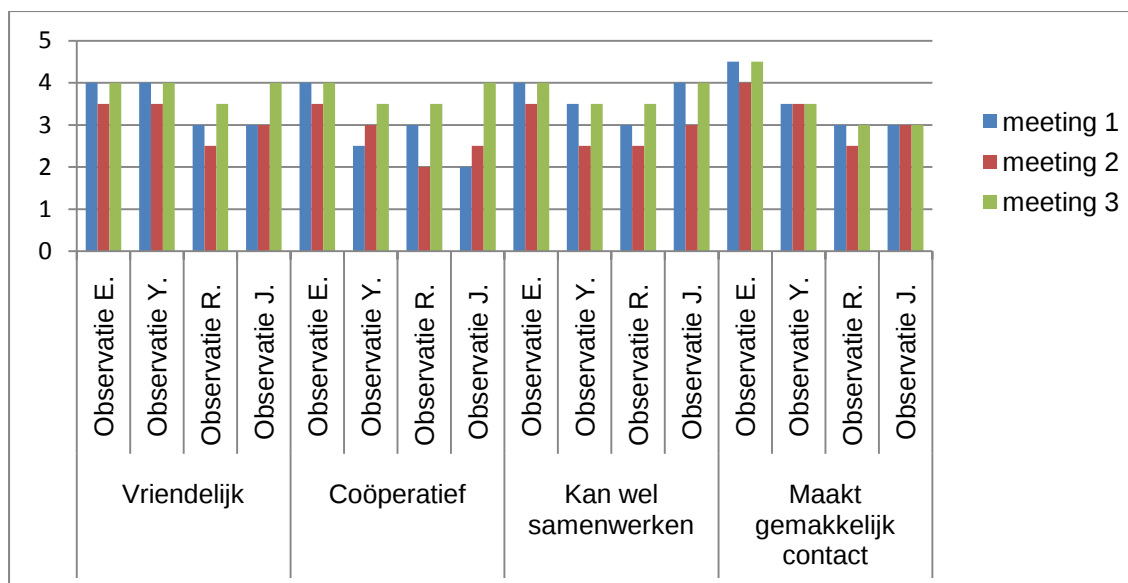
Op individueel niveau heb ik gekeken, middels drie metingen, naar het positieve gedrag van de kinderen uit de onderzoeksgroep op het gebied van coöperatief, kan wel samenwerken en maakt gemakkelijk contact tijdens een spellingles en een vrij speelmomenten.

Toelichting op de verticale as van de grafieken van de observatielijst:

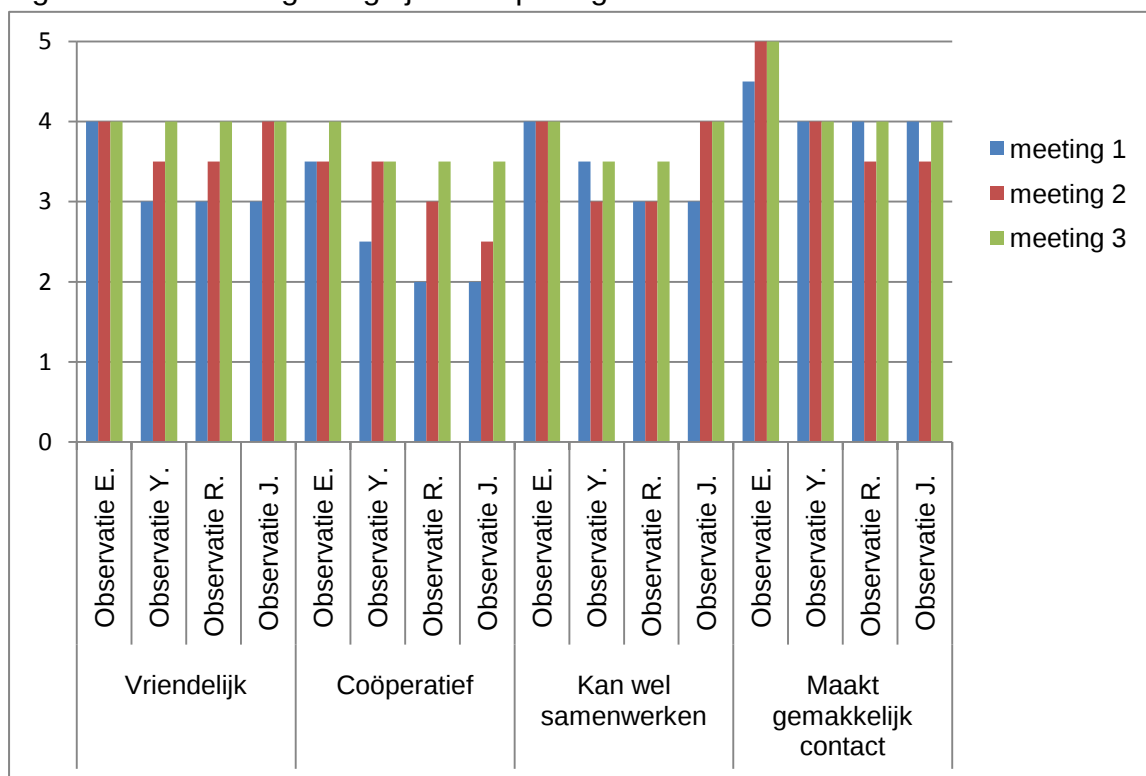
1: nooit 2: soms 3: regelmatig 4: vaak 5: altijd

Toelichting op de horizontale as van de grafieken:

Dit zijn variabelen die betrekking hebben op de omgang met anderen in de groep.

Figuur 4.3. Positief gedrag tijdens spelling

Figuur 4.4. Positief gedrag tijdens vrij speelmomenten

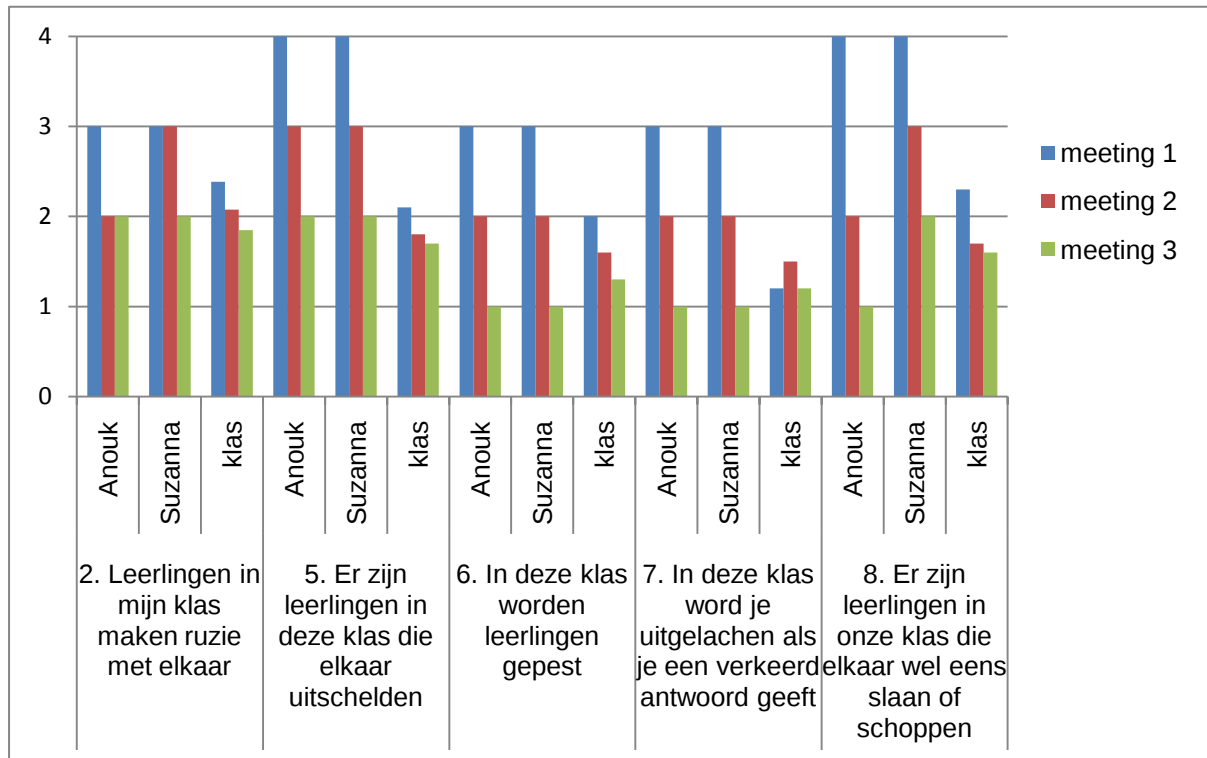
De uitkomsten per leerling laten in de figuren 4.3. en 4.4 een lichte stijging zien van soms naar vaak en soms naar regelmatig of meer dan regelmatig⁶.

⁶ Omdat ik voor de uitkomsten van de observaties gemiddelden genomen heb, komen er bij een aantal figuren uitkomsten tussen twee waarden in (v.b.: regelmatig en vaak). Dat wordt in de tekst weergegeven door de term *meer dan*.

Negatief gedrag

Op klas niveau

Data presentatie en data analyse

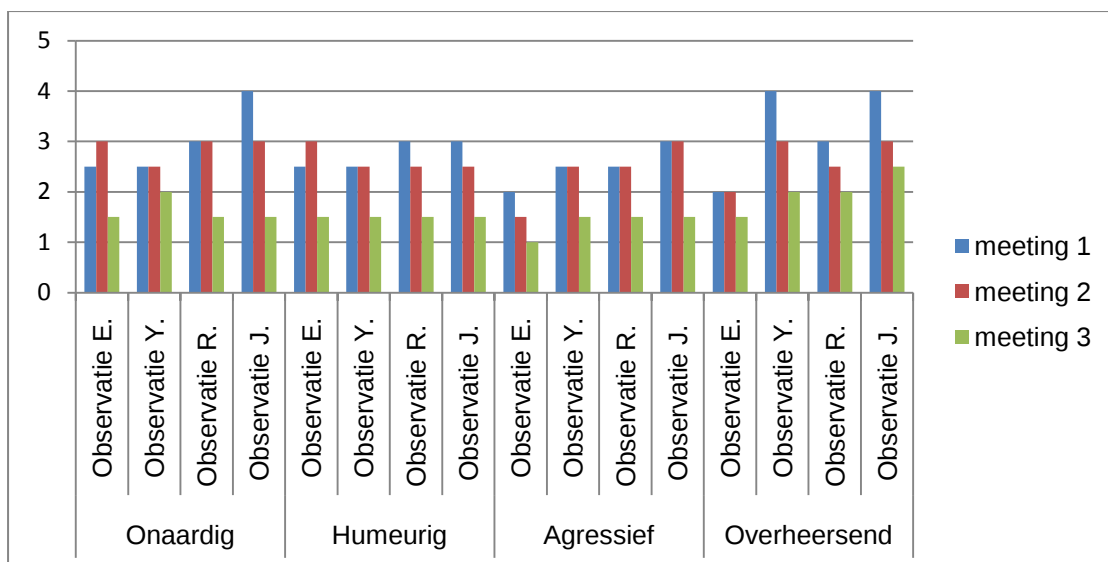
Figuur 4.5. Negatief gedrag op klas niveau

Op klas niveau is, in de vragen uit de vragenlijst omtrent negatief gedrag, in drie metingen een daling van het negatieve gedrag in de klas het meest zichtbaar bij de leerkrachten en een geleidelijkere afname bij de kinderen.

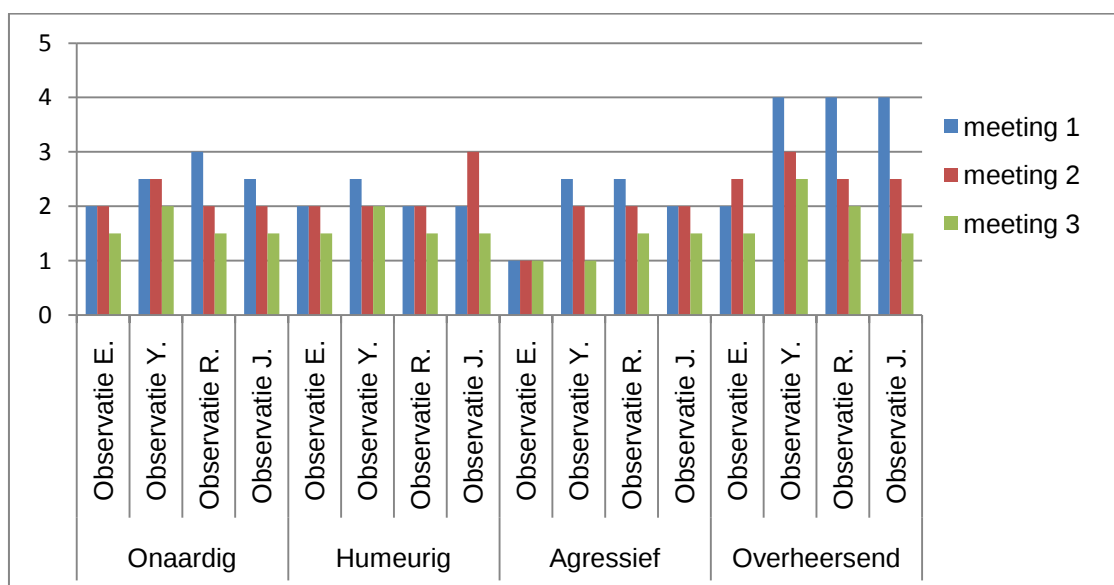
Op individueel niveau

Data presentatie en analyse

De hieronder gepresenteerde resultaten uit het eerste deel van de observatielijst, bestaande uit de variabelen: onaardig, humeurig, agressief en overheersend, zijn weergegeven in de figuren 4.6 en 4.7. Deze hebben betrekking op de door Y. gekozen vaardigheid: Handen bij mezelf houden en de door E., R. en J. gekozen vaardigheid: Rustig reageren.

Figuur 4.6. Negatief gedrag tijdens spelling

Figuur 4.7. Negatief gedrag tijdens vrij speelmomenten

Op individueel niveau, bij de ingevulde observatielijst voor de vier kinderen, wordt waar het gaat om humeurig, agressief en onaardig een tendens zichtbaar van *meer dan soms* naar *soms* en van *meer dan soms* naar *meer dan nooit*.

Waar het gaat om overheersend is een afname van *vaak* naar *soms* zichtbaar.

Daarbij zijn metingen verricht bij de vier kinderen tijdens spelling en vrij speelmomenten.

4.2.2 Resultaten vragenlijst deel 2 samen met de observatielijst deel 1

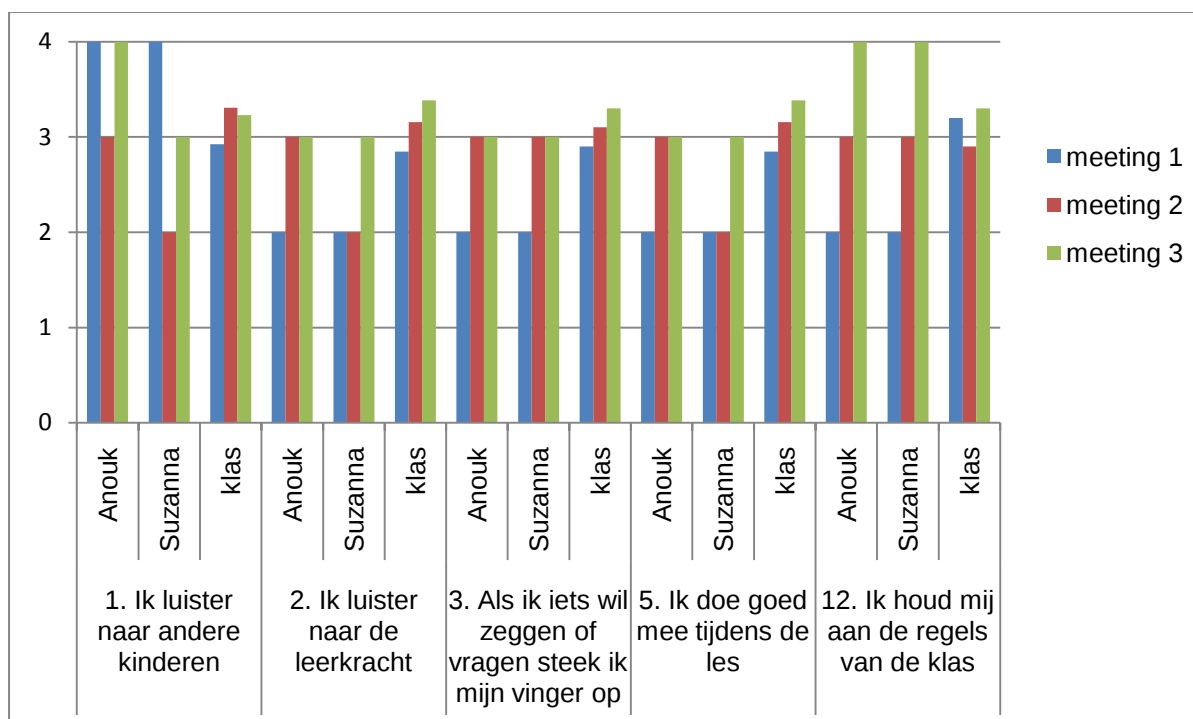
Datapresentatie en data analyse

De resultaten van het tweede gedeelte van de vragenlijst (op klas niveau) zijn geclusterd in 3 onderdelen: naleven van regels van de klas, positieve interactie tussen kinderen, negatieve interactie tussen kinderen, zichtbaar in de figuren 4.8., 4.9. en 4.12.

De resultaten op het gebied van positieve interactie tussen kinderen worden aangevuld met de resultaten uit de observatielijst (individueel niveau), bestaande uit de variabelen: kan wel samenwerken en maakt gemakkelijk contact, weergegeven in de figuren 4.10. en 4.11.

De resultaten op het gebied van negatieve interactie tussen de kinderen worden aangevuld door de resultaten uit de observatielijst, bestaande uit de variabelen: kan niet samenwerken en maakt moeilijk contact, weergegeven in de figuren 4.13. en 4.14.

Naleven van regels van de klas

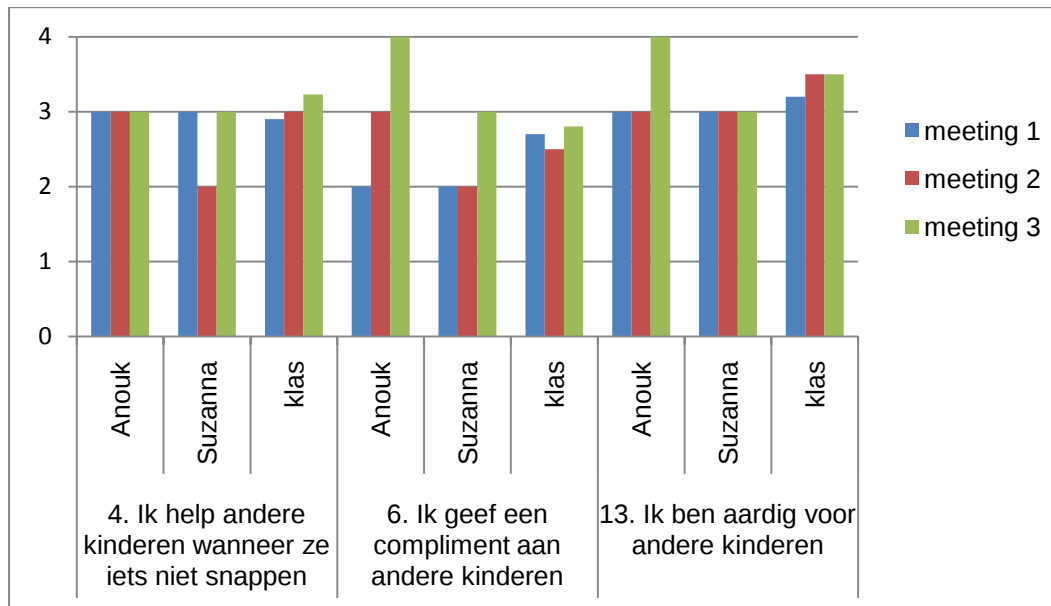

Figuur 4.8. Naleven van de regels van de klas

Op klas niveau is, in de vragen uit de vragenlijst op het gebied van naleven van de regels van de klas, in drie metingen een toename in het naleven van de regels van de klas het meest zichtbaar bij de leerkrachten: van *soms* naar *vaak* en van *soms* naar *heel vaak*, en een geleidelijkere toename bij de kinderen: rondom *vaak*.

Positieve interactie tussen de kinderen

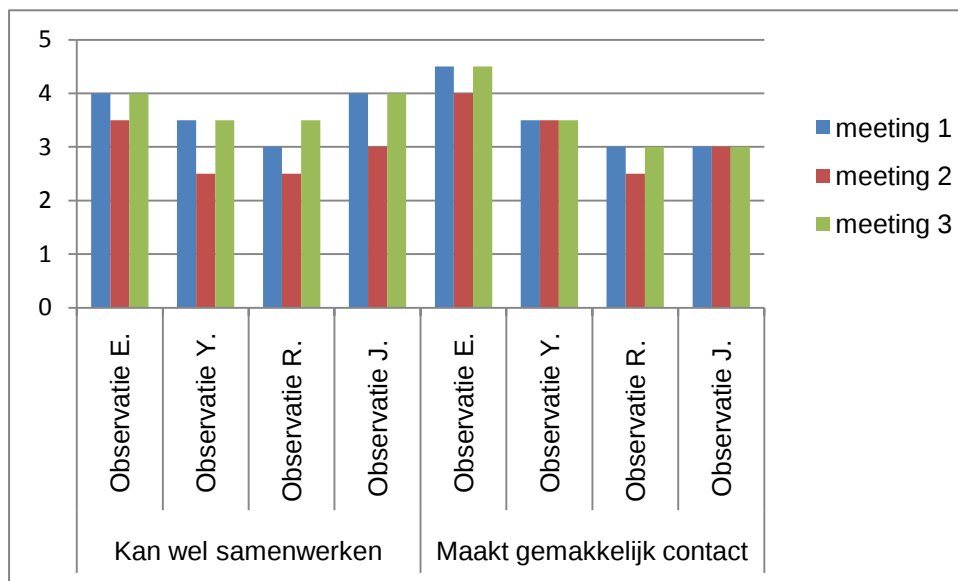
Op klas niveau

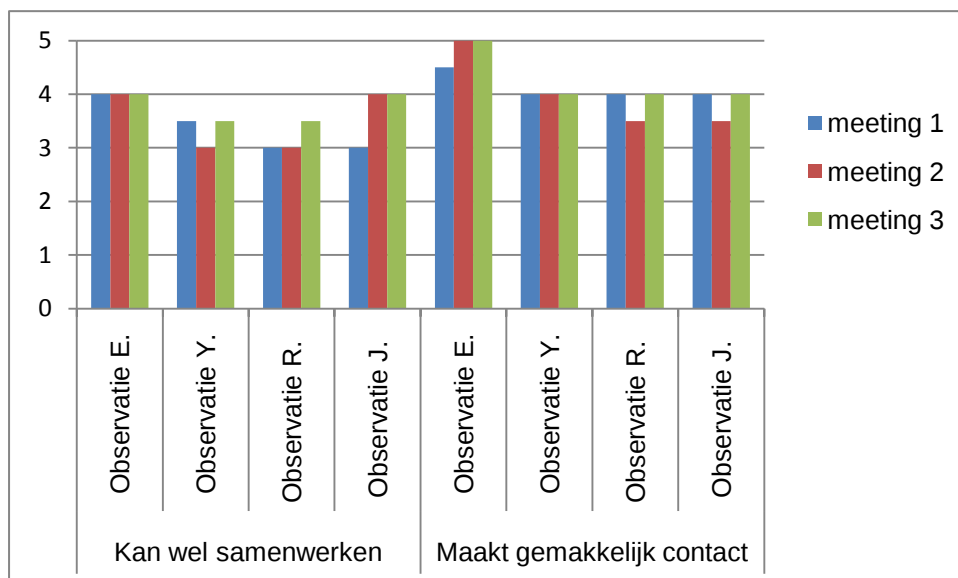
Figuur 4.9. Positieve interactie tussen de kinderen

Op klas niveau is bij de kinderen ook hier een geringe toename rondom *vaak* te zien. Bij de leerkrachten is een duidelijke toename waarneembaar van *nooit* naar *vaak* en van *soms* naar *vaak*. Met name waar het gaat om aardig zijn voor elkaar en complimenten geven aan elkaar is bij de leerkrachten een duidelijke positieve toename zichtbaar in figuur 4.9.

Op individueel niveau

Figuur 4.10. Positieve interactie tussen de kinderen tijdens spelling

Figuur 4.11. Positieve interactie tussen de kinderen tijdens vrij speelmomenten

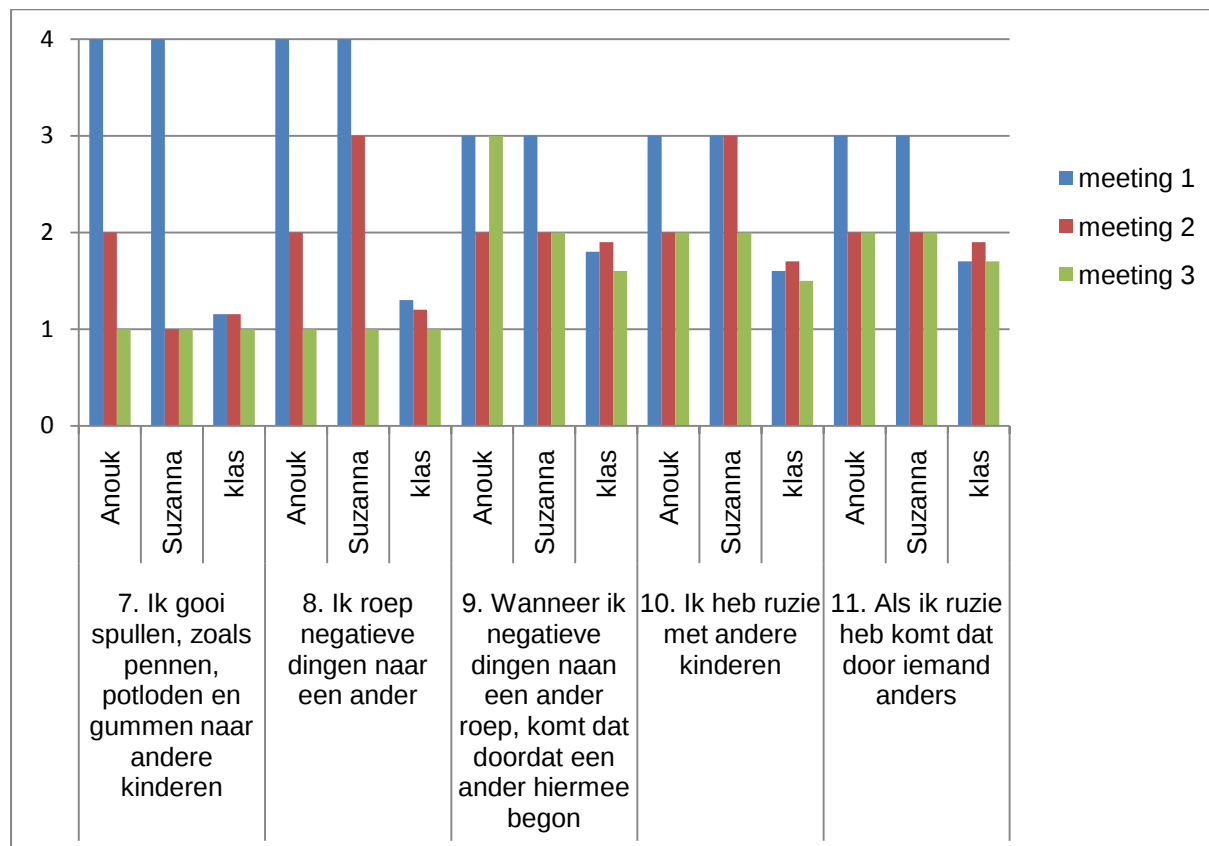
Op individueel niveau is op het gebied van vriendelijk, coöperatief, kan wel samenwerken en maakt gemakkelijk contact, bij E. vrijwel hetzelfde, *vaak*, gebleven zowel tijdens spelling als tijdens vrij speelmomenten.

Bij Y. is er op het gebied van coöperatief een kleine toename waargenomen. Op de andere gebieden is Y. vrijwel hetzelfde, *vaak*, gebleven. Bij R. is er een kleine toename te zien van *regelmatig* naar *meer dan regelmatig* zowel tijdens spelling als tijdens vrij speelmomenten. Bij J. is de vooruitgang het meeste waargenomen

namelijk van *soms* naar *vaak* en van *regelmatig* naar *vaak* zowel tijdens spelling als tijdens vrij speelmomenten. Deze resultaten zijn zichtbaar in figuur 4.11.

Negatieve interactie tussen de kinderen

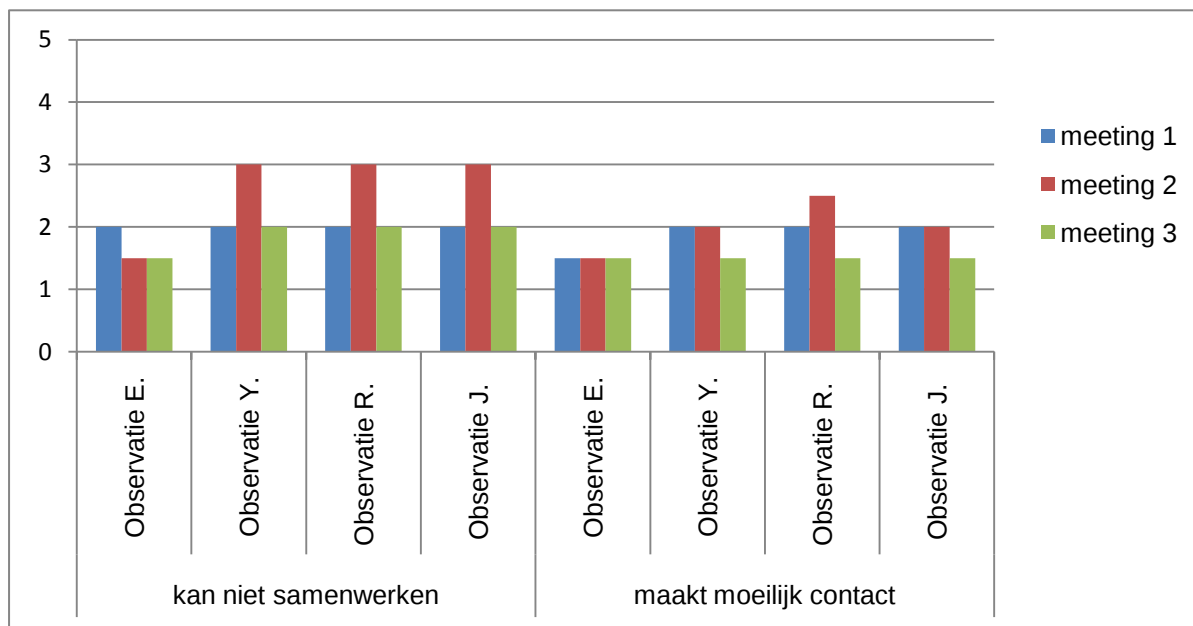
Op klas niveau

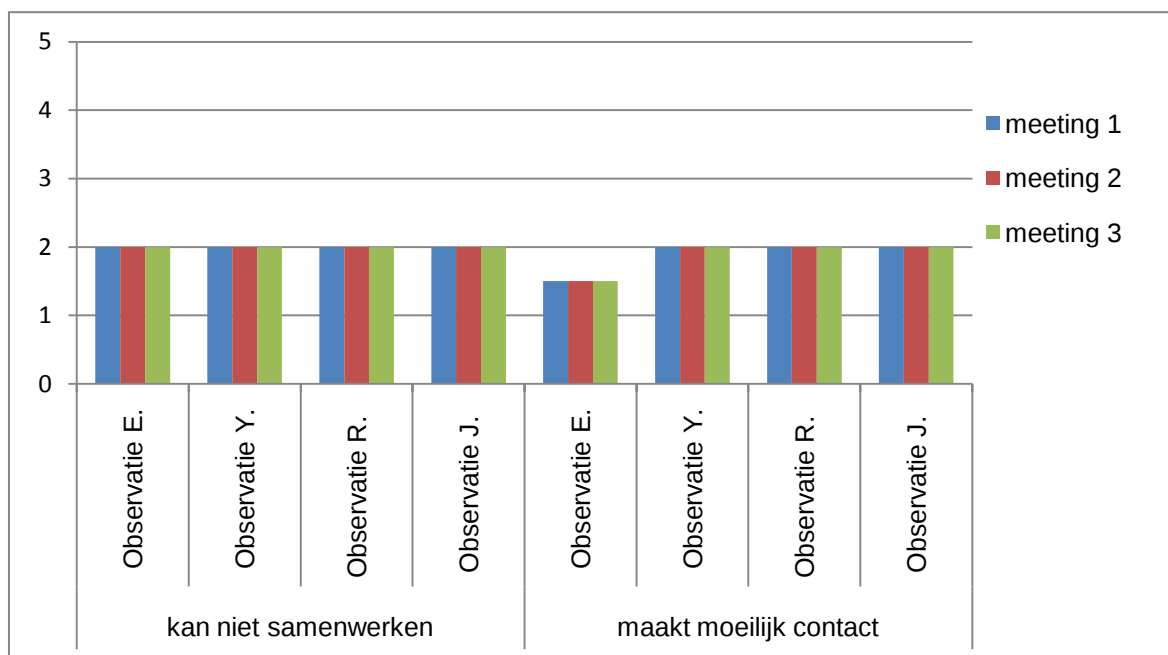
Figuur 4.12. Negatieve interactie tussen de kinderen

Op klas niveau hebben de kinderen een beeld dat deze negatieve gedragingen, zoals spullen naar elkaar gooien, negatieve dingen naar elkaar roepen, ruzie maken, dat het eigen gedrag voortkomt door het gedrag een ander, *niet* of *soms* voorkomen. De leerkrachten daarentegen zien een heel duidelijke afname van het negatieve gedrag van *heel vaak* en *vaak* naar *soms* en *nooit*, zichtbaar in figuur 4.12.

Op individueel niveau

Figuur 4.13. Negatieve interactie tussen de kinderen tijdens spelling

Figuur 4.14. Negatieve interactie tussen de kinderen tijdens vrij speelmomenten

Op individueel niveau, van de kinderen uit de onderzoeksgroep, ten aanzien van negatieve interactie en gedrag op de gebieden kan niet samenwerken en maakt moeilijk contact, is een algehele afname van het negatieve gedrag waargenomen, zichtbaar in figuur 4.13.

4.3 Op het gebied van motivatie

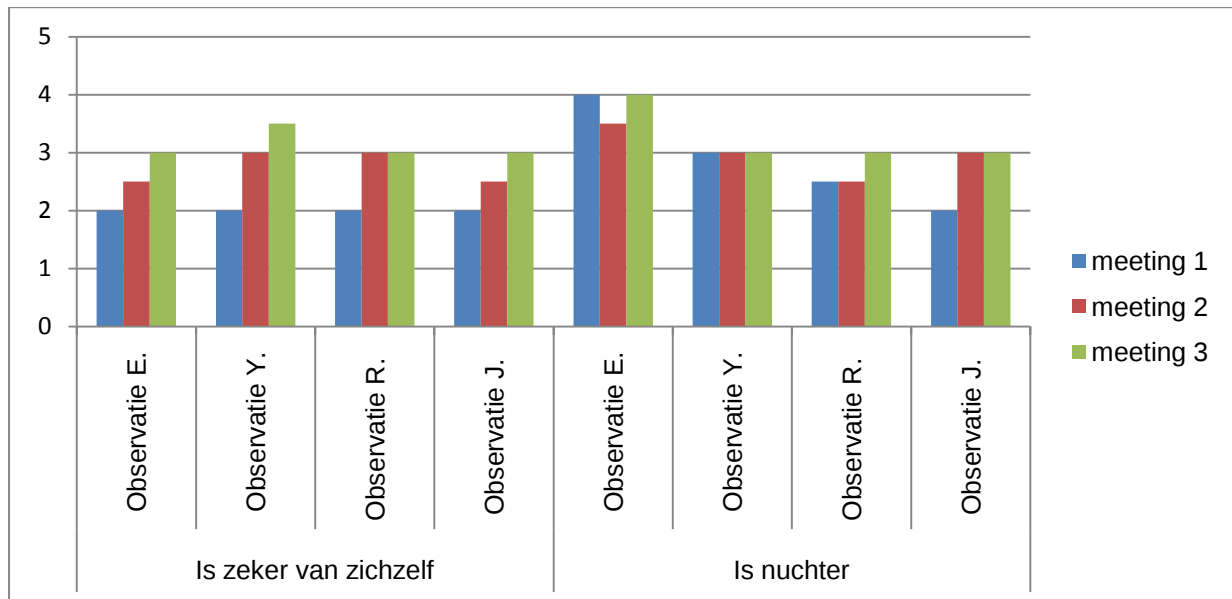
Datapresentatie en data analyse

De verkregen resultaten van het kwantitatieve onderzoek op het gebied van motivatie ten aanzien van het gedrag en het eigen leerproces bestaan uit het tweede deel (gevoelens⁷) en derde deel (reactie op fouten of problemen met de stof) van de observatielijst. Deze resultaten worden onderverdeeld in positieve gevoelens, negatieve gevoelens, reactie op fouten of problemen met de stof, weergegeven in de figuren 4. 15. tot en met en 4.20.

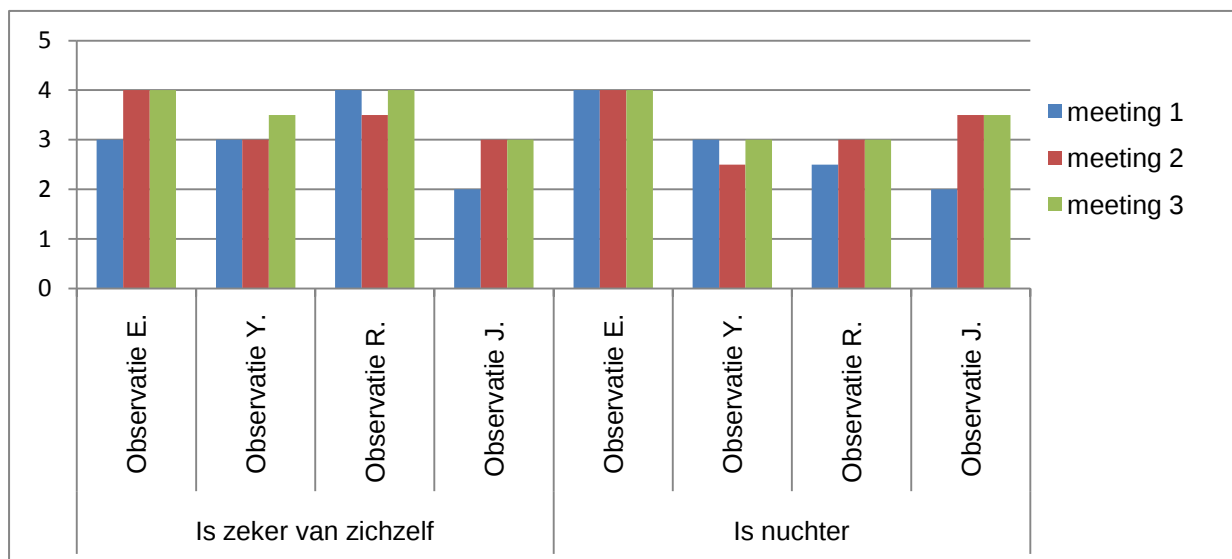
⁷ Bij de verkregen resultaten uit de observatielijst ten aanzien van gevoelens gaat het om uitingen van gedrag, van de kinderen uit de onderzoeksgroep, wat door Suzanna en mijzelf is waargenomen.

Positieve gevoelens

Positieve gevoelens: is zeker van zichzelf en is nuchter, figuur 4.15. en 4.16.

Figuur 4.15. Positieve gevoelens ten aanzien van de aangeboden stof tijdens spelling

Figuur 4.16. Positieve gevoelens ten aanzien van de omgang met anderen tijdens vrij speelmomenten

Op het gebied van zeker van zichzelf zijn:

Bij alle vier is in beide situaties⁸ een toename van *soms* naar *regelmatig* waargenomen.

Op het gebied van nuchter:

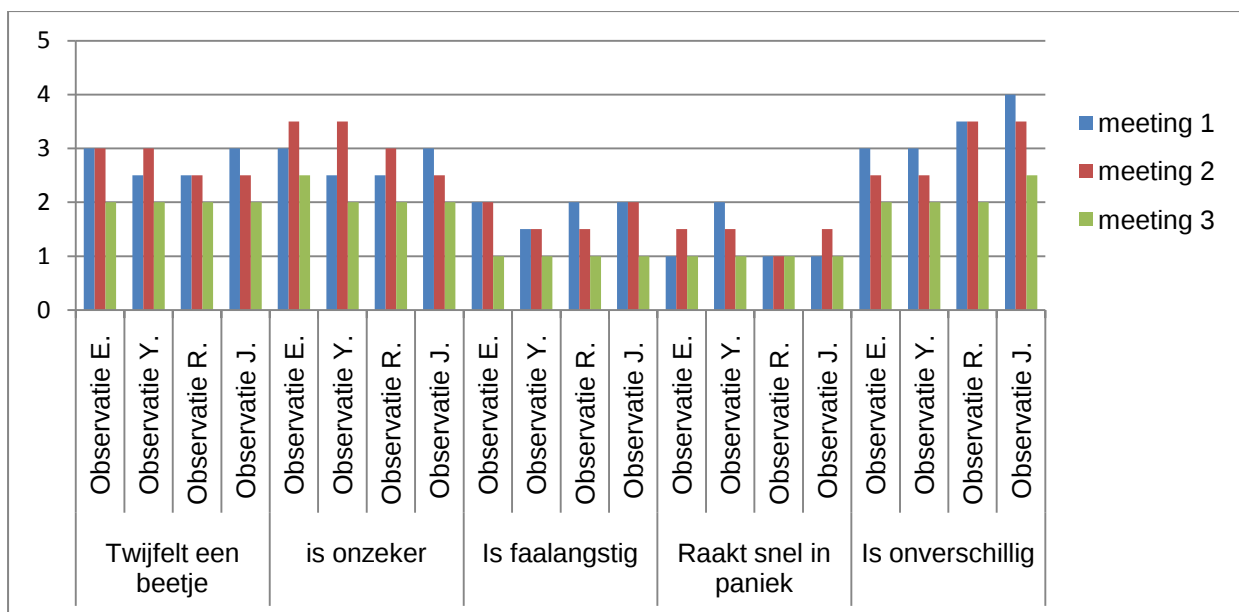
Tijdens beide situaties is bij E. en Y. geen verandering waargenomen.

Bij R. en J. is tijdens beide situaties een toename waargenomen.

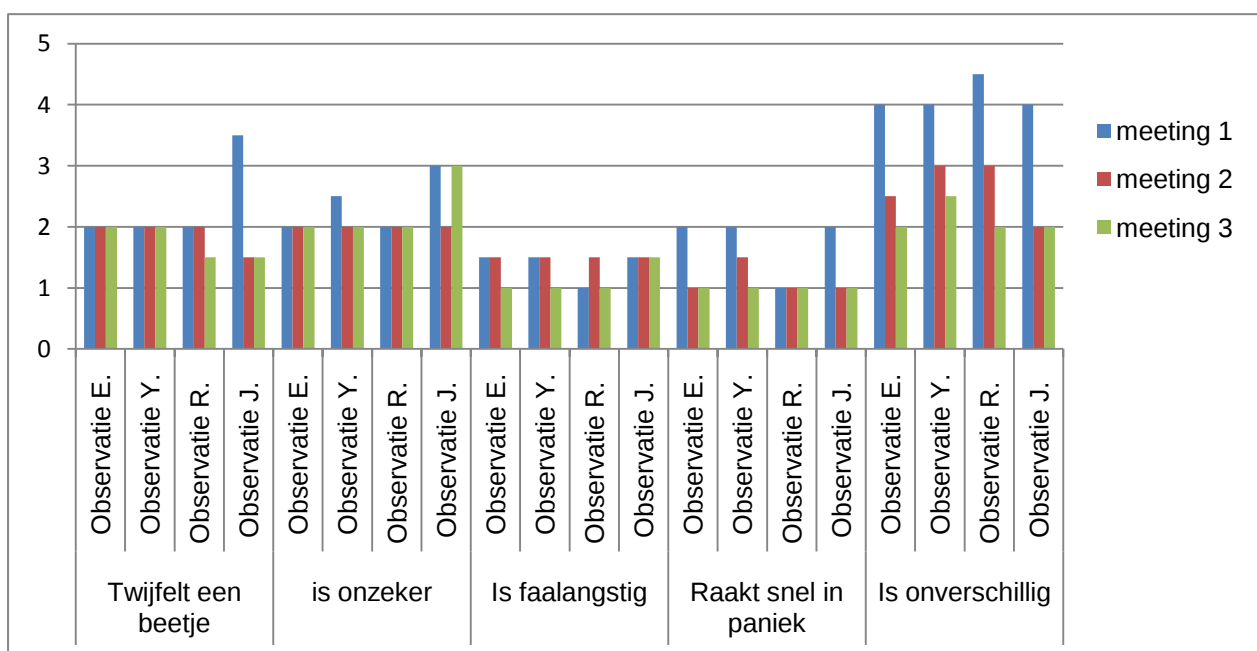
Negatieve gevoelens

Negatieve gevoelens: twijfelt een beetje, is onzeker, is faalangstig, raakt snel in paniek, is onverschillig, zichtbaar in de figuren 4.17. en 4.18.

⁸ Ten tijde van de tweede meting is bij R. bekend geworden dat hij naar praktijkonderwijs moet in plaats van VMBO. Hier heeft hij zelf erg veel moeite mee gehad en tijdens de vrij speelmomenten is de schoolkeuze van de kinderen regelmatig ter sprake gekomen, hetgeen een verklaring kan zijn voor de daling in zeker van zichzelf zijn.

Figuur 4.17. Negatieve gevoelens tijdens spelling

Figuur 4.18. Negatieve gevoelens tijdens vrij speelmomenten

Op het gebied van twijfelt een beetje:

Bij alle vier de kinderen is tijdens beide situaties een afname waargenomen.

Op het gebied van is onzeker:

Tijdens spelling is bij alle vier de kinderen een afname waargenomen.

Tijdens vrij speelmomenten is er bij alle vier de kinderen geen verandering waargenomen.

Op het gebied van is faalangstig:

Tijdens spelling is bij alle vier de kinderen een afname waargenomen.

Tijdens vrij speelmomenten is bij E. en Y. een geringe afname waargenomen.

Bij R. en J. is er geen verandering waargenomen.

Op het gebied van raakt snel in paniek:

Tijdens spelling is er bij Y. een afname waargenomen. Bij de andere kinderen is er geen verandering waargenomen.

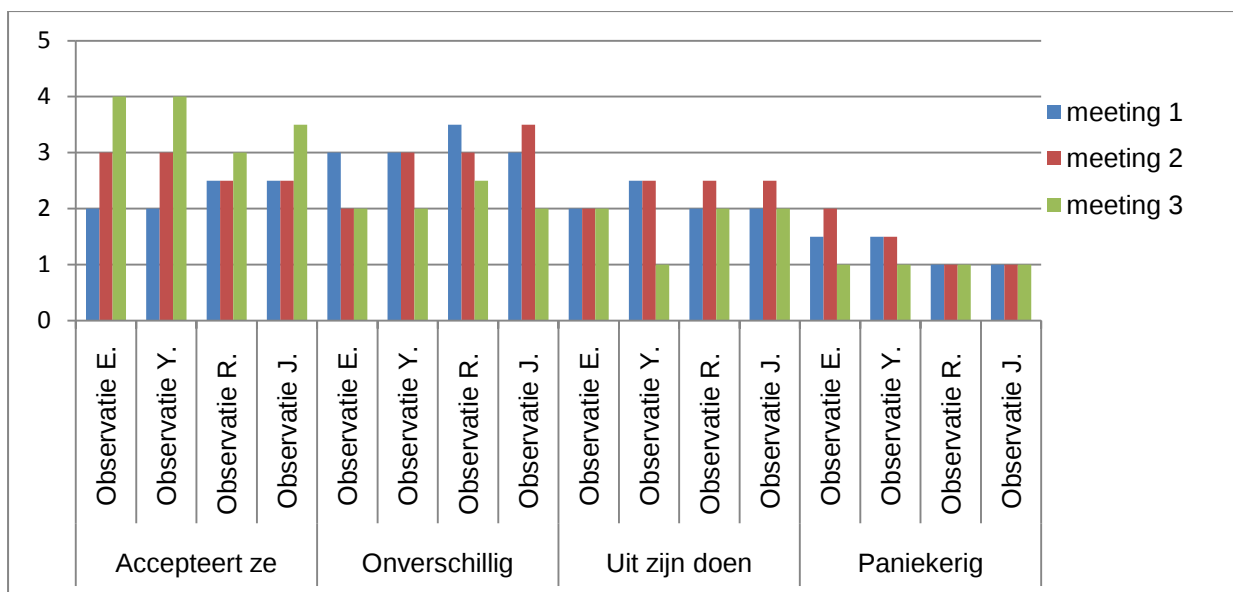
Tijdens vrij speelmomenten is er bij R. geen verandering waargenomen. Bij de andere drie kinderen is er een afname waargenomen

Op het gebied onverschilligheid:

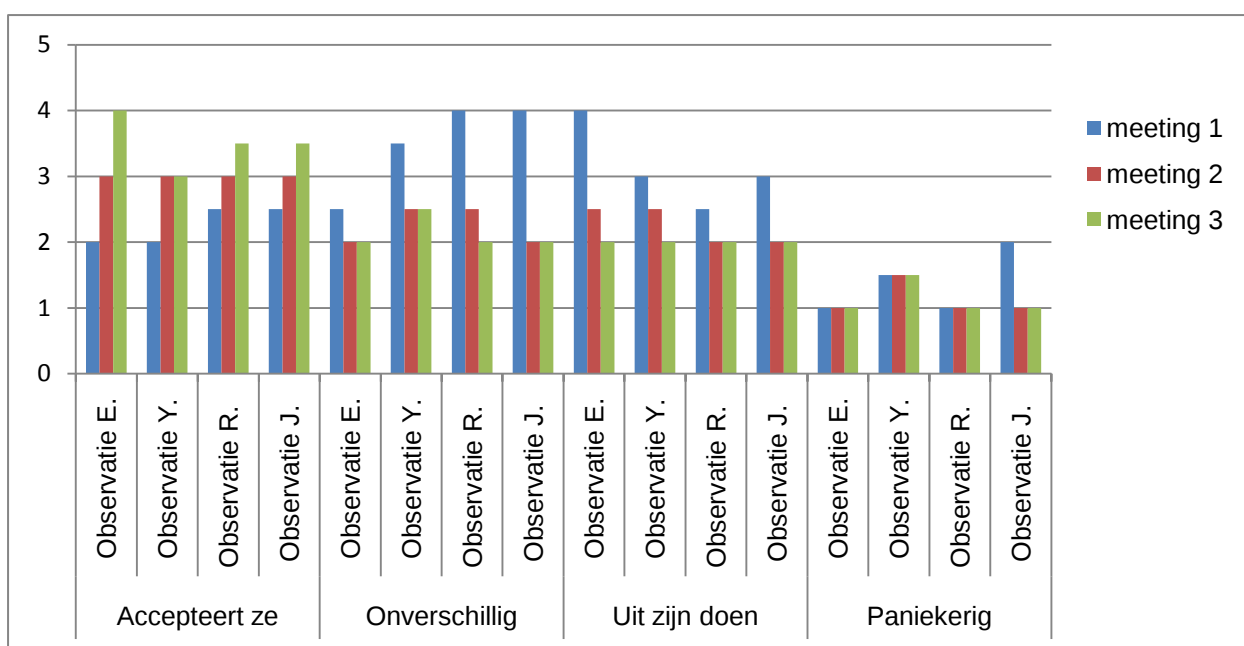
Tijdens beide situaties is er bij alle vier de kinderen een afname waargenomen.

Reactie op fouten en problemen met de stof

Reactie op fouten of problemen met de stof: accepteert ze, onverschillig, uit zijn doen, paniekerig, zichtbaar in de figuren 4.19. en 4.20.

Figuur 4.19. Reactie op fouten of problemen met de stof tijdens spelling

Figuur 4.20. Reactie op fouten of problemen met de stof tijdens vrij speelmomenten

Op het gebied van accepteert ze:

Bij alle vier de kinderen is er een toename waargenomen tijdens beide situaties.

Op het gebied van onverschillig:

Bij alle vier de kinderen is er een afname waargenomen tijdens beide situaties.

Op het gebied van uit zijn doen:

Tijdens spelling is bij Y. een afname waargenomen. Bij de andere drie kinderen is er geen verandering waargenomen.

Tijdens vrij speelmomenten is er bij alle vier de kinderen een afname waargenomen.

Op het gebied van paniekerig:

Tijdens spelling is er bij E. en Y. een geringe afname waargenomen. Bij R. en J. is er geen verandering waargenomen.

Tijdens vrij speelmomenten is er bij J. een afname waargenomen. Bij de andere drie kinderen is er geen verandering waargenomen.

4.4 Resultaten van het kwalitatief onderzoek

4.4.1 Vragenlijst ouders omtrent het gekozen leerdoel van hun kind

Datapresentatie en data analyse

Ik heb gedurende het onderzoek twee keer de vragenlijst omtrent de door hun kind gekozen vaardigheid aan de kinderen gegeven zodat die het aan hun ouders konden geven.

Aan het begin van het onderzoek om de beginsituatie te weten te komen en aan het einde van het onderzoek om de gekozen vaardigheid te evalueren en te bepalen met de ouders in welke mate de vaardigheid door hun kind behaald is. De resultaten worden weergegeven in tabel 4.1.

Ouder	Meting 1: Beginsituatie leerdoel ontvangen	Meting 2: Eindevaluatie leerdoel ontvangen	Leerdoel wel/ niet behaald
E.	ja	ja	wel
Y.	nee	ja	wel
R.	nee	nee	wel
J.	ja	nee	wel

Tabel 4.1. Resultaat vragenlijst ouders

Om het ontbreken van ingevulde vragenlijsten te compenseren, heb ik met alle ouders aan het einde van het onderzoek telefonisch het verloop van het onderzoek en de gekozen vaardigheid van hun kind geëvalueerd. Dit heb ik gedaan door samen te vatten welke acties ik gedurende het onderzoek met hun kind ondernomen heb en door te vragen in welke mate hun kind zijn gekozen vaardigheid heeft behaald.

Omdat de uitkomsten van de telefonische gesprekken voldoende overeenkomen met de wel ingevulde vragenlijsten (bijlage 19), wordt in deze paragraaf volstaan met een samenvatting van de uitkomsten van de telefonische gesprekken. Deze staan gedetailleerd beschreven in het logboek (bijlage 16).

Telefonische eindevaluatie met moeder E.

E. heeft zijn leerdoel behaald. Hij reageert rustiger. Hij gaat minder in discussie. Hij legt zich erbij neer wanneer hij het niet eens is met een ander.

Telefonische eindevaluatie met vader Y.

Over het algemeen zien we een positief effect de afgelopen weken. Hij heeft zijn leerdoel behaald, met de kanttekening dat hij dreigt terug te vallen in zijn oude gedrag wanneer een aantal dagen achter elkaar anders verlopen als anders en/ of de structuur weg is.

Telefonische eindevaluatie met moeder R.

Het gaat thuis heel goed in vergelijking met een paar weken geleden. Een heel ander kind. R. is rustiger. R. is soms nog boos, maar als moeder hem hierop aanspreekt, wordt hij weer rustig. Hij heeft zijn leerdoel wat haar betreft behaald.

Telefonische eindevaluatie met moeder J.

Moeder J. is heel blij te horen dat het op school wel goed gaat. Thuis gaat het minder goed op het moment. De speltherapie is een paar weken geleden gestopt. Dit is thuis heel goed merkbaar. Het gaat wel al heel veel beter als voorheen. Hij is sneller afgekoeld en er is dan heel goed met hem te praten. Hij heeft daarom zijn leerdoel wel behaald.

4.4.2 Werkboek Mission Possible

Datapresentatie en data analyse

De vier kinderen E., R., Y. en J., die de onderzoeksgroep vormen, hebben gedurende een periode van zes weken gewerkt aan een persoonlijk leerdoel volgens de stappen van het werkboek van de oplossingsgerichte methode “Mission Possible”.

Wekelijks hebben er individuele en gezamenlijke interventies plaatsgevonden door het invullen van het werkboek, de wekelijkse evaluatie en het plannen van acties per week middels stap 7 en 8 van het werkboek.

Middels stap 7 hebben de vier kinderen wekelijks aangegeven op een schaal van 1 tot 10, waar zij zichzelf geplaatst zien en aangegeven wanneer en/ of zij vinden dat zij hun leerdoel behaald hebben, dit in overleg met de leerkracht.

Verder hebben de kinderen de persoonlijke succeservaringen en vorderingen bijgehouden in een persoonlijk logboek (stap 9). Deze logboeken zijn niet bijgevoegd, dit is vertrouwelijke informatie (ethisch).

In het logboek (bijlage 16) staan de detailbeschrijving en het tijdsverloop beschreven. Hieronder wordt een gedeelte uit het logboek, op het gebied van motivatie en zelfevaluatie samengevat. Deze bestaat uit de wekelijkse evaluatie van week middels stap 7 en 8 van het werkboek en een aantal, door mijzelf, toegevoegde vragen op het gebied van gedrag, motivatie en zelfevaluatie.

Op het gebied van gedrag

Op het gebied van merkbare veranderingen in het gedrag voor de kinderen zelf:

E.: reageert rustiger, krijgt meer en vaker complimenten en heeft nauwelijks/ geen discussies met leerkrachten.

R.: is vrolijker, heeft meer tijd voor zichzelf, is rustiger, heeft minder straf, heeft meer tijd voor zichzelf, krijgt meer complimenten.

J.: heeft meer tijd voor zichzelf, is rustiger, heeft geen straf meer, heeft bijna geen ruzie meer, krijgt meer complimenten .

Y.: heeft minder ruzie, doordat hij zijn handen bij zichzelf houdt wanneer hij door de klas loopt en tijdens het voetballen in de pauze, hij krijgt meer complimenten, het gaat beter wanneer hij zijn medicijnen⁹ inneemt. Er is een afname in zijn gedrag te zien in de weken 5 en 6 van het onderzoek. Dit is verklaarbaar doordat hij in week 5 veel last van hoofdpijn heeft gehad, is de laatste dag van die week ook niet op school geweest. In week 6 is het theoriegedeelte van het verkeersexamen afgenomen en is de schoolfoto op bezoek geweest. In deze weken heeft hij zijn handen bij zichzelf gehouden, maar is hij verbaal andere kinderen gaan uitdagen, waardoor hij vaker ruzie heeft gehad.

Op het gebied van motivatie

Het werken met de materialen draagt zeker bij om kinderen te motiveren bij het opstellen en behalen van leerdoelen. De factoren en de stappen uit het werkboek van de methode, die bijdragen aan het verkrijgen, vergroten en behouden van de motivatie, worden hieronder, per kind uit de onderzoeksgroep, samengevat weergegeven middels delen uit het logboek (bijlage 13).

E.: Is gemotiveerd doordat hij merkt dat het beter gaat (stap 7), de gemaakte poster (stap 4), door de voordelen (stap 2), door het voetbaltoernooi (stap 11), door logboek (stap 9).

R.: Heeft er nog zin in door de voordelen en het voetbaltoernooi, de gemaakte poster (stap 4).

J.: het voetbaltoernooi, de voordelen, de gemaakte poster(stap 4) houden hem gemotiveerd.

Y.: door voetbaltoernooi blijft hij er zin in houden en doordat hij meer complimenten

⁹ Y. heeft ADHD en heeft hier medicijnen voor. Deze hebben een positieve invloed op zijn gedrag.

krijgt.

Met name de stappen 4 en 11 van de methode, het symbool en de viering, dragen in grote mate bij aan het verkrijgen, behouden en vergroten van de motivatie bij het opstellen, werken en behalen van het leerdoel.

Op het gebied van zelfevaluatie

Dit wordt zichtbaar gemaakt door de resultaten die beschreven staan in het logboek (bijlage 16). De vier kinderen kijken heel kritisch naar zichzelf, hun gedrag en hun vooruitgang. In week 0 (beginsituatie) van het onderzoek vinden E., R. en J. dat ze op de 4, 5 staan omdat het op dit moment niet heel slecht gaat, ze er niet uitgestuurd zijn, ze denken al aan het leerdoel en het al op bepaalde momenten goed gaat. Y. vindt dat hij op de 4 staat, omdat hij al vaker zijn medicijnen inneemt en hij al vaker wegloopt in plaats van terug te slaan.

Verder wordt dit zichtbaar in de hieronder gepresenteerde foto's van de wekelijkse evaluatie met E..

De eerste drie weken is er een halve stap vooruitgang zichtbaar. E. heeft zulke goede vorderingen gemaakt, naar eigen zeggen, maar ook naar zeggen van mijn duopartner, collega's en mijzelf, dat hij in de weken 3 en 4 een hele stap vooruitgegaan is. In de laatste week is hij zelfs 1,5 stap vooruitgegaan, doordat het thuis nu ook beter gaat!

Gedurende de wekelijkse evaluatie (stap 7) is o.a. naar voren gekomen, dat deze vooruitgang mede tot stand is gekomen doordat:

- hij een poster heeft gemaakt (stap 4),
- de merkbare voordelen (stap 2): nieuwe tafel, complimenten van andere leerkrachten, minder ruzie, meer tijd voor zichzelf, rustiger gevoel, door zijn goede gedrag,
- de behaalde successen die hij in zijn logboek had opgeschreven (stap 9), de zichtbare vorderingen op de schaal van 1-10 en
- het vooruitzicht van de viering (stap 11), het voetbaltoernooi, wanneer hij zijn leerdoel heeft behaald.

Posters leerdoel E., R. en J.:
Rustig reageren (stap 4)

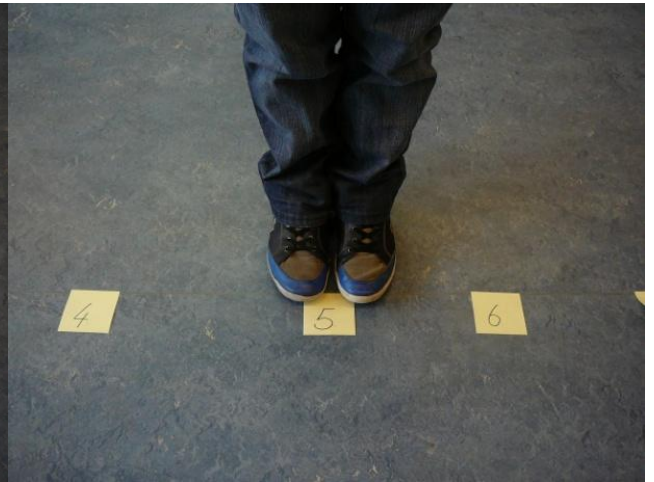

Poster leerdoel Y.:
Handen bij mezelf houden (stap 4)

Evaluatie van het leerdoel per week middels stap 7. Schalen

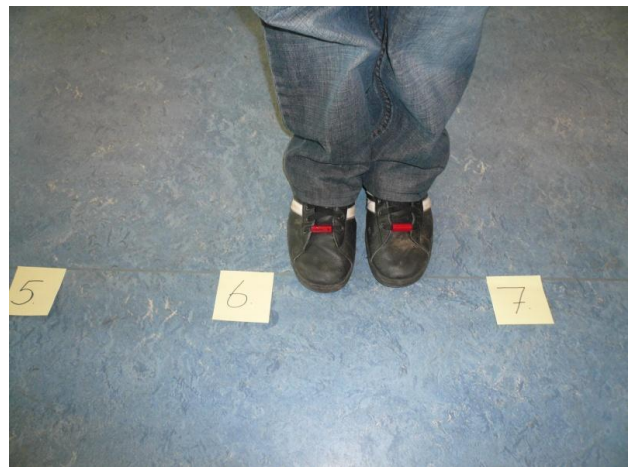
Week 0: Beginsituatie

Week 1: Halve stap vooruitgegaan

Week 2: Halve stap vooruitgegaan

Week 3: Hele stap vooruitgegaan

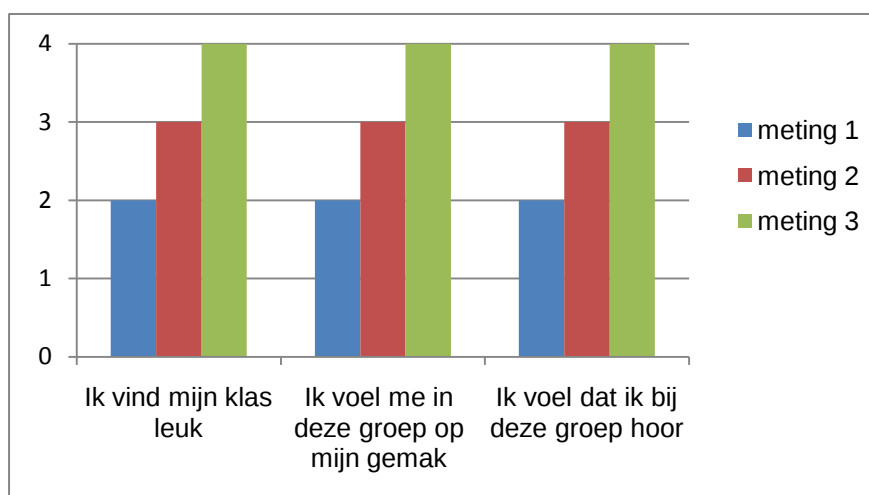
Week 4: Hele stap vooruitgegaan

Week 5: Anderhalve stap vooruitgegaan
Leerdoel behaald!

4.5 Het effect op mijzelf door het gebruik van de methode Mission Possible

Naar aanleiding van de ingevulde vragenlijst door de kinderen, mijn duopartner en mijzelf, geeft het onderstaande figuur een positief effect van het gebruik van de methode Mission Possible op mijzelf weer. Op de hieronder, in figuur 4.21. weergegeven gebieden heb ik een positieve toename van soms naar vaak waargenomen en ervaren. Door het gebruik van de methode heb ik een hele andere positieve, gemotiveerde, betrokken, kant van de vier kinderen leren kennen, waardoor ik een betere band met de vier kinderen heb gekregen en opgebouwd en ik ben de klas leuker gaan vinden. Aan het begin van het onderzoek hangt er, zoals in hoofdstuk 1 beschreven (1.4.), een negatieve sfeer, pedagogisch klimaat, in de groep waarbij met name de kinderen uit de onderzoeksgroep op een negatieve manier met elkaar en met de leerkrachten omgaan. Ik ben hierdoor met minder plezier naar mijn werk gegaan. Gedurende het onderzoek zijn de sfeer en het pedagogisch klimaat in de groep verbeterd. De kinderen gaan op een positieve manier met elkaar om, mede doordat het gedrag van de vier kinderen verbeterd is, zoals eerder in dit hoofdstuk beschreven (4.2). Door de positieve en goede sfeer die in de klas is ontstaan, is er meer tijd voor leuke dingen, waardoor we meer plezier met elkaar hebben en ik weer met plezier naar mijn werk ga!

Figuur 4.21. Effecten op mezelf door het gebruik van de methode Mission Possible. Resultaten uit de vragenlijst aan de kinderen van BB3, gedeelte over de klas.

4.6 Tenslotte

Door de eerste, de tweede en de derde meting met elkaar te vergelijken, is zichtbaar geworden wat de invloed is geweest van het werken met de methode Mission Possible. Middels een membercheck en telefonische evaluatie met de ouders van de kinderen uit de onderzoeksgroep heeft validatie plaatsgevonden.

In hoofdstuk 5 worden de verkregen resultaten uit het onderzoek gebruikt om de onderzoeksvraag en de deelvragen te beantwoorden.

Hoofdstuk 5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Inleiding

In hoofdstuk 4 zijn de verkregen data naar aanleiding van het onderzoek gepresenteerd en geanalyseerd. In dit hoofdstuk worden de onderzoeksvraag en de bijbehorende deelvragen beantwoord aan de hand van de antwoorden uit hoofdstuk 4 en worden deze in verband gebracht met de beschreven literatuur in hoofdstuk 2. Vervolgens worden er conclusies getrokken.

Tenslotte worden er aanbevelingen ten behoeve van het gebruik van de methode.

5.2 Beantwoorden van de onderzoeksvraag en de deelvragen

Onderzoeksvraag:

“In hoeverre draagt Mission Possible bij aan de motivatie, de zelfverantwoordelijkheid en het vermogen tot zelfevaluatie van kinderen ten aanzien van hun eigen leerproces en gedrag?”

Antwoord:

Mede door het gebruik van de materialen van de methode Mission Possible en de daarbij behorende oplossingsgerichte gesprekstechnieken is de motivatie, de zelfverantwoordelijkheid en het vermogen tot zelfevaluatie vergroot.

Onderbouwing:

Op het gebied van motivatie en zelfverantwoordelijkheid ten aanzien van het leerproces en het eigen gedrag:

Uit zowel de verkregen resultaten uit het kwalitatief onderzoek, welk beschreven staan in het logboek (bijlage 16), als de beschreven literatuur omtrent intrinsieke motivatie hoofdstuk 2 (2.4.3), wordt duidelijk dat door het gebruik van de stappen uit het werkboek volgens de vijf fasen waaruit het werkboek is opgedeeld, intrinsieke motivatie is bereikt. Doordat de kinderen bij stap 1 zelf het leerdoel bepalen waar ze aan gaan werken en door stap 11 de viering van het leerdoel voelen ze zich verantwoordelijk voor het behalen van het leerdoel, wordt het leerdoel ook echt van hun en raken en blijven ze gemotiveerd om aan het leerdoel te blijven werken. De stappen 3 t/m 7 en 11 dragen bij aan het vergroten van het zelfvertrouwen, dit wordt ook onderbouwd door de figuren 4.17. en 4.18., die zichtbaar maken dat het

zelfvertrouwen van de kinderen is toegenomen gedurende het onderzoek.

Door het bijhouden van een logboek, stap 9, worden de behaalde successen bijgehouden, zichtbaar, waardoor de motivatie wordt vergroot. Door de wekelijkse evaluatie, stap 7, worden de behaalde successen zichtbaar, worden de voordelen steeds beter merkbaar, zichtbaar voor de kinderen waardoor de motivatie wordt behouden en wordt vergoot evenals door het steeds een stapje (zij het een half stapje) dichterbij hun einddoel komen.

Op het gebied van het vermogen tot zelfevaluatie:

Mooi en knap van de kinderen uit de onderzoeksgroep dat ze heel kritisch naar zichzelf hebben gekeken en daarbij zelf hebben aangegeven dat ze ook niet per se de 10 hoeven te halen, maar ook tevreden zijn met een 8 of een 9. Hierbij hebben ze aangegeven dat ze niet perfect zijn en ook niet perfect hoeven te zijn, dat het ook niet alle dagen goed kan en hoeft te gaan omdat ze mensen zijn. E. heeft tijdens deze evaluaties de opmerking gemaakt: “fouten maken is menselijk, het belangrijkste is dat je van je fouten leert!”.

Wat E. verder heeft opgemerkt tijdens de eindevaluatie (bijlage 17):

“Ik vond het lastig om over mijn gevoelens na te denken en te praten. Dat doe je niet zo snel. Ik heb er wel veel van geleerd want als ze nu vragen over mijn gevoelens stellen dan kan ik beter antwoord geven en kan ik hier makkelijker over praten en over nadenken.”

Deze opmerking, evenals het hiervoor genoemde, maakt duidelijk en onderbouwd het antwoord dat de methode wel degelijk bijdraagt aan het vermogen tot zelfevaluatie.

Deelvragen:

1. In hoeverre draagt het gebruik van Mission Possible bij aan gedragsverandering van de kinderen in mijn groep?

Antwoord:

Door het gebruik van de materialen van Mission Possible kan in een periode van 6 weken gedragsverandering worden bereikt.

Dit is zowel door mijn duopartner, de ouders van de kinderen uit de onderzoeksgroep, collega's, als mijzelf waargenomen.

Onderbouwing:

De voorwaarde om gedragsverandering te bereiken, zoals beschreven in hoofdstuk 2 (2.3.4), is dat de cliënt gemotiveerd en bereid is om aan een vaardigheid, leerdoel te werken. Een andere voorwaarde is dat je als therapeut, onderwijskundig personeel, een 'klant' (mede-expertrelatie of co-expertrelatie) met de cliënt hebt.

Met E. en R. had ik gelijk een 'klant' (mede-expertrelatie of co-expertrelatie) samenwerkingsrelatie. E. en R. konden de bijbehorende vragen bij stap 1 goed en duidelijk verwoorden waar ze aan willen gaan werken en willen leren de komende tijd.

J. en Y. vonden het lastig om het doel te bepalen en te vertellen wat ze willen dat veranderd moet worden (vraag 1. van stap 1.) Nog geen 'klant' samenwerkingrelatie, maar een 'klager' (De consulterende relatie of koper samenwerkingsrelatie. Bij deze twee kinderen heb ik eerst de (droom)vraag over de toekomst beantwoord. Door dit op deze manier te doen, konden de kinderen makkelijker de resterende vragen beantwoorden.

Conclusie: door het toepassen van de interventie "het stellen van de droom"vraag" (zie bijlage 2) kan van een 'klager' (De consulterende relatie of koper) samenwerkingsrelatie een 'klant' (mede-expertrelatie of co-expertrelatie) samenwerkingsrelatie bewerkstelligd worden.

2. In hoeverre draagt Mission Possible bij om kinderen te motiveren bij het opstellen en behalen van leerdoelen?

Antwoord:

Zoals beschreven in hoofdstuk 2 (2.4.3), dragen de stappen 1-11 van het werkboek bij aan het verkrijgen, behouden en vergroten van motivatie bij het opstellen en behalen van leerdoelen. Echter door een aantal sterk op elkaar lijkende vragen, waardoor ze een aantal keer hetzelfde antwoord invullen, bij de stappen 1 t/m 3 en stap 8 zorgen voor een afname, vermindering, van de motivatie en maakt plaats voor frustratie.

Onderbouwing:

Samen met de kinderen heb ik een aantal aanpassingen bij deze vragen gedaan en een aantal vragen weggelaten. Deze worden in de aanbevelingen (5.4) beschreven.

Om de motivatie van de kinderen te verkrijgen en te behouden, heb ik samen met de kinderen een aantal aanpassingen aan het werkboek gedaan naar aanleiding van de eindevaluatie aan het einde van het onderzoek (zie bijlage 17) en heb ik naar aanleiding van de eindevaluatie met de kinderen twee kaarten gemaakt waarbij onderwijskundig personeel eenvoudig oplossingsgerichte gesprekken kan voeren bij het opstellen van en werken aan een leerdoel met kinderen individueel en met kinderen in een groep (bijlage 18 en 19).

3. In hoeverre draagt Mission Possible bij aan het vermogen tot zelfevaluatie op het eigen gedrag?

Antwoord:

Het wekelijks toepassen van stap 7, schalen, draagt bij aan het vermogen tot zelfevaluatie op het eigen gedrag.

Onderbouwing:

Uit de beschrijving in het logboek (bijlage 13) omtrent de wekelijkse evaluatie middels stap 7 en 8 uit het werkboek van de methode en de door mijzelf toegevoegde vragen omtrent de evaluatie van de motivatie, het logboek, het naleven van de gemaakte afspraken (bij stap 8) om een stapje dichterbij het leerdoel te komen, blijkt dat de kinderen goed in staat zijn tot zelfevaluatie en dat het vermogen tot zelfevaluatie hierdoor vergroot wordt.

De evaluatie is steeds sneller en gemakkelijker verlopen, doordat de kinderen gedurende het onderzoek bekend zijn geraakt met de vragen bij de wekelijkse evaluatie, de kinderen uit de groep gewend zijn geraakt aan deze wekelijkse evaluatie met de vier kinderen en steeds vaardiger zijn geworden in het zelfstandig werken aan opdrachten. De kinderen hebben steeds teruggekeken op de gemaakte afspraken voor die week. Zij zijn goed in staat geweest te beschrijven wat er wel/niet goed is gegaan en hun stapjes voor de komende week te plannen, om dichterbij het leerdoel te komen.

Conclusie:

Zoals de beschrijving, die Elshout-Mohr (1994, pag. 23) geeft over zelfevaluatie, zoals beschreven in hoofdstuk 2, zijn de kinderen uit de onderzoeksgroep, mede door het gebruik van de methode Mission Possible in staat de verwachting die ze van tevoren hebben opgeschreven te vergelijken met de feitelijke gang van zaken. Dit blijkt uit de wekelijkse evaluatie met de kinderen, waarvan de wekelijkse evaluatie van week in hoofdstuk 4 is gepresenteerd.

4. In hoeverre is er een verschil in het stellen en het zich eigen maken van vaardigheden bij kinderen die gebruik maken van de materialen van Mission Possible en kinderen die hier geen gebruik van maken?

Antwoord:

Deelvraag 4 veronderstelde een controlegroep. Om pragmatische redenen is het niet mogelijk geweest om in zo'n korte periode te werken met een controle groep. Hierdoor heb ik deelvraag 4 niet kunnen beantwoorden.

5. Welk effect heeft het gebruik van de methode Mission Possible op mijzelf en mijn leerkrachtgedrag?

Antwoord:

Mede door het doen van dit onderzoek ben ik erachter gekomen dat ik (on)bewust toch de aardige, lieve, leuke leerkracht wil zijn, waardoor ik het moeilijk vindt om "streng" en consequent te zijn. Hierdoor duurt het soms lang voordat ik met mijn les kan beginnen, en kunnen een aantal kinderen moeilijk opletten. Dit heeft ook als gevolg dat een aantal leerlingen onacceptabel gedrag vertoont, mijn gezag ondermijnt, onverschillig reageert wanneer ik de kinderen op hun gedrag aanspreek, regelmatig in discussie gaan en de klas niet vrijwillig willen verlaten waardoor ik er iemand anders bij moet laten halen, onzeker wordt en met weinig plezier naar mijn werk ga. Kortom: we zijn in een negatieve spiraal terecht gekomen.

Mede door deze bewustwording aan het einde van het onderzoek, het werken met de methode Mission Possible met vier leerlingen, zien mijn duopartner, collega's, de directie en ik al vooruitgang in het gedrag van deze vier leerlingen en bij de groep als geheel. De kinderen gaan op een positieve manier met elkaar om en zijn er minder conflicten. Hierdoor is ook mijn zelfvertrouwen en mijn plezier in mijn werk weer gegroeid.

Kortom: we zijn in een positieve spiraal terecht gekomen!

De kinderen gaan op een positieve manier met elkaar om en de kinderen zijn meer bij de les betrokken doordat:

- ik aan het begin van de les vertel wat ik van de kinderen verwacht;
- ik consequenter ben, mij aan de gemaakte afspraken houdt

- ik Y. meer tussendoor en tijdens de wisselingen van de lessen laat lopen bijvoorbeeld door iets voor mij te laten doen of een rondje lopen, hierdoor heeft hij even beweging en is hij meer geconcentreerd tijdens de lessen.
- doordat de vier heren hun leerdoel hebben behaald.
- de vier heren de voordelen van hun positieve gedrag merken en zien, zowel op school als thuis.
- ik E. dagelijks de taalboeken laat halen en terugbrengen.
- het gedrag van de kinderen, mijn gedrag en de dag met de kinderen evalueer en mijn handelen indien nodig de volgende les en/ of de volgende dag aanpas;
- ik praat minder tijdens de instructie, zorg voor een korte en bondige instructie, de kinderen geven aan dit erg prettig te vinden;
- Er blijft meer tijd over voor leuke dingen, doordat het gedrag van de kinderen zo vooruitgegaan is.

Kortom: een verandering in mijn eigen leerkrachtgedrag en handelen, de merkbare gedragsverandering bij de vier heren door het werken met het werkboek van Mission Possible, werpt nu al zijn vruchten af; iedereen zit lekkerder in zijn vel, kinderen gaan gemotiveerd aan het werk, ze werken hard, geconcentreerd en gaan op een positieve manier met elkaar om.

Hierdoor ontstaan er weinig conflicten, ik heb meer tijd voor differentiatie, observeren en er meer tijd over blijft voor leuke dingen aan het einde van de dag!

5.3 Conclusies

- In een periode van zes weken, waarbij de methode is toegepast op vier kinderen, heb ik aangetoond dat gedragsverandering op schoolniveau te bereiken is.
- Gedragsverandering thuis is bij de helft van de kinderen uit de onderzoeksgroep bereikt. Daarvoor zijn aanwijsbare oorzaken in hoofdstuk 4 (4.4.1) genoemd.
- Alle vier de kinderen uit de onderzoeksgroep hebben hun leerdoel in een periode van zes weken behaald.
- De motivatie is bij alle vier de kinderen uit de onderzoeksgroep ten aanzien van het eigen gedrag en het leerproces vergroot. Dit is waargenomen en gemerkt door de betrokken leerkrachten, collega's, klasgenoten en de betreffende kinderen zelf.
- De methode heeft een positieve invloed op de leerkracht voor hun waardering voor de klas.
- Door het gebruik van de methode wordt de interactie tussen de leerkracht en de kinderen verbeterd.
- Door het gebruik van de methode wordt de interactie tussen de kinderen onderling verbeterd.
- Door het gebruik van de methode zijn de kinderen beter in staat tot zelfevaluatie.
- De methode werkt!

5.4 Aanbevelingen

- a. Ik beveel de methode aan om deze te gebruiken, in te zetten bij het voeren van oplossingsgerichte gesprekken bij het opstellen van, werken aan en behalen van leerdoelen met kinderen.
- b. Bekijk de methode eerst en wijk waar nodig van de methode af. De stappen van de methode zijn, zoals in hoofdstuk 2 beschreven, flexibel in te zetten.
- c. Het invullen van het werkboek met vier kinderen kost veel tijd en energie van zowel de kinderen als de leerkracht. Het is lastig om tijd hiervoor vrij te maken. Het is wel goed mogelijk en haalbaar tijdens zelfstandigwerklessen. Een voorwaarde hiervoor is dat kinderen bekend zijn met en in staat zijn tot zelfstandig werken.
Het is aan te bevelen om met de hele groep aan een gezamenlijk leerdoel te werken of, indien nodig, met één á twee kinderen aan een leerdoel te werken.
- d. Wanneer je met alle kinderen uit de groep elk een eigen leerdoel wil opstellen, is het raadzaam in ieder geval een keer per week een vast tijdstip in te roosteren om het leerdoel wekelijks te evalueren. Verder kun je om tijd te besparen tijdens een gesprek meerdere stappen, interventies, gezamenlijk en tegelijk bespreken en invullen.
- e. Wanneer je met de hele groep aan een gezamenlijk leerdoel werkt, kan je de schaalvraag goed gebruiken om de beginsituatie en de gewenste eindsituatie te bepalen, te bespreken wat er allemaal al in het cijfer van de beginsituatie zit en wat er allemaal in het cijfer van het einddoel zit. Verder kun je de schaalvraag heel goed inzetten om het gekozen leerdoel aan het einde van de dag met de kinderen te evalueren.
- f. Het wekelijks toepassen van de interventie schalen op een schaal van 1-10, draagt bij aan het vergroten van de motivatie. Door hierbij gebruik te maken van post-its op de grond, gaat het echt bij de kinderen leven en worden de behaalde successen en vooruitgangen zichtbaar.
- g. Tot slot heb ik de vragen bij de stappen uit het werkboek Mission Possible, naar aanleiding van de eindevaluatie van de kinderen en van mijn eigen ervaringen, aangepast en verwerkt in twee kaarten die leerkrachten, intern begeleiders en ander onderwijskundig personeel kunnen gebruiken bij het voeren van oplossingsgerichte gesprekken bij het opstellen van en werken

aan een leerdoel zowel met kinderen individueel als met een groep kinderen (bijlage 21 en 22).

Hoofdstuk 6 Evaluatie van het onderzoek

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk vindt de evaluatie van het onderzoek plaats. Er wordt onder andere beschreven hoe het onderzoek verlopen is, hoe ik het als persoon ervaren heb, wat ik ervan geleerd heb en wat dit onderzoek voor mij heeft betekend aan de hand van het model van Korthagen (zie bijlage 3).

6.2 Verloop van het onderzoek

Ik heb drie keer mijn startplan aangepast voordat ik een “Go!” heb gekregen om met mijn onderzoek te starten. Het aanpassen van het startplan is tevens ook goed bruikbaar voor hoofdstuk 1 gebleken.

Gedurende de periode voorafgaand aan het onderzoek heb ik vele malen mijn onderzoeksvraag en deelvragen aangepast. Ik heb dingen weggelaten, vervangen en toegevoegd. Hierdoor is het doen van onderzoek en het doen van metingen middels observatielijsten en vragenlijsten vergemakkelijkt, waardoor ik de onderzoeksvraag en bijbehorende deelvragen helder en gemakkelijk heb kunnen beantwoorden. Voor mijn onderzoek ben ik voornemens geweest gebruik te maken van een onderzoeksgroep, bestaande uit 7 kinderen en een controle groep, eveneens bestaande uit 7 kinderen. Vanwege de latere start van mijn onderzoek en de daardoor kortere onderzoeksperiode, heb ik ervoor gekozen om met vijf leerlingen met het werkboek Mission Possible te gaan werken. Een leerling heeft niet mee willen doen aan mijn onderzoek. Dit heb ik gerespecteerd. Deze leerling is vlak voor de start van het onderzoek overgeplaatst naar een andere groep, omdat hij daar meer aansluiting zal vinden bij leeftijdsgenoten. Hierdoor bestaat de onderzoeksgroep uiteindelijk uit vier kinderen die alle vier toestemming voor deelname aan het onderzoek van hun ouders hebben gekregen.

Verder heb ik het hierboven genoemde ook in mijn deelvraag aangepast en heb ik de laatste vraag over mijn leerkrachtgedrag toegevoegd. Mede dankzij het strakke plan van aanpak en tijdspad (bijlage 5) heb ik mijn onderzoek gestructureerd en vrijwel geheel volgens plan succesvol kunnen uitvoeren.

6.3 Reflectie op mezelf en het procesverloop aan de hand van het model van Korthagen

Fase:	Reflectie:	
Handelen	Wat wil ik bereiken, uitproberen? Met dit onderzoek wil ik bereiken dat ik ongemotiveerde leerlingen kan motiveren om aan het werk te gaan zodat ze weer plezier krijgen in het leren. Verder hoop ik te bewerkstelligen dat het pedagogisch klimaat in de groep zal verbeteren, dat kinderen gaan reflecteren op hun eigen gedrag, gemotiveerd raken om nieuwe vaardigheden te leren, elkaar hierbij ondersteunen en deze nieuwe vaardigheden ook aan een ander kunnen leren, door gebruik te maken van de methode Mission Possible en de bijbehorende materialen.	
Terugblikken	Wat gebeurde er met mij? Wat ik de afgelopen jaren wel geleerd heb is dat een goede voorbereiding het halve werk is. Ik heb van tevoren een strakke planning gemaakt (bijlage 5). Mede door de goede voorbereiding, heb ik ook vrijwel alles kunnen doen wat ik gepland heb. Ik heb mijn collega's steeds op de hoogte gehouden van de vorderingen en ontwikkelingen omtrent mijn onderzoek. Wat ik als heel prettig en motiveren heb ervaren is de betrokkenheid van mijn collega's gedurende het onderzoek. Zij hebben er met hun bemoedigende en motiverende woorden regelmatig voor gezorgd dat ik ben blijven doorzetten. Dat is ook wel de kracht van ons team. Verder heb ik een gevoel van blijdschap en van herkenning bij mezelf ervaren op het	Wat gebeurde er met de anderen? De vier heren zijn gedurende het onderzoek steeds enthousiaster, gemotiveerder geworden om aan het leerdoel te werken. Rond de derde week van het onderzoek zijn ze weer een beetje in hun oude gedrag teruggevallen. Dit mede doordat het nieuwe er van af is, de week anders verloopt door activiteiten als een verkeersexamen en een bezoek aan de bibliotheek. Door de positieve en bemoedigende

	moment dat de eerder opgedane kennis en theorieën zijn samengevallen.	woorden van klasgenoten, mijn duopartner en mijzelf, en de herinnering aan de viering van het leerdoel, zijn ze in staat geweest de motivatie te vinden om door te zetten. Ze hebben zichtbaar van de persoonlijke aandacht genoten. Elke week hebben ze aan mij de vraag gesteld wanneer we weer Mission Possible gaan doen en ze hun vooruitgang op de schaal van 1-10 weer kunnen ervaren. Ook hebben ze regelmatig complimenten van collega's gekregen en zij hebben zelf ook de verandering in het gedrag, die gedurende het onderzoek heeft plaatsgevonden, gemerkt.
--	--	---

Formuleren van essentiële aspecten	Wat betekent dit en wat leer ik hieruit? Iets wat ik heel lastig vind, maar wel heb geleerd gedurende dit onderzoek, is dingen loslaten waardoor er mogelijkheden geschept worden. Doordat ik meer op het gebied van planning, organisatie van de administratie van de groep heb losgelaten, heb ik meer tijd voor mijn onderzoek gehad. Verder heb ik meer aan de kinderen overgelaten door ze zelfstandig te laten werken, zelf problemen op te laten lossen, waardoor ik voldoende tijd heb gehad om wekelijks met de vier heren hun leerdoel te evalueren.
Alternatieven en keuzes	Wat kan ik anders doen? Wat neem ik me voor? Zorgen voor een goede voorbereiding van een leerkrachtgebonden les en van de zelfstandig werklessen, zodat ik mij zelfverzekerder voel tijdens de (instructie)les. Meer en vaker de zelfstandige verwerking aan de kinderen overlaten. Zodat zij zelfstandiger worden, zelf en samen leren om problemen op te lossen. Zodat ik meer tijd heb om te observeren en meer tijd heb voor verlengde instructie. Dagelijks aan het einde van de dag het gedrag van de kinderen en mijzelf met de kinderen evalueren en indien nodig mijn gedrag, handelen, hierop aanpassen. Dagelijks voor mezelf opschrijven, herhalen, nagaan wat ik nou eigenlijk van de kinderen verwacht ten aanzien van het gedrag, omgang met elkaar en met mij. Consequent zijn en mijzelf ook aan de opgestelde regels houden. De kaarten die ik gemaakt heb, naar aanleiding van dit onderzoek om oplossingsgerichte gesprekken te voeren bij het opstellen en werken aan een leerdoel met kinderen en met een groep kinderen te gaan uitproberen en in te zetten in mijn dagelijks onderwijs. Wie weet worden deze kaarten in de toekomst schoolbreed ingezet, maar dat is weer een volgend onderzoek!

Uitproberen	Wat ik ga nu concreet anders doen en hoe? Ik heb ooit eens van een collega het volgende advies gekregen: “Kinderen kunnen zeggen dat ze je zo’n rotjuf vinden die dag, maar uiteindelijk als ze naar huis gaan zeggen dat ze je toch wel lief vinden, want ze mochten toch maar mooi...” Kortom: kinderen hebben duidelijk en consequent gedrag van de leerkracht nodig, vaak vinden ze je aardiger wanneer je streng maar rechtvaardig bent. Dit advies in gedachte houden en hiernaar handelen.
--------------------	---

Literatuur

- Bannink, F. (2006). *Oplossingsgerichte vragen. Handboek oplossingsgerichte gespreksvoering*. Amsterdam: Harcourt
- Berg, I.K., Steiner, T. (2004). *Het spel van oplossingen: Oplossingsgerichte psychotherapie voor kinderen*. Amsterdam: Hartcourt.
- Beumer-Peeters, C.(2010). *Mission Possible: Kids 'Skills voor jongeren, van probleem naar oplossing in 11 heldere stappen*. Amsterdam: Nelissen.
- Cauffman, L., Dijk, D.J. van.(2009). *Handboek oplossingsgericht werken in het onderwijs*. Amsterdam: Boom onderwijs.
- Durrant M.(2007). *Creatieve oplossingen bij gedragsproblemen op school*. Antwerpen- Apeldoorn: Garant.
- Furman, B. (2003,.2004). *De methode Kids'Skills. Op speelse wijze vaardigheden ontwikkelen bij kinderen*. Soest: Nelissen
- Furman, B., Beumer-Peeters, C.(2010). *Werkboek Mission Possible*. Meppel: Ten Brink.
- Harinck, F.(2009). *Basisprincipes praktijkonderzoek*. Antwerpen, Apeldoorn: Garant.
- Jeninga J.(2004). *Professioneel omgaan met gedragsproblemen. Praktijkboek voor het primair onderwijs*. Baarn: HBUitgevers.
- Jong, P. de, Berg, I.K.(2004). *De kracht van oplossingen: Handwijzer voor oplossingsgerichte gesprekstherapie*. Amsterdam: Harcourt Assesment BV.
- Korthagen, F., Koster, B., Melief, K., Tigchelaar, A. (2002). *Docenten leren reflecteren*. Soest: Nelissen
- Lange, R. de, Schuman, H., Montessori, N.M. (2010). *Praktijkgericht onderzoek voor reflectieve professionals*. Antwerpen- Apeldoorn: Garant
- Lefevere de ten Hove M., Callens N., Geysen T., Maene.(2007). *Survivalkit voor leerkrachten. Oplossingsgericht werken op school*. Antwerpen- Apeldoorn: Garant.
- Måhlberg, K., Sjöblom, M. (2008). *Oplossingsgericht onderwijzen: Naar een gelukkiger school!* Antwerpen, Apeldoorn: Garant.
- Nijgh, L.(2006). *Leren reflecteren*. Soest: Nelissen.
- Vinke, R (2004). *Zoeken naar intrinsieke motivatie*, Den Haag: Reed Business Information,

Buitenlandse literatuur

Shazer, S. de. (1985). *Keys to solutions in brief therapy*, New York: W. W. Norton and Company Londen

Websites:

www.ontwerpatelier.nl/.../Reflectiecirkel%20van%20Korthagen.doc

Bezocht op dinsdag 18-01-2011 10:50

<http://www.oplossingsgerichtwerkeninhetonderwijs.nl/figuren/zevenstappendans>

Bezocht op maandag 17-01-2011 om 14:00

http://www.gertjanschop.com/praktijkcaseveranderen/2_1_3_intrinsieke_en_extrinsieke_motivatie.html

Bezocht op zondag 23-01-2011 om 12:05

<http://www.vandale.nl/vandale/zoekService.do?selectedDictionary=nn&selectedDictionaryName=Nederlands&searchQuery=reflectie>

Bezocht op maandag 24-01-2011 om 12:00

<http://www.vandale.nl/vandale/zoekService.do?selectedDictionary=nn&selectedDictionaryName=Nederlands&searchQuery=evalueren>

Bezocht op maandag 24-01-2011 om 13:30

http://www.jajuf.nl/observatieformulieren/individuele_signaleringslijst_gedrag.htm

Bezocht op zondag 27-02-2011 om 21:30

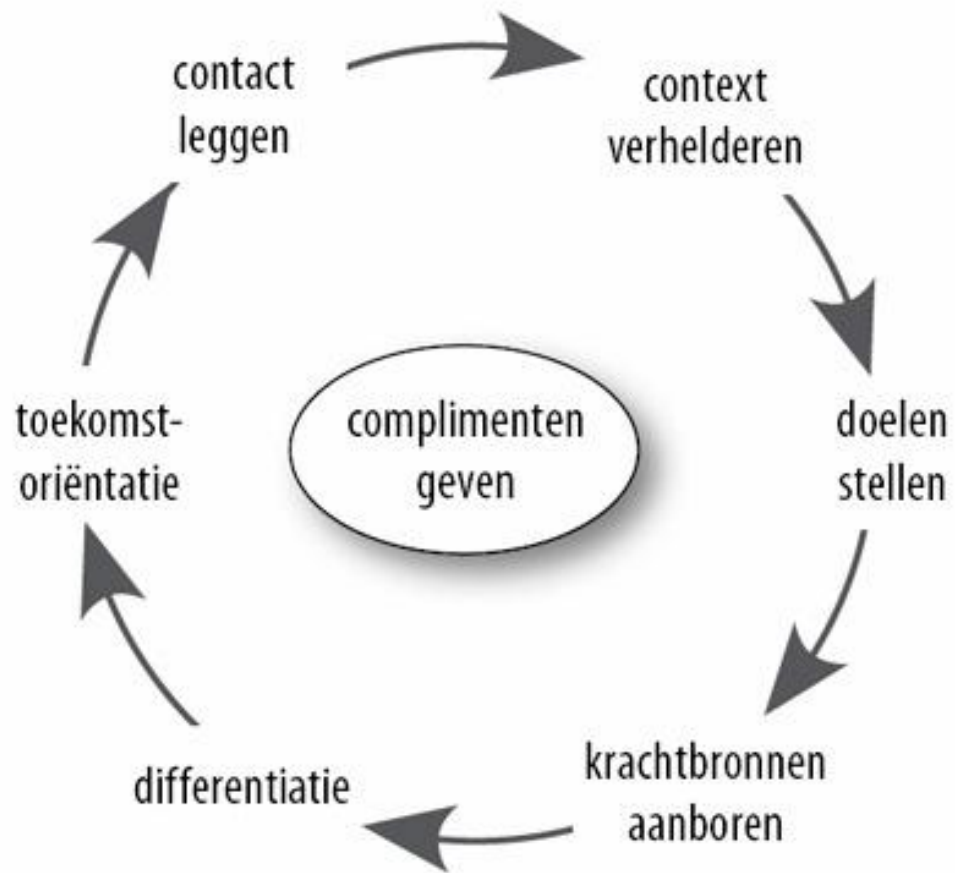
<http://192.168.10.247:1812/servlet/com.trend.iwss.user.servlet.sendfile?downloadfile=IRES-387636688-402350848--144590752-10209>

Bezocht op zondag 27-02-2011 om 21:45

Bijlagen

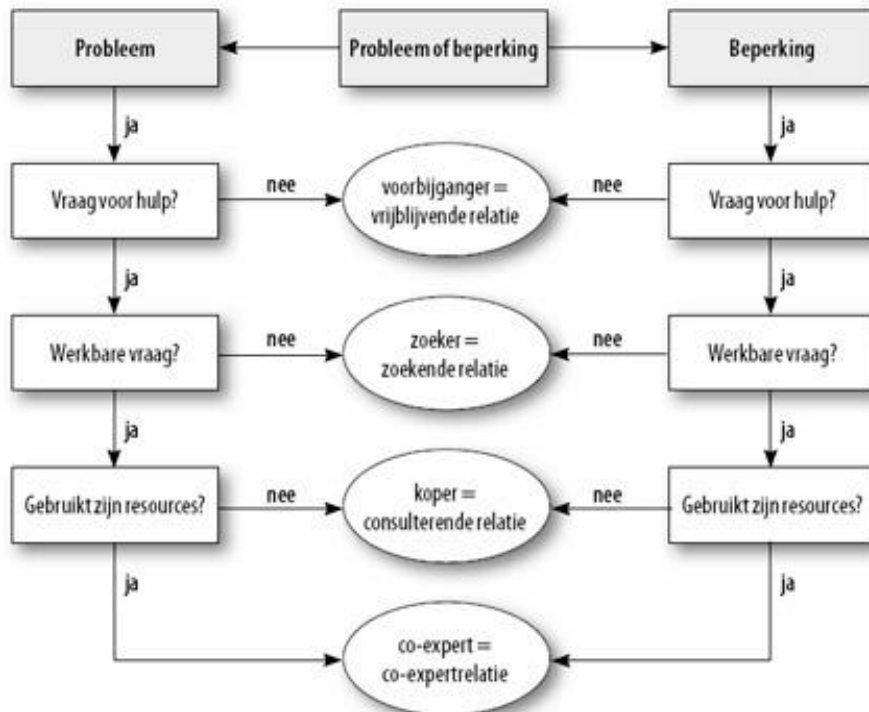
1. De zeven- stappendans
2. Oplossingsgerichte flowchart
3. Reflectiecirkel van Korthagen
4. Proces van zelfreflectie
5. Onderzoeksmatrix: plan van aanpak en tijdspad
6. Brief om ouders op de hoogte te stellen en toestemming te vragen
7. Toestemmingsformulier voor het onderzoek
8. Brief om familie/ klasgenoten uit te nodigen als supporter
9. Individuele signaleringslijst gedrag
10. Observatieformulier sociaal / emotioneel en leermotivatie
11. Vragenlijst kinderen BB3
12. Toelichting Vragenlijst omtrent het gekozen leerdoel van uw kind
13. Vragenlijst omtrent de gekozen vaardigheid van uw kind
14. Toelichting eindevaluatie vragenlijst omtrent het gekozen leerdoel van uw kind
15. Eindevaluatie vragenlijst omtrent het gekozen leerdoel van uw kind
16. Logboek onderzoek
17. Resultaten vragenlijst kinderen BB3
18. Resultaten individuele signaleringslijst gedrag
19. Resultaten vragenlijst ouders omtrent de gekozen vaardigheid van uw kind
20. Eindevaluatie werkboek Mission Possible
21. Oplossingsgerichte gesprekken met kinderen (in het SBO)
22. Oplossingsgerichte gesprekken met een groep kinderen (in het SBO)

Bijlage 1. De zeven- stappendans

Figuur 2.1 De zevenstappendans (Cauffman & van Dijk, 2009)

Bijlage 2. Oplossingsgerichte flowchart

Figuur 2.2 Oplossingsgerichte flowchart (Cauffman & van Dijk, 2009)

Een beschrijving van de vier werkrelaties die worden onderscheiden om aan te geven in welke relatie de cliënt tot de therapeut staat volgens het Flowchart Brugse model (reader Fontys opleidingscentrum speciale onderwijszorg en Cauffman & van Dijk 2009):

1. De vrijblijvende relatie of voorbijganger.

Hij of zij heeft geen hulpvraag. Vaak zijn dit cliënten die gestuurd zijn.

Interventies die bij deze relatie toegepast kunnen worden zijn:

- complimenten maken
- positieve karaktereigenschappen benoemen
- context creëren voor een hulpvraag.

2. De zoekende relatie of zoeker.

Hij of zij heeft een vage hulpvraag maar geen inzicht in eigen mogelijkheden.

Interventies die bij deze relatie toegepast kunnen worden zijn:

- complimenten maken
- erkenning geven
- werken aan heldere hulpvraag
- wondervraag en schaalvraag
- als taak een observatieopdracht meegeven.

3. De consulterende relatie of koper.

Hij of zij heeft een duidelijke hulpvraag maar onvoldoende zicht op eigen mogelijkheden.

Interventies die bij deze relatie toegepast kunnen worden zijn:

- uitzonderingen zoeken en uitdiepen.
- doelstellingen aanpakken
- schalen van vooruitgang
- wondervraag
- taak voor de komende tijd vaststellen.

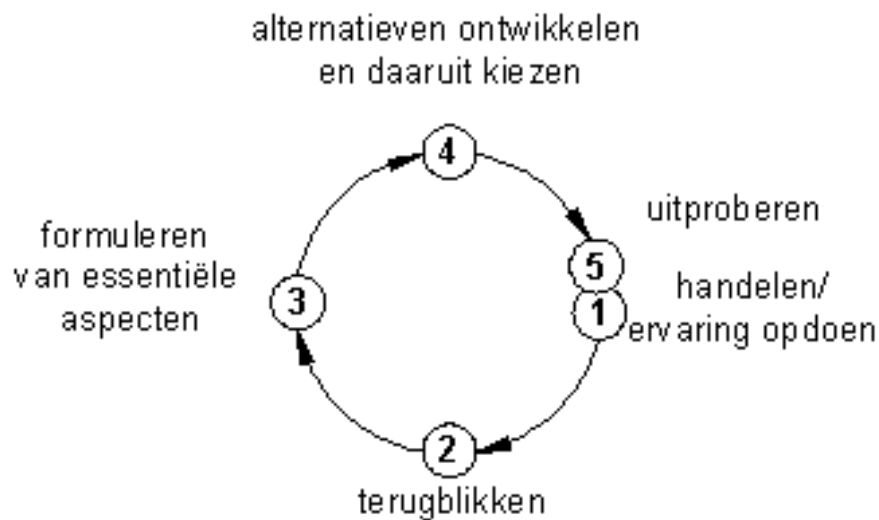
4. De mede-expertenrelatie of co-expert.

Hij of zij heeft een duidelijke hulpvraag en heeft voldoende zicht op eigen mogelijkheden. Hij of zij wil daar graag hulp of begeleiding bij.

Interventies die bij deze relatie toegepast kunnen worden zijn:

- complimenteren
- doelstellingen aanpakken
- schalen van vooruitgang
- wondervraag
- taak voor de komende tijd vaststellen.

Bijlage 3. Reflectiecirkel van Korthagen

Figuur 2.3 Reflectiecirkel van Korthagen (Korthagen, 2002).

Binnen elke fase van het reflectiemodel kunnen vragen worden gesteld die stimuleren om het reflectieproces goed door te lopen. Dat zijn de volgende (Korthagen, 2002):

Fase 1 van de cyclus (handelen/ervaring opdoen) is dezelfde als fase 5 van de vorige keer (uitproberen):

1. Wat wilde ik bereiken?
2. Waar wilde ik op letten?
3. Wat wilde ik uitproberen?

Fase 2 (terugblikken):

4. Wat gebeurde er concreet?
 - a. Wat wilde ik?
 - b. Wat deed ik?
 - c. Wat dacht ik?
 - d. Wat voelde ik?
 - e. Wat denk ik dat de leerlingen wilden, deden, dachten, voelden?

Fase 3 (formuleren van essentiële aspecten):

5. Hoe hangen de antwoorden van de vorige vragen met elkaar samen?
6. Wat is daarbij de invloed van de context/de school als geheel?
7. Wat betekent dat nu voor mij?
8. Wat is dus het probleem (of de positieve ontdekking)?

Fase 4 (alternatieven ontwikkelen en daaruit kiezen):

9. Welke alternatieven zie ik (oplossingen of manieren om gebruik te maken van mijn ontdekking)?
10. Welke voor- en nadelen hebben die?
11. Wat neem ik me nu voor ten aanzien van de volgende keer?

Bijlage 4. Proces van zelfreflectie

Eigen ervaring → bewust worden
achtergronden van eigen belang → analyse van
van eigen handelen

Figuur 2.4 Proces van zelfreflectie (Nijgh, 2006)

Bijlage 5. Onderzoeksmatrix: plan van aanpak en tijdspad

Datum	Interventie	Observatie	Vragenlijst	Gesprek
Week 0	-Brief om ouders op de hoogte te stellen en toestemming te vragen voor het onderzoek aan de kinderen, die aan het onderzoek meedoen, meegeven. -De leerlingen inlichten dat er een onderzoek komt, wat er de komende weken gaat gebeuren en bekend maken welke leerlingen zullen gaan werken met het werkboek Mission Possible. -Eigen logboek bijhouden.	-	-	
Week 1	Met de vijf leerlingen leerdoelen opstellen middels stap 1 -11 van het werkboek van de methode Mission Possible. Datum met de kinderen afspreken wanneer ze denken het leerdoel, de vaardigheid, behaald te hebben, hoe en met wie ze dit willen vieren, wie ze willen uitnodigen als supporter. Eigen logboek bijhouden.	De observatieformulieren door mijn duopartner laten invullen en deze zelf ook invullen (1 ^e observatiemoment, 0-meting)	Vragenlijst voor de ouders door mijn duopartner laten invullen en aanpassen indien nodig.	Evaluatiegesprek omtrent de bevindingen ten aanzien van de observatieformulieren en de vragenlijsten.
Week 2	Brief aan de, door de kinderen gekozen, supporters geven om ze hiervoor uit te nodigen. Tijdens evaluatiegesprek op vrijdag de kinderen daadwerkelijk op een schaal van 1-10, van schilderstape, laten lopen en staan. Eigen logboek bijhouden.	.	Vragenlijst voor de ouders aan de betreffende kinderen meegeven	Op vrijdag een open gesprek voor context: -Waar op een schaal van 1-10, zou jij jezelf op dit moment plaatsen wat betreft je leerdoel? -Wat doe je anders?

				-Hoe voel jij je? -Wat vind jij ervan? -Wat heb je gedaan dat je nu op dat punt staat? -Ben je tevreden met waar je nu staat? -Zo ja, wat heb je gedaan dat je hier nu staat? -Zo nee, waar zou je willen staan en hoe wil je dat gaan bereiken? -welke successen heb je deze week geboekt? -Wat heb je verder nog gedaan de afgelopen week wat betreft het bereiken van je leerdoel? -Wat ga je de komende week doen om dichterbij je doel te komen? -Waar op een schaal van 1-10, zou jij jezelf op dit moment plaatsen wat betreft je motivatie om aan je leerdoel te werken? -wat heb je gedaan hebben dat je op dat punt staat? -Ben je tevreden met hoe gemotiveerd je nu bent?
--	--	--	--	--

				-Wat kun je doen om gemotiveerd te blijven? Weer gemotiveerd te worden? -Hoe kan ik en hoe kunnen anderen je daarbij helpen?
Week 3	Eigen logboek bijhouden.	De observatieformulieren door mijn duopartner laten invullen en deze zelf ook invullen (2 ^e observatiemoment, tussentijdse evaluatie)	Vragenlijst aan de kinderen geven ten aanzien van de tussentijdse evaluatie van het opgestelde leerdoel, gekozen vaardigheid.	Op vrijdag bespreken waar ze zichzelf bevinden op een schaal van 1-10, wat ze gedaan hebben dat ze op dat punt staan, welke successen ze die week geboekt hebben, wat ze de afgelopen week gedaan hebben ten aanzien van het bereiken van het leerdoel, en wat ze de komende week gaan doen om dichterbij het doel te komen
Week 4	Eigen logboek bijhouden.			Op vrijdag bespreken waar ze zichzelf bevinden op een schaal van 1-10, wat ze gedaan hebben dat ze op dat punt staan, welke successen ze die week geboekt hebben, wat ze de afgelopen week gedaan hebben ten aanzien van het bereiken van het leerdoel, en wat ze de komende week gaan

				doen om dichterbij het doel te komen
Week 5	Eigen logboek bijhouden.		Vragenlijst voor de ouders aan de betreffende kinderen meegeven ten aanzien van de evaluatie van het opgestelde leerdoel, gekozen vaardigheid.	
Week 6	Wanneer het leerdoel, de vaardigheid van de kinderen behaald is, uitnodigingen met de kinderen maken voor de supporters om het behalen van het leerdoel, vaardigheid samen met de kinderen te komen vieren. Eigen logboek bijhouden.	De observatieformulieren door mijn duopartner laten invullen en zelf ook invullen (3 ^e observatiemoment, eindevaluatie: doel wel/ niet behaald)	Vragenlijst aan de kinderen geven ten aanzien van de evaluatie van het opgestelde leerdoel, gekozen vaardigheid.	Evalueren met de betreffende kinderen naar aanleiding van de vragenlijst waar ze zich bevinden op een schaal van 1-10 ten aanzien van het opgestelde leerdoel, gekozen vaardigheid en in hoeverre ze vinden dat het leerdoel op dit moment wel/ niet behaald is. Evalueren met mijn duopartner wat de resultaten van de observaties zijn en de leerdoelen van de kinderen wel/ niet zijn behaald.

Week 7	Wanneer het leerdoel, vaardigheid van de kinderen behaald is, deze op de afgesproken manier vieren en supporters bedanken Eigen logboek bijhouden.			
Week 8	Eigen logboek bijhouden. Resultaten van het onderzoek (de vragenlijsts en de observatielijsten) verwerken in hoofdstuk 4.			
Twee weken voor het einde v/h schooljaar	Brief aan ouders meegeven met daarin een weergaven, presentatie van de resultaten van het onderzoek.			

Bijlage 6. Brief om ouders op de hoogte te stellen en toestemming te vragen

Hoofddorp, 3 maart 2011

Beste ouders/ verzorgers van _____,

Zoals u wellicht al weet ben ik dit jaar bezig om af te studeren voor de opleiding Master SEN Gespecialiseerde Leraar aan de Fontys Hogeschool. De komende periode ga ik starten met mijn onderzoek Leer"kracht".

Het onderzoek gaat over het vergroten van de motivatie, de zelfverantwoordelijkheid en zelfevaluatie van kinderen ten aanzien van het eigen leerproces en het eigen gedrag, door samen met de kinderen eigen leerdoelen op te stellen, zodat ze een positief beeld van zichzelf krijgen en de nieuwe stap naar het vervolgonderwijs met meer zelfvertrouwen kunnen maken.

Om mijn onderzoek te kunnen uitvoeren bent u van grote waarde en wil ik u hierbij om toestemming vragen, middels bijgevoegd toestemmingsformulier. Verder wil ik de komende periode een extra beroep op u doen.

Een aantal kinderen uit de groep hebben de afgelopen week een eigen leerdoel opgesteld waaraan ze de komende periode gaan werken.

De komende week zal u een vragenlijst ontvangen over het gedrag van uw kind. De vragenlijst is bedoeld om te bepalen waar uw kind nu staat betreffende het te behalen leerdoel (vaardigheid). Verder kunt u uitgenodigd worden door uw kind om hem/ haar te steunen bij het leren van de zelf gekozen vaardigheid. De kinderen gaan gedurende een periode van zes weken aan deze vaardigheid werken. Aan het einde van deze periode zal u nogmaals een vragenlijst ontvangen om te bepalen in hoeverre u vindt dat het leerdoel behaald is en de vaardigheid beheerst is.

Aan het einde van het schooljaar zal ik via een brief duidelijk maken wat het onderzoek heeft uitgewezen.

Wilt u het briefje zo spoedig mogelijk mee terug naar school geven.

Wanneer er nog vragen en/ of onduidelijkheden zijn kunt u altijd mailen (anouk.dejong@aloysiusstichting.nl) of even langskomen na schooltijd.

Alvast heel erg bedankt voor uw medewerking.

Met vriendelijke groeten,

Anouk de Jong

Bijlage 7. Toestemmingsformulier voor het onderzoek

Ouder/verzorger van(naam)

verleen wel/ geen toestemming dat mijn kind mee mag doen aan het onderzoek in de klas om de leermotivatie en het gedrag te verbeteren, door met het werkboek van Mission Possible leerdoelen op te stellen om zo een positief zelfbeeld te ontwikkelen.

Datum:

Handtekening:

Bijlage 8. Brief om familie/ klasgenoten uit te nodigen als supporter

Hoofddorp, januari 2011

Beste ouders/ verzorgers van _____

_____ wil u uitnodigen hem/ haar te steunen bij het leren van deze

Vaardigheid _____

Om een vaardigheid te kunnen leren hebben kinderen steun, opbouwende kritiek, hulp van familie, vrienden en u als supporter nodig. U wilt natuurlijk een goed supporter zijn voor uw kind. Een paar voorbeelden van een goede supporter zijn:

- Uw kind helpen te leren begrijpen waarom het belangrijk is dat hij of zij deze vaardigheid leert;
- Het zelfvertrouwen van uw kind stimuleren met bemoedigende woorden;
- Interesse tonen in de vooruitgang van uw kind;
- Uw kind uw hulp aanbieden wanneer het tijdens het leren van de vaardigheid met tegenslagen wordt geconfronteerd.

Het zou heel fijn zijn als u supporter zou willen worden.

Wij zullen u regelmatig op de hoogte houden van de behaalde successen op het gebied van de vaardigheid.

Alvast heel erg bedankt.

Met vriendelijke groeten,

Bijlage 9. Individuele signaleringslijst gedrag

(ter vergelijking van gedrag in verschillende situaties)

Naam: _____ Groep: _____ Beoordeeld door: _____

Aanwijzingen bij het invullen:

- De observatielijst wordt voor alle vijf de leerlingen individueel ingevuld.
- De observaties vinden plaats op de maandag in de eerste week, de derde week en de zesde week van het onderzoek gedurende de rekenles, de taalles, de spellingles, aan het einde van de dag tijdens een vrije situatie.
- Het gedrag dient geregistreerd te worden door het plaatsen van een kruisje in het hokje dat het beste aansluit bij de betreffende leerling.

Data:					Data:				
Omgang met anderen in de groep:					Gevoelens:				
Vriendelijk					Is zeker van zichzelf				
Onaardig					Twijfelt een beetje				
Humeurig					Is onzeker				
Agressief					Is faalangstig				
Coöperatief					Is nuchter				
Te afwachtend					Raakt snel in paniek				
Overheersend					Is onverschillig				

Data:					Data:				
Vervolg 'Omgang met anderen in de groep':					Reactie op fouten of problemen met de stof:				
Kan wel samenwerken					Accepteert ze				
Kan niet samenwerken					Onverschillig				
Maakt gemakkelijk contact					Uit zijn doen				
Maakt moeilijk contact					Paniekerig				
Voorspelbaar									

n: nooit

s: soms

r: regelmatig

v: vaak

a: altijd

Bron:

http://www.ijuf.nl/observatieformulieren/individuele_signaleringslijst_gedrag.htm

Bijlage 10. Observatieformulier sociaal / emotioneel en leermotivatie

Observatieformulier sociaal / emotioneel en leermotivatie

Klas:

Naam:

Datum:

Aanwijzingen bij het invullen:

- De observatielijst wordt voor alle vijf de leerlingen individueel ingevuld.
- De observaties vinden plaats op de maandag in de eerste week, de derde week en de zesde week van het onderzoek gedurende de rekenles, de taalles, de spellingles, aan het einde van de dag tijdens een vrije situatie.
- Het gedrag dient geregistreerd te worden door het plaatsen van een kruisje in het hokje dat het beste aansluit bij de betreffende leerling.

	Nooit	Soms	Regelmatig	Vaak	altijd
Belangstelling in de leerstof					
Belangstelling in zijn medeleerlingen					
Belangstelling in de omgeving					
Toont inzet					
Toont doorzettingsvermogen					
Werkt geconcentreerd					
Werkt gestructureerd					
Heeft behoefte aan aandacht					
Werkt effectief					

Is zelfstandig					
Heeft inzicht in de inhoud					
Toont zelfvertrouwen					

Bron:

<http://192.168.10.247:1812/servlet/com.trend.iwss.user.servlet.sendfile?downloadfile=IRES-387636688-402350848--144590752-10209>

Bijlage 11. Vragenlijst kinderen BB3

Naam: _____

Leeftijd: _____

Groep: _____

Gedeelte over je klas

Zet een kruisje in het vak wat het beste past bij de vraag.

	Nooit	Soms	Vaak	Heel vaak
1.Ik vind mijn klas leuk				
2.Leerlingen in deze klas maken ruzie met elkaar				
3.Ik kan goed met de meeste klasgenoten opschieten				
4.Bij moeilijkheden word ik door klasgenoten geholpen				
5.Er zijn leerlingen in deze klas die elkaar uitschelden				
6.In deze klas worden leerlingen gepest				
7.In deze klas wordt je uitgelachen als je een verkeerd antwoord geeft				
8.Er zijn leerlingen in onze klas die elkaar wel eens slaan of schoppen				
9.Ik voel me in deze groep op mijn gemak				
10.Ik voel dat ik bij deze groep hoor				
11.Ik werk graag samen met een klasgenoot aan een opdracht				
12.Ik denk dat mijn klasgenoten mij wel aardig vinden				

Gedeelte over jezelf

	Nooit	Soms	Vaak	Heel vaak
1.Ik luister naar andere kinderen				
2.Ik luister naar de leerkracht				
3.Als ik iets wil zeggen of vragen steek ik mijn vinger op				
4.Ik help andere kinderen wanneer ze iets niet snappen				
5.Ik doe goed mee tijdens de les				
6.Ik geef een compliment aan andere kinderen				
7.Ik gooi spullen, zoals pennen, potloden en gummen naar andere kinderen				
8.Ik roep negatieve dingen naar een ander				
9.Wanneer ik negatieve dingen naar een ander roep, komt dat doordat een ander hiermee begon				
10.Ik heb ruzie met andere kinderen				
11.Als ik ruzie heb komt dat door iemand anders				
12.Ik houd mij aan de regels van de klas				
13.Ik ben aardig voor andere kinderen				

Bron: Klimaatschaal Jeninga (2004)

1. Noem drie of meer positieve dingen over jezelf (waar ben je goed in?)

2. Noem 1 of meer dingen over jezelf waar je nog moeite mee hebt (bijvoorbeeld naar andere luisteren, naar de juf luisteren, op jezelf letten, je aan de regels houden)

Bijlage 12. Toelichting bij de vragenlijst omtrent het gekozen leerdoel van uw kind

Hoofddorp, 31 maart 2011

Betreft: toelichting vragenlijst

Beste ouder(s)/ verzorger(s) van _____,

Bij deze wil ik u vragen de bijgevoegde vragenlijst te beantwoorden.

Deze vragenlijst is bedoeld om te bepalen hoe uw kind zich thuis gedraagt.

Verder is deze vragenlijst bedoeld om de beginsituatie te bepalen, waar uw kind zich nu bevindt, op het gebied van het gekozen leerdoel.

Over 5 weken krijgt uw kind nog een keer een vragenlijst mee naar huis om te bepalen of de gekozen vaardigheid behaald is.

Alvast bedankt voor uw medewerking.

Groeten,

Juf Anouk

Bijlage 13. Vragenlijst omtrent het gekozen leerdoel: Rustig reageren van uw kind

Naam:

Ouder/ verzorger van:

Datum:

Leerdoel: Rustig reageren

Week 1 van het onderzoek

Vragen over het omgaan met verschillende situaties

Voor de volgende vragen wil ik u vragen een rondje te zetten om het antwoord dat het beste past bij uw kind.

1. Reageert rustig wanneer hij op mij moet wachten als ik met iets bezig ben.

Ja / nee / weet niet

Opmerkingen:

2. Reageert rustig wanneer hij te maken krijgt met teleurstellingen.

Ja / nee / weet niet

Opmerkingen:

3. Reageert rustig wanneer hij het niet met mij eens is.

Ja / nee / weet niet

Opmerkingen:

4. Reageert rustig wanneer hij iets niet mag van mij.

Ja / nee / weet niet

Opmerkingen:

5. Reageert rustig wanneer ik hem iets vraag om voor mij te doen

Ja / nee / weet niet

Opmerkingen:

6. Reageert rustig wanneer hij zelf problemen met anderen moet oplossen.

Ja / nee / weet niet

Opmerkingen:

Vragen over de kwaliteiten, eigenschappen(vanaf nu vaardigheden genoemd), van uw kind en het inzetten van deze vaardigheden van uw kind in verschillende situaties

1. Wat zijn de goede vaardigheden(kwaliteiten) van uw kind?

2. Op welke momenten laat uw kind deze vaardigheden(kwaliteiten) zien?

3. Welke vaardigheden (kwaliteiten) zet uw kind in om problemen op te lossen?

4. Wat lijkt het beste te helpen om uw kind te laten doen wat het moet doen?

Bedankt voor het invullen van deze vragenlijst.

**Bijlage 14. Toelichting bij de vragenlijst Eindevaluatie van het gekozen
leerdoel van uw kind**

Hoofddorp, 14 april 2011

Betreft: toelichting eindevaluatie

Beste ouder(s)/ verzorger(s) van _____,

Bij deze wil ik u vragen de bijgevoegde eindevaluatie in te vullen.

Deze vragenlijst is bedoeld om te bepalen hoe uw kind zich op dit moment thuis gedraagt in vergelijking met een paar weken geleden toen ik met onderzoek begon en om te bepalen of er ook vooruitgang thuis te merken is.

Verder is deze vragenlijst bedoeld om te bepalen of het gekozen leerdoel behaald is. Zou u zo vriendelijk willen zijn deze vragenlijst zo spoedig mogelijk weer mee terug naar school willen geven.

Alvast bedankt voor uw medewerking.

Groeten,

Juf Anouk

Bijlage 15. Vragenlijst Eindevaluatie van de gekozen vaardigheid van uw kind

Naam:

Ouder/ verzorger van:

Datum:

Leerdoel: Rustig reageren

Week 5 van het onderzoek

Vragen over het omgaan met verschillende situaties

Voor de volgende vragen wil ik u vragen een rondje te zetten om het antwoord dat het beste past bij uw kind.

1. Reageert rustig wanneer hij op mij moet wachten als ik met iets bezig ben.

Ja / nee / weet niet

Opmerkingen:

2. Reageert rustig wanneer hij te maken krijgt met teleurstellingen.

Ja / nee / weet niet

Opmerkingen:

3. Reageert rustig wanneer hij het niet met mij eens is.

Ja / nee / weet niet

Opmerkingen:

4. Reageert rustig wanneer hij iets niet mag van mij.

Ja / nee / weet niet

Opmerkingen:

5. Reageert rustig wanneer ik hem iets vraag om voor mij te doen

Ja / nee / weet niet

Opmerkingen:

6. Reageert rustig wanneer hij zelf problemen met anderen moet oplossen.

Ja / nee / weet niet

Opmerkingen:

7. Hij heeft zijn vaardigheid behaald.

Ja / nee / weet niet

8. Hij heeft hij zijn leerdoel wel/ niet behaald omdat:

Bedankt voor het invullen van deze vragenlijst.

Bijlage 16. Logboek onderzoek

Datum	Activiteit	Resultaten/ uitkomsten
Week 0 02-03	Betreffende kinderen gevraagd om mee te doen aan mijn onderzoek.	Vier kinderen waren gelijk heel enthousiast en kwamen gelijk met ideeën voor een leerdoel en om het te vieren. Opvallend en leuk is dat ze het behalen van het leerdoel niet met zijn vieren willen vieren dat het leerdoel behaald is, maar met de hele klas! Ze kwamen al gelijk met ideeën om het op de velden aan de voorkant van de school, waar de sportdag ook gehouden wordt. Een leerling wilde niet meedoen met het onderzoek. Ik heb hem een compliment gegeven voor de rustige manier waarop hij de zei en gezegd dat ik dit ook respecteer en het goed vond dat hij ook eerlijk zei dat hij niet mee wilde doen. resultaat: vier van de 5 beoogde kinderen zijn enthousiast, gemotiveerd geraakt om aan het onderzoek deel te nemen.
03-03	Brief om ouders op de hoogte te stellen en om toestemming te vragen aan de kinderen mee te geven.	

Datum	Activiteit	Resultaten/ uitkomsten
Week 1 09-03	Brieven van de ouders teruggekregen van de kinderen. Alle ouders geven toestemming om hun kind mee te laten doen aan het onderzoek. De hele groep ingelicht over mijn onderzoek.	Kinderen reageren heel enthousiast. Na het onderzoek willen zij ook wel eventueel gezamenlijk aan een leerdoel werken met Mission Possible. Heb de kinderen ook het werkboek van Kids'Skills laten zien. Kinderen waren blij en vonden het een goede keuze dat wij gaan werken met Mission Possible. Kinderen waren blij en vonden het een goede keuze dat wij gaan werken met Mission Possible. Ze vonden Kids'Skills er stom en kinderachtig uitzien en Mission Possible stoer en leuk.
10-03	Vragenlijst over pedagogisch klimaat door alle kinderen in laten vullen. Leerdoelen, stap 1 van Mission Possible (vanaf nu M.P. genoemd), opgesteld met de vier kinderen.	Heb de kinderen uit elkaar laten zitten, zodat ze echt hun eigen mening geven. De kinderen zijn stil en beantwoorden de vragen serieus en geconcentreerd. De twee open vragen, waarbij ze positieve dingen over zichzelf en dingen die ze nog moeilijk vinden moeten opschrijven, vinden ze lastig. Opvallend: de meeste kinderen vullen hierbij vakken zoals taal, rekenen enz. in of vragen wat ze hierbij moeten invullen. Het grootste gedeelte van de kinderen weet na de uitleg bij de twee vragen wat ze moeten invullen. Een paar kinderen vinden het lastig om positieve dingen over zichzelf te noemen en ook om te benoemen waar

		ze nog moeite mee hebben. -Kinderen reageren enthousiast en denken heel serieus na over de vragen uit het werkboek. Kijken kritisch naar zichzelf en naar hun eigen gedrag. Ze weten alle vier precies wat ze in de toekomst willen. E. en R. konden de bijbehorende vragen bij stap 1 goed en duidelijk verwoorden waar ze aan willen gaan werken en willen leren de komende tijd. Met deze twee kinderen heb ik een 'klant'samenwerkingsrelatie. J. en Y. vonden het lastig om het doel te bepalen en te vertellen wat ze willen dat veranderd moet worden (vraag 1. van stap 1.) Ik heb eerst de (droom)vraag over de toekomst met deze kinderen beantwoord, voordat ik de rest van de vragen heb beantwoord. Door dit op deze manier te doen, konden de kinderen makkelijker deze vragen beantwoorden, te verwoorden wat ze nodig hadden om die droom te bereiken en om het leerdoel te bepalen. Het vergt veel energie en tijd om met de kinderen tot een leerdoel te komen. Ze raken een beetje geïrriteerd en gefrustreerd wanneer ze bij een aantal vragen in hun ogen sterk op elkaar lijken waardoor ze steeds hetzelfde op moeten schrijven.
--	--	--

		De kinderen zijn serieus en denken goed na over hun toekomst, knap en verbazend dat ze dit al helemaal duidelijk voor ogen hebben.
11-03	Stap 9 (logboek./ weblog) en stap 11 (succes vieren) van werkboek MP gezamenlijk met de kinderen ingevuld.	De kinderen willen alle vier een logboek op de computer bijhouden. Ze mogen het van elkaar lezen, maar andere kinderen niet. We hebben een begin gemaakt met stap 11. Hoe ze het behalen van het leerdoel willen vieren. Ik heb ervoor gekozen om eerst deze stappen eerst te doen, voordat ik met de rest van de stappen verder ga, omdat de kinderen al met hun leerdoelen bezig zijn en er op aan het letten zijn. De kinderen vragen of ze nu al hun successen mogen bijhouden. Aangezien ik ze nu toch alle vier bij elkaar heb en de kinderen na stap 9 zelf vragen om het vieren van het leerdoel te bespreken. Ze willen graag een voetbal toernooi van 2x 30 minuten, samen met nog een jongen uit een andere groep, houden en dan tussendoor 20 minuten pauze waarin we een gezamenlijke picknick houden met drinken en wat lekkers. Ik heb dit met de bouwcoördinator besproken. Zij zal dit meenemen in de vergadering met het MT en mij dit gelijk laten weten.

Datum	Activiteit	Resultaten/ uitkomsten
Week 2 16-03	-Voor de vier kinderen op computer, netwerk, bij hun groep map: Logboek Mission Possible aangemaakt met daarin voor ieder kind eigen mapje waarin ik een persoonlijk logboek heb aangemaakt. -Bespreken waar ze hun logboek kunnen vinden en bespreken wat ze erin kunnen schrijven -Bespreken waar de werkboekjes bewaard worden -Poster ophangen -Met E. werkboek helemaal invullen	- De kinderen komen enthousiast binnen en vragen gelijk of we vandaag verder gaan met MP. - De kinderen reageren enthousiast op het logboek. Y. heb ik het voor laten doen. Ook schreef hij er gelijk zijn succeservaring van die ochtend in. - Kinderen willen dat werkboekjes achterin de klas in een mandje bewaard worden. - Kinderen komen zelf met het idee om de poster achterin de klas aan de kant waar zij zitten te hangen. We zijn ong. 50 min. bezig geweest om stap 2, 3, 5, 6, en 10 in te vullen. E. is hier heel serieus mee bezig. Bij stap 2, 3 worden een aantal soortgelijke vragen gesteld. E. wil hier graag op een ander moment nog op terug komen, zodat hij meer voordelen kan bedenken en na kan denken over de invloed die het behalen voor andere en hemzelf hebben. Hij merkt op dat er weer een aantal vragen erg op elkaar lijken waardoor hij vaak hetzelfde op moet schrijven.

		Leuk om te zien dat hij zijn supporters persoonlijk vraagt om hem te helpen, hoe hij wil dat ze hem gaan helpen en hoe ze denken hem te kunnen helpen. Ook goed om te zien dat zijn supporters (klasgenoten) hun taak serieus nemen en goed nadenken over hoe ze hem kunnen helpen en wat hij al kan/ waar hij al goed in is om zijn leerdoel te behalen (wat maakt dat zij het vertrouwen hebben dat hij zijn leerdoel zal behalen, stap 5) Hij wil geen symbool of iets anders om zijn doel goed te kunnen onthouden. Hij wil hiervoor liever naar de poster kijken, er door zijn supporters aan herinnert worden en het werkboekje gebruiken. Hij kan goed verwoorden welke vaardigheden hij al bezit die hij kan inzetten bij het behalen van zijn leerdoel en wanneer het al wel goed gaat (stap 6). Het kost hem zichtbaar veel energie en moeite na het invullen van deze stappen om zijn concentratie vast te houden. We besluiten na het beantwoorden van de 1^e vraag van stap 10 om te
--	--	--

		stoppen en vrijdag of volgende week terug te komen op de besproken stappen en stap 7 en 8 te bespreken. -Wat opvalt: de betreffende kinderen zijn heel enthousiast en gemotiveerd om met het werkboek aan een leerdoel te werken. Dit kost wel veel tijd en energie zowel van de kinderen als van mij. Ik heb de rest van de klas zelfstandig laten werken om rustig en alle aandacht te hebben bij het invullen van het werkboek.
17-3	Stappen 2, 3, 4, 5, 6, en 10 met R., J. en Y. invullen	Voor het gesprek teruggekeken naar het leerdoel en of ze tevreden zijn met het gekozen leerdoel en hoe ze het willen noemen. E., R., en J. hebben alle drie onafhankelijk van elkaar gekozen voor de naam "rustig reageren" voor hun vaardigheid. Bij E. houdt dit in dat hij niet in discussie gaat wanneer hij op zijn gedrag aangesproken wordt door een volwassene. Bij R. en J. betekent dit dat ze weglopen/ negeren/ rustig reageren op negatief gedrag van een ander. Y. had eerst zijn concentratie vergroten, maar na nog een keer naar zijn droom gekeken te hebben, wil hij eigenlijk dat zijn vaardigheid de naam krijgt: "handen bij mezelf houden". Dit houdt in dat wanneer hij door de

		klas loopt, zijn handen bij zichzelf houdt i.p.v. bepaalde personen steeds even aan te raken en weglopen/ negeren op negatief gedrag van een ander. Stappen 2, 3, 5, 6, en 10 van M.P. met R. en J. ingevuld. R. vraagt zijn supporters middels een brief. Hij wil ook zijn vader als supporter. J. vraagt zijn supporters middels een brief en wil zijn moeder als supporter. Met Y. Stap 2 ingevuld. Y. vind het lastig om rustig en geconcentreerd na te denken over de vragen bij stap 2. Nadat ik de vragen voor hem verduidelijk en teruggrijp naar zijn droom, lukt het hem wel. Goed om te ontdekken dat ze niet door elkaar beïnvloed worden en echt zelf nadenken.
18-03	- Stappen 2, 3,4, 5, 6, en 10 van MP. met Y. afmaken -Werkboekjes met R., J., E., en Y. helemaal invullen (stap 7 en 8). (week 0, beginsituatie voor de vier heren wat betreft hun leerdoel.). - Collega's op de hoogte stellen van de leerdoelen van de kinderen via de mail.	-Kost Y. zichtbaar moeite om na te denken over de vragen bij de stappen. Hij benoemt zelf ook dat hij het moeilijke vragen vindt. Na doorvragen, komt hij bij antwoorden waar hij tevreden mee is. Hij vraagt de klasgenoten persoonlijk om supporter te worden, deze reageren enthousiast. Zijn vader wil hij via een brief uitnodigen als supporter. Ook wil hij een poster met Messie, voetballer, erop met daarboven zijn vaardigheid.

		Hij wil deze op de computer maken en gaat, na het beantwoorden van de andere vragen gelijk aan de slag met het zoeken van plaatjes. Hij print ze uit, maar wil ze liever in kleur en het thuis maken. - gezamenlijk stap 7 en 8 besproken. Voor het schalen post-its met cijfers 1-10 op de grond geplakt en ze om de beurt op het cijfer waar ze zich nu bevinden laten staan. E. gaat op de 4 staan en is hier al heel trots over als hij naar de 1 kijkt. De andere 3 kunnen niet kiezen tussen de 4 en de 5 en gaan op de 4,5 staan. Ze vinden het leuk en fijn om op deze manier met het leerdoel bezig te zijn en ook om naar de 10 te lopen, te dromen en terug te lopen naar waar ze stonden. Alle vier vinden het goed waar ze zich op dit moment bevinden en zijn gemotiveerd om naar het einddoel te werken. Y. is wel tevreden met een 8 of een 9, maar zegt eerlijk dat hij eigenlijk perse de 10 wil halen. De andere 3 zijn tevreden met een 8 of een 9. E. zegt eerlijk dat hij dat vind omdat hij niet perfect hoeft te zijn. Heb goed gevoel, de werkboekjes zijn helemaal ingevuld en ook houden ze regelmatig hun logboek bij. Moet ze hier nog wel af en toe aan herinneren. -Mail gestuurd naar collega's omtrent
--	--	---

		de betreffende kinderen en hun leerdoel. Krijg gelijk mailtje van collega terug met de vragen: Kunnen wij, bijvoorbeeld in de gang of op het plein, als het mis met ze gaat deze kinderen op een speciale manier aanspreken? Welke woorden gebruik jij, of je methode? en is het handig als we dat allemaal doen? Of verstoort dat juist je onderzoek? Ga hier over nadenken en dit met de kinderen komende week bespreken. Dit is heel kenmerkend voor ons team; hecht en betrokken.
Datum	Activiteit	Resultaten/ uitkomsten
Week 3	-De observatielijsten door duopartner in laten vullen. -Zelf de 2 observatielijsten invullen. -Vragenlijst voor de ouders aan de kinderen meegeven.	-Opvallend: de resultaten van de observaties van mijn duopartner en mijzelf komen aardig overeen.
25-3	-(week 1 voor de vier heren wat betreft hun leerdoel)leerdoel en de stappen die de heren genomen hebben om dichterbij hun doel te komen individueel geëvalueerd aan de hand van stap 7 en 8 uit het werkboek Ik heb de volgende vragen omtrent het vertrouwen in het behalen van het leerdoel, de gemerkte voordelen door het werken aan hun leerdoel, de motivatie ten aanzien van het leerdoel, het gebruik van het logboek, het leerdoel en het behalen van het leerdoel	Opvallend:E., R., en Y. vinden het werken met het logboek erg prettig om hun successen weer terug te lezen wanneer ze erin schrijven, houden het ook regelmatig bij. J. vindt het veel werk en heeft het vanmorgen ook gewist per ongeluk en baalt hier van. Heeft nieuw logboek gemaakt. Y. was veel boos en verdrietig deze week, maar heeft maar 1 keer iemand geslagen, als reactie op het geslagen

	om de onderzoeksvraag en de deelvragen zo goed mogelijk te kunnen beantwoorden. De toegevoegde vragen: 1. Heb je er nog vertrouwen in dat je je leerdoel gaat halen, waardoor komt dit? 2. Welke voordelen heb je de afgelopen weken gemerkt door het werken aan je leerdoel? 3. Ben je nog gemotiveerd om aan je leerdoel te werken? Hoe komt dit? 4. Hoe vind je het om een logboek bij te houden en schrijf je al je successen op? En lees en kijk je ook terug naar je behaalde successen als je erin schrijft? En draagt dit bij aan je motivatie? 5. Hoe is het afgelopen week gegaan met de gemaakte afspraken om dichterbij het behalen van het leerdoel te komen? 6. Wanneer vind je dat je je leerdoel hebt behaald?	worden door een ander. Hij was de ruzie niet zelf begonnen. Hij had een poster gemaakt, vond deze niet mooi, wilde hem in kleur en heeft vandaag de poster gemaakt. Hij vindt het lastig om met teleurstellingen om te gaan, maar heeft zijn handen bij zichzelf gehouden, ook tijdens het lopen door de klas. Bij alle vier de heren is al gedragsverandering merkbaar, dit wordt ook door collega's opgemerkt. Geven zelf aan vrolijker te zijn, zich rustiger te voelen. E., R., en J. zijn ook bezig met het maken van een poster (stap 4 als nog ingevuld). Had niet verwacht dat ze dit zouden willen, dacht dat ze dit te kinderachtig zouden vinden. Zijn geconcentreerd en zorgvuldig met hun poster bezig om het zo mooi mogelijk te maken. Ze zijn alle vier blij dat ze nu alleen de komende weken op vrijdag hoeven te evalueren en niet steeds al die "moeilijke" en vele vragen hoeven te beantwoorden. Vinden dit ook zichtbaar prettig. Ze denken heel kritisch na en kijken goed naar zichzelf en de afgelopen week ten aanzien van hun leerdoel. Kunnen goed verwoorden wat ze voelen en waardoor dit komt.
--	--	---

		Ook afgesproken wat ze de komende week gaan doen. Heb geëvalueerd door ook stap 7 van vorige week steeds te bespreken en hierop terug te grijpen. Dit vinden de kinderen ook een prettige manier van evalueren. Evenals het evalueren middels de schaalvragen en deze ook daadwerkelijk te lopen d.m.v. post- its op de grond met cijfers 1-10 (zie foto). Ze vinden allemaal dat ze een halve stap vooruit zijn gegaan. antwoorden toegevoegde vragen: 1. Alle vier hebben ze er nog vertrouwen in dat ze het leerdoel gaan halen, doordat ze merken dat het beter gaat, dit merken ze vooral door de voordelen die ze merken. 2. Genoemde voordelen door: E.: door hulp van mijn supporters K. en B. toen ik met een ander kind ging discussiëren ben ik gestopt. Ben verder niet met een leerkracht in discussie gegaan. Kreeg hier compliment voor. R.: Ben vrolijker, heb meer tijd voor mezelf, ben rustiger. J.: meer tijd voor mezelf, rustiger, geen straf gehad, geen ruzie. Y.: heb minder ruzie, doordat ik mijn handen bij mezelf houd wanneer ik door de klas loop. 3. motivatie:
--	--	---

	-Gezamenlijk bespreken wanneer we leerdoel vieren.	E.: Ben gemotiveerd doordat ik merk dat het beter gaat (stap 7), door de voordelen (stap 2), door het voetbaltoernooi (stap 11), door logboek (stap 9). R.: Heb er nog zin in door de voordelen en het voetbaltoernooi. J.: het voetbaltoernooi houdt mij gemotiveerd. Y.: door voetbaltoernooi blijf ik er zin in houden. 4. Logboek: E.: vind het prettig, kik er ook in terug naar de successen, blij als ik zie dat ik al dingen goed gedaan heb. Prettig dat je je gevoel kan opschrijven, je mening kan geven. Helpt om gemotiveerd te blijven. R.: hou het bij, vind het prettig, kan zo mijn successen zien. Fijn om erin te schrijven, heb het liever wel dan niet, houd mij gemotiveerd. J.: houd mijn logboek bij, had het per ongeluk gewist. Was even boos, maar toen heeft juf een nieuwe gemaakt. Vind het prettig want dan zie ik mijn successen. Kan ook zonder, is veel werk. Y.: vind het prettig om alle successen bij te houden en op te schrijven. Kijk naar de successen als ik erin schrijf. Wel logboek. Leuk om te zien wat al
--	---	---

		goed gaat. 5. Evaluatie gemaakte afspraken afgelopen week om dichterbij behalen leerdoel te komen: E.: Heb 3x boeken voor taal gehaald en teruggebracht; 2x ging het goed (pakte rustig de boeken, maakte oogcontact en pakte rustig de boeken), 1x niet (was al onrustig in de groep en kwam ik ook tussendoor, ik vroeg het met harde stem, en had niet gewacht en geen oogcontact gemaakt). R.: is goed gegaan, ben rustig gebleven. 1x ruzie gehad en heb toen wel teruggeslagen en gescholden. Later, toen ik afgekoeld was, weer goed gemaakt. J.: heb deze week geen ruzie gehad! Y.: had poster gemaakt, zoals afgesproken, heb deze weggegooid omdat ik boos was (heb daardoor niet geslagen) en vond hem mooier als de plaatjes in kleur waren. 6. Wanneer is leerdoel behaald: Y., J., en R. vinden ze dat het leerdoel is behaald als ze op de 8 staan. Y., J., staan op de 8 als ze 2 weken geen conflicten hebben gehad en zich aan hun leerdoel hebben gehouden. R. staat hier als hij dit 3 weken heeft volgehouden. E. vindt dat hij het heeft gehaald als hij op de 9 staat. Hij staat hier als hij 2
--	--	---

		weken geen discussies is aangegaan met anderen. Ouders van R. stimuleren hem thuis ook om eraan te werken. Hij mag zelf iets kiezen wat hij wilt hebben/ doen wanneer hij zijn leerdoel heeft behaald waardoor hij zijn leerdoel wil halen en er zin in blijft houden. De kinderen hopen rond 27 mei, vanwege Pasen, vakantie en kamp, het behalen van het leerdoel te vieren.
--	--	--

Datum	Activiteit	Resultaten/ uitkomsten
Week 4 31-03	Tijdens bouwvergadering collega's bedanken voor hun bemoedigende woorden en complimenten aan de vier heren ten aanzien van hun leerdoel	- Een collega vertelde dat J. ruzie met een jonger kind op het schoolplein had en voorheen had hij hem geslagen en nu hield hij zich in. Ze had hem hiervoor een compliment gegeven. - E. en R. komen nu op een rustige manier binnen wanneer ze iets voor de juf moeten vragen of de taalboeken moeten halen of terugbrengen. - De gymleraar ziet ook vooruitgang bij de vier heren. Ze reageren veel rustiger wanneer ze op hun gedrag worden aangesproken.
01-04	Evaluatie (week 2) aan de hand van stap 7 en 8 M.P en De toegevoegde vragen: 1. Heb je er nog vertrouwen in dat je je leerdoel gaat halen, waardoor komt dit? 2. Welke voordelen heb je de afgelopen weken gemerkt door het werken aan je leerdoel? 3. Ben je nog gemotiveerd om aan je leerdoel te werken? Hoe komt dit? 4. Hoe vind je het om een logboek bij te houden en schrijf je al je successen op? En lees en kijk je ook terug naar je behaalde successen als je erin schrijft? En draagt dit bij aan je motivatie? 5. Hoe is het afgelopen week gegaan met	- Kinderen wilden het gezamenlijk doen. Dit ging heel goed. Kinderen helpen elkaar op een positieve manier. Ze vinden dat ze steeds een halve stap per week vooruitgaan en stellen dit ook als doel voor volgende week. E., J., en R. staan nu op een 5,5. Y. staat op de 5 Antwoorden op de toegevoegde vragen: 1. Vertrouwen: E.: omdat ik aan het halen van de boeken denk, omdat ik compliment heb gehad van juf M. dat ik het goed doe

	de gemaakte afspraken om dichterbij het behalen van het leerdoel te komen? 6. Wanneer vind je dat je je leerdoel hebt behaald?	toen ik de boeken kwam terugbrengen. R.: Denk aan het voetbaltoernooi. J.: omdat ik compliment kreeg van juf S. omdat ik niets deed toen een jongen uit de onderbouw mij irriteerde. Normaal had ik hem geslagen of gescholden. Y.: complimenten van juf B. hielp mij aan het voetbaltoernooi denken toen ik boos was en ze zei: "goed zo". En zat thuis rustig met mijn zusje tv. Te kijken zonder commentaar. Mijn vader zei dat hij dit goed vond. 2. Genoemde voordelen door: E.: reageer rustiger. R.: dat ik rustig ben. J.: ik krijg meer complimenten. Y.: krijg meer complimenten thuis en op school. 3. motivatie: E.: heb er nog zin in door de gemaakte poster (stap 4.). deze helpt mij aan het leerdoel en het voetbaltoernooi herinneren. Ik kijk ernaar als ik boos ben en het logboek vind het prettig om te zien wat ik allemaal en hoeveel ik al goed gedaan heb. R.: de gemaakte poster (stap 4) met plaatjes van Messi (voetballer) houdt mij gemotiveerd, doordat ik ernaar kijk als ik boos ben en dan denk ik aan het leerdoel en het voetbaltoernooi. J.: het voetbaltoernooi houdt mij
--	--	---

		gemotiveerd en dat ik meer complimenten van juffen krijg. Y.: door voetbaltoernooi blijf ik er zin in houden en heb er zin in doordat ik meer complimenten krijg. 4. Logboek: E.: heb er drie keer ingeschreven deze week. Prettig om bij te houden en op te schrijven wat al goed gaat. Word ik blij van. Heb ze vandaag teruggelezen omdat ik het leuk en prettig vind om te zien wat ik al goed gedaan heb. Helpt ook om er zin in te blijven houden en voor het vertrouwen in het halen van het leerdoel. R.: hou het regelmatig bij. Vergeet het soms. Prettig om te zien wat ik al allemaal goed gedaan heb. J.: hou het regelmatig bij en lees dan wat ik al heb opgeschreven. Vind het nu prettig en wil het een volgende keer ook, als we het nog een keer aan een leerdoel gaan werken. Y.: heb maandag en dinsdag nog in het logboek geschreven wat er goed gegaan was. Blijf er zin in houden. 5. Evaluatie gemaakte afspraken afgelopen week om dichterbij behalen leerdoel te komen: E.: heb boeken gehaald. Ging goed. Heb poster gemaakt. Gelukt om mij aan de afspraken te houden, daardoor weer halve stap vooruit deze week.
--	--	--

		R.: heb deze week de poster gemaakt. Was gemaakte afspraak voor deze week, weer halve stap vooruit gegaan. J.: heb deze week geen ruzie gehad! En poster gemaakt. Dus halve stap vooruit deze week. Y.: heb tijdens buitenspelen mijn handen bij mezelf gehouden. Dus halve stap vooruit. 6. Wanneer is leerdoel behaald: geen veranderingen sinds vorige week.
Week 5 08-04	-Evaluatie (week 3) aan de hand van stap 7 en 8 M.P. en de toegevoegde vragen: 1. Heb je er nog vertrouwen in dat je je leerdoel gaat halen, waardoor komt dit? 2. Welke voordelen heb je de afgelopen weken gemerkt door het werken aan je leerdoel? 3. Ben je nog gemotiveerd om aan je leerdoel te werken? Hoe komt dit? 4. Hoe vind je het om een logboek bij te houden en schrijf je al je successen op? En lees en kijk je ook terug naar je behaalde successen als je erin schrijft? En draagt dit bij aan je motivatie? 5. Hoe is het afgelopen week gegaan met de gemaakte afspraken om dichterbij het behalen van het leerdoel te komen? 6. Wanneer vind je dat je je leerdoel hebt behaald? - Vragenlijst over het pedagogisch klimaat en het zelfbeeld door de kinderen in laten	- Y. is vandaag ziek. Hij had deze week een terugval m.b.t. zijn leerdoel. Hij had heel erge last van hoofdpijn en voelde zich niet lekker. 07-04 was de schoolfotograaf en liep ook weer alles anders. Hij kon deze week weinig van andere hebben en reageerde hier verbaal, maar niet fysiek agressief op (heeft handen bij zichzelf gehouden). Antwoorden op de toegevoegde vragen (antwoorden Y. heb ik op 13-04 toegevoegd): 1. Vertrouwen: E.: door het halen van de boeken en de complimenten van de juffen. R.: ik ga de 8 halen. Het gaat al beter en krijg complimenten van andere juffen. J.: ik ga het halen door het voetbaltoernooi en doordat het nu al

	vullen als tussenevaluatie.	beter gaat. Y.: Ik ben er al bijna, zonde als ik het nu opgeef. Heb ook deze week complimenten van juffen gekregen. 2. Genoemde voordelen door: E.: voel me rustiger. Heb meer tijd voor mezelf. Krijg complimenten. R.: ben minder snel boos, vrolijker en krijg complimenten. J.: heb minder ruzie, blijf minder lang boos, meer tijd voor mezelf en krijg meer en vaker complimenten. Y.: minder straf, voetballen in de pauze gaat ook beter. Heb minder ruzie. 3. motivatie: E.: heb er nog zin in door de gemaakte poster (stap 4.). het logboek, de voordelen en het voetbaltoernooi. R.: heb er nog steeds zin in door het voetbaltoernooi, het logboek en de voordelen. J.: door het voetbaltoernooi en de voordelen heb ik er nog steeds zin in. Y.: door voetbaltoernooi en de voordelen blijf ik er zin in houden en ook doordat ik thuis ook een beloning krijg als ik het leerdoel gehaald heb. 4. Logboek: E.: hou het ook bij juf Suzanna bij en kijk ook naar de successen en die helpen mij ook om door te blijven zetten en gemotiveerd te blijven. R.: hou het regelmatig bij. Kijk soms
--	------------------------------------	--

		ook naar de successen en blijf ik gemotiveerd. J.: hou ik regelmatig bij, kijk naar wat ik al gedaan heb en dat helpt mijn vertrouwen te houden en dat ik het leuk blijf vinden om aan het leerdoel te werken. Y.: hou het bij. Kijk dan ook naar wat ik al opgeschreven heb. Blijf er daarom zin in houden. 5. Evaluatie gemaakte afspraken afgelopen week om dichterbij behalen leerdoel te komen: E.: heb boeken gehaald. Ging goed. Heb poster gemaakt. Gelukt om mij aan de afspraken te houden, daardoor weer halve stap vooruit deze week. R.: heb deze week de poster gemaakt. Was gemaakte afspraak voor deze week, weer halve stap vooruit gegaan. J.: heb deze week geen ruzie gehad! En poster gemaakt. Dus halve stap vooruit deze week. E., R. en J. gaan goed vooruit. Ze hebben zich alle drie aan de gemaakte afspraken om dichterbij het behalen van het leerdoel te komen gehouden. E.: heeft boeken gehaald en teruggebracht ging goed. R.: heb goed naar de juf geluisterd. J. heb niet gescholden en geslagen en goed met de les meegedaan.
--	--	--

		E., R staan hierdoor nu op de 6,5 en J. en Y. op de 6 (alle vier weer halve stap vooruitgegaan). Ze beheersen hem nu voldoende. Dit is ook in hun gedrag te merken. Reageren positiever op elkaar en anderen, reageren rustiger en vooral verbaal i.p.v. fysiek. Krijgen ook regelmatig complimenten van mij en mijn collega's. Evalueren gaat vlot nu ze bekend zijn met deze manier van werken en dit ook als prettig ervaren. Vragen op woensdag al wanneer we weer M.P. gaan doen. Ze genieten zichtbaar van de aandacht van de leerkracht. 6. Wanneer is leerdoel behaald: geen veranderingen sinds vorige week. - Datum van de viering vervroegd 13-05 i.p.v. 27-05, mede door de grote vooruitgangen die de heren hebben geboekt, de vervroeging van de presentatie van het onderzoek en de diplomering en de tussenkomende vakantie. Heb dit in overleg met de kinderen gedaan. Ik stel voor om wat lekker mee te nemen, maar de kinderen willen zelf voor drinken, bekers en wat lekkers zorgen. Leuk dat ze dit zelf voorstellen. - Vragenlijst ingevuld. Kinderen maakte opmerkingen bij een aantal vragen dat ze vonden dat het nu zoveel gezelliger, leuker
--	--	---

		en rustiger in de groep is. - Stel aan de vier heren voor om hun werkboekjes mee naar huis te nemen om aan hun ouders te laten zien waar ze mee bezig zijn en om hun vorderingen te laten zien. Ze willen de boekjes liever volgende week mee naar huis, omdat ze nu geen tas bij zich hebben en de moeder van E. hem volgende week komt ophalen en dan wil hij het dan vertellen en laten zien.
--	--	---

Datum	Activiteit	Resultaten/ uitkomsten
Week 6 15-04	-Evaluatie (week 4)aan de hand van stap 7 en 8 M.P. en De toegevoegde vragen: 1. Heb je er nog vertrouwen in dat je je leerdoel gaat halen, waardoor komt dit? 2. Welke voordelen heb je de afgelopen weken gemerkt door het werken aan je leerdoel? 3. Ben je nog gemotiveerd om aan je leerdoel te werken? Hoe komt dit? 4. Hoe vind je het om een logboek bij te houden en schrijf je al je successen op? En lees en kijk je ook terug naar je behaalde successen als je erin schrijft? En draagt dit bij aan je motivatie? 5. Hoe is het afgelopen week gegaan met de gemaakte afspraken om dichtbij het behalen van het leerdoel te komen? 6. Wanneer vind je dat je je leerdoel hebt behaald? - Uitnodiging met de kinderen maken voor hun ouders voor het voetbaltoernooi op vrijdag 13 mei. -Vragenlijst aan de ouders meegeven als eindevaluatie - Ouders bellen om ze op de hoogte te stellen van de vorderingen van hun kind en ze te informeren over de viering van het leerdoel van hun kind op vrijdag 13 mei. -Werkboekjes van de kinderen mee naar huis geven om de ouders op de hoogte te houden van de vorderingen van hun kind.	Antwoorden op de toegevoegde vragen: 1. Vertrouwen: E.: omdat ik aan het halen van de boeken denk, omdat ik compliment heb gekregen en nog maar stap en dan heb ik het gehaald. R.: omdat ik al heel ver ben gekomen en nog maar een halve stap hoeft en dan heb ik het gehaald. J.: heb meer vertrouwen in mezelf gekregen, doordat ik nu weet dat als ik iets echt wil het ook kan. Ben al zo dichtbij mijn doel en al zo ver gekomen. Y.: ook al had ik vaker ruzie heb ik toch mijn handen bij mezelf gehouden. Ben toch vooruit gegaan en al zo ver gekomen. 2. Genoemde voordelen door: E.: veel complimenten, voel me rustiger en vrolijker. R.: heb minder ruzie, geen straf, meer tijd voor mezelf.. J.: geen ruzie gehad, meer tijd voor voetballen in de pauze gehad. Y.: als ik mijn medicijnen inneem gaat het beter. 3. motivatie: E.: heb er nu helemaal zin in omdat ik al zo dichtbij het einddoel ben en het beter gaat en ik het goed doe en

		complimenten krijg. R.: heb er zin in omdat ik het goed doe, veel complimenten krijg, zo ver ben gekomen en al bijna mijn doel heb gehaald! J.: heb er veel zin in omdat ik zo dichtbij mijn einddoel ben en omdat ik me beter voel doordat ik meer complimenten krijg en minder ruzie heb. Y.: door voetbaltoernooi blijf ik er zin in houden. 4. Logboek: E.: hou het bij en kijk ook naar successen krijg er dan nog meer zin in. R.: hou het bij, lees de successen, groeit mijn vertrouwen en mijn zin om door te gaan. J.: hou het nu zelf bij. Helpt om gemotiveerd te blijven doordat je ziet wat je allemaal al goed gedaan hebt. Y.: doordat ik de afgelopen week toch gezien heb wat ik wel allemaal goed gedaan heb, blijf ik doorgaan en er zin in houden en er vertrouwen in houden. 5. Evaluatie gemaakte afspraken afgelopen week om dichterbij behalen leerdoel te komen: E.: dezelfde dingen als vorige week gedaan, dit was ook de afspraak en mij het meeste helpen. Ging goed. Gelukt om mij aan de afspraken te houden, daardoor hele stap vooruit deze week.
--	--	--

		Sta nu op de 7,5 dat is heel dicht bij einddoel! R.: heb deze week niemand geslagen, geen ruzie gemaakt en op mezelf gelet. Was gemaakte afspraak voor deze week, deze week een hele stap vooruit gegaan, sta nu op de 7,5. Sta nu heel dicht bij mijn einddoel! J.: heb deze week geen ruzie gemaakt, niet aan andere gezeten en anderen genegeerd. Dit waren ook de afspraken. Dus hele stap vooruit deze week. Sta nu op de 7. Volgende week op de 8 als ik het goed doe en dan mijn leerdoel gehaald! Y.: ging deze week wat minder, doordat ik ziek was geweest, en veel dingen liepen anders en was paar keer mijn medicijnen vergeten in te nemen. Verkeerseexamen en fotograaf. Vond dit lastig, heb wel 3x ruzie gehad maar wel handen bij mezelf gehouden en weggelopen. Dus halve stap vooruit. Sta nu op de 6,5. Gaat nu al wel weer beter door supporter en juf. Ga goed mijn best doen volgende week, zodat ik toch mijn leerdoel kan halen, door mijn medicijnen in te nemen. 6. Wanneer is leerdoel behaald: geen veranderingen sinds week 2 van het onderzoek. - 13-04 telefoongesprek met de ouders; had van tevoren de
--	--	---

		volgende bespreekpunten op papier gezet: • Of hun kind thuis iets verteld had over het onderzoek. • Vertellen wat we de afgelopen periode gedaan hebben. • Vorderingen van hun kind. • Bespreken ingevulde vragenlijst hoe ging het toen en hoe gaat het nu? En dat ze deze week nog een vragenlijst (1^e deel van de vorige vragenlijst) krijgen en of ze deze volgende week weer mee terug willen geven. • Werkboekje deze week mee naar huis volgende week weer mee naar school. • Volgende week afronding van het onderzoek; eindevaluatie en krijgen de kinderen de werkboekjes mee naar huis. • Viering leerdoel middels een voetbaltoernooi op vrijdag 13 mei . Ouders worden hiervoor middels een zelfgemaakte uitnodiging door hun kind uitgenodigd. • Kinderen willen zelf voor iets lekkers en drinken zorgen. • Kinderen krijgen oorkonden dat ze hun leerdoel hebben behaald en volgende week bespreken of ze dit volgende week of tijdens
--	--	--

		toernooi willen ontvangen. • Opvallend: ik stel voor om drinken en iets lekkers mee te nemen, kinderen willen zelf voor iets lekkers en drinken zorgen. Het is hun leerdoel en hun viering. Ze voelen zich verantwoordelijk voor de hele viering. • Kinderen krijgen oorkonden dat ze hun leerdoel hebben behaald en volgende week bespreken of ze dit volgende week of tijdens toernooi willen ontvangen. <u>-Gesprek moeder E.</u> * E. heeft thuis weinig verteld over het onderzoek. Vertel kort wat we de afgelopen weken gedaan hebben. * E. reageert rustiger. Heeft zijn leerdoel behaald: hij legt zich erbij neer en gaat minder in discussie. Minder conflicten thuis. * E. zegt thuis het lastig te vinden dat hij op school niet in discussie gaat, terwijl zijn opa en oma graag dingen willen bespreken. Gemaakte afspraken: -komende week bespreken hoe we ervoor kunnen zorgen dat hij op de 8 blijft staan en zijn goede gedrag blijft continueren nu hij zijn leerdoel heeft behaald. -bespreken dat je dingen best kunt en
--	--	---

		mag bespreken, maar wel op een rustige manier en dat het goed is dat hij wegloopt en weer terugkomt als hij weer afgekoeld, rustig geworden is. - <u>Gesprek moeder J.</u> • Moeder is blij dat het op school zo goed gaat. • J. heeft thuis niets verteld over het onderzoek. Vertel kort wat we gedaan hebben. • Thuis gaat het wel beter als voorheen. • Speltherapie is een paar weken geleden gestopt. Dit is merkbaar in zijn gedrag: hij is opstandig, kan boosheid niet uiten. Praat niet met zijn moeder over zijn gevoelens en wel met de speltherapeut. Is nu stuk veiligheid kwijt. Verder is hij erg onzeker, betreft alles op zichzelf, kan moeilijk met complimenten omgaan. De speltherapie wordt daarom binnenkort ook weer opgestart. • In vergelijking met aan het begin van het onderzoek gaat het wel al een stuk beter. Af en toe nog heel wisselvallig, maar is beter te corrigeren en gaat echt stukken beter als voorheen. Zij vindt dat hij zijn leerdoel heeft
--	--	---

		behaald! - <u>Gesprek vader Y.</u> • Y. heeft thuis veel verteld over het onderzoek. Is goed op de hoogte. • Y. heeft de vragenlijst niet aan ouders gegeven. Is hem twee keer kwijt geraakt. • Ziet thuis over het algemeen een positief effect, verandering in zijn gedrag. Zeker op de lange termijn is een positieve verandering te zien. • Gemaakte afspraak: Ik bel volgende week terug om het leerdoel te evalueren in hoeverre Y. zijn leerdoel wel/ niet behaald heeft. Ik geef deze week de laatste vragenlijst, de eindevaluatie aan Y. mee om te evalueren. • De ouders van R. kreeg ik niet te pakken. -Evaluatie Mission Possible Mijn duo- partner kwam onverwachts langs. Heb die mogelijkheid gebruikt om met de vier heren het werkboek en de afgelopen periode te evalueren. Ze moesten erg omschakelen; hadden herexamen van verkeer gedaan en geslaagd! Konden moeilijk hun
--	--	--

		gedachte erbij houden, maar na een paar minuten zaten we er helemaal in en ging het prima. Kinderen vonden het prettig, leuk, leerzaam en grappig om op deze aan een leerdoel, vaardigheid te werken. Ook omdat dit met hun toekomst te maken had. We hebben wat aanpassingen in het werkboekje gemaakt. Zodat het een volgende keer minder lang duurt, minder opgeschreven hoeft te worden en er minder vaak hetzelfde antwoord gegeven hoeft te worden. Ook hebben we de volgorde van vragen aangepast bij stap 1. Dit vonden de kinderen prettiger werken. Ze deden goed en serieus mee. Verder bespreek ik wat we op 13 mei in de ochtend gaan doen. Ze willen popcorn bakken en film kijken. J. neemt een film mee. Ik zorg voor de popcorn. - Eindevaluatie voor de ouders aan kinderen meegegeven. Y. heeft hem op school laten liggen. Heeft hem vrijdag meegenomen. - Evaluatie vaardigheid, stap 7 en 8 M.P. (vrijdag 15-03) * J. vind in eerste instantie dat hij een half stapje vooruit is gegaan, maar wanneer we naar de gemaakte afspraken van de
--	--	---

		afgelopen week kijken, komen we tot de conclusie dat hij zich aan de afspraken gehouden heeft, het zo goed gaat dat hij een hele stap vooruit is gegaan. Hij straalt wanneer hij van de 6, 5 naar de 7 stapt. * E. en R. willen graag samen. We kijken naar de gemaakte afspraken van de afgelopen week en het gaat zo goed dat ook zij een hele stap vooruit zijn gegaan en op de 7,5 staan. E. reageert hierop dat hij volgende week op de 8,5 staat en zijn leerdoel dan heeft behaald! -Y. komt niet meer aan zijn evaluatie toe. Is boos weggelopen om af te koelen. De hele week is anders als anders verlopen. Hij heeft hier zichtbaar moeite mee. Hij houdt zijn handen bij zichzelf, maar lokt nu verbaal kinderen uit hun tent, waardoor er conflicten ontstaan en was zijn medicijnen de afgelopen dagen in de ochtend vergeten in te nemen. Vorige week was hij ziek en hebben we de evaluatie van vorige week op woensdag gedaan. Hij geeft aan het heel lastig te vinden om over zijn gevoelens te praten en geeft aan zijn medicijnen weer vaker te zijn vergeten in de ochtend. Geeft
--	--	---

		wel aan zijn handen bij zichzelf te hebben gehouden toen hij boos was, maar wel andere kinderen voor de grap heeft aangeraakt. Hij vind dat hij de afgelopen week een halve stap vooruit is gegaan.
Datum	Activiteit	Resultaten/ uitkomsten
Week 7 20-04	Afronding van het onderzoek: -Vragenlijst door de kinderen in laten vullen -Ouders bellen om de leerdoelen te evalueren en te bespreken of hun kind het leerdoel wel/ niet behaald heeft. -observatieformulieren invullen door mijn duopartner en mijzelf als eindevaluatie. -leerdoelen evalueren met mijn duopartner om te bepalen of ze hun leerdoel wel/ niet gehaald hebben. -Eindevaluatie van de leerdoelen met de kinderen middels de schaalvragen (stap 7) van het werkboek. En bespreken hoe ze ervoor gaan zorgen dat ze na de vakantie het goede gedrag blijven voortzetten. Ik heb hierbij de laatste vraag van stap 8, planning van de eerstvolgende kleine stap voor de komende week om dichterbij je einddoel te komen, vervangen door wat ga je doen zodat je op de 8 of de 9 blijft staan? heb tijdens dit gesprek, deze interventie, de toegevoegde vragen van de afgelopen weken weggelaten en deze terug laten komen in de eindevaluatie over het werken met het werkboek aan een leerdoel. Doordat ik deze week alleen werk op woensdag en	- Kinderen vullen de lijst in. Sommige hoor je zeggen dat het heel goed gaat en dat nu nog soms gebeurt dat er geschopt en gescholden wordt door kinderen in de groep. - Observatieformulieren voor de laatste keer ingevuld. Was een hele klus. - Nog doen. Was een drukke week, niet aan toegekomen. Hebben afgesproken dit volgende week te doen. - Evaluatie(20-04) is nu binnen een uur met alle vier de heren besproken, omdat ze inmiddels bekend zijn met de vragen, ik de toegevoegde vragen weggelaten had, er meer rust is in de groep, alle kinderen intussen zelfstandig kunnen werken en gezamenlijk problemen in de stof kunnen oplossen. Nu ze op hun einddoel staan, (E. en R. op de 8,5 en Y. en J.

	donderdag wegens Goede vrijdag. Op woensdag was vanaf half 11 het praktijkgedeelte van het verkeersexamen en donderdag vond de Paasviering plaats. - Mapjes van de kinderen met werkboekje en evaluatieformulieren (stap 7 en 8 van het werkboek) met de kinderen meegeven. -uitnodiging voor de ouders omtrent de viering van het leerdoel aan de kinderen meegeven.	op de 8) stralen ze en laten ze zich niet door anderen afleiden. Heb een paar vragen aangepast, omdat het einddoel nu is behaald. Kinderen stralen, zijn enthousiast, krijgen ook complimenten van klasgenoten. Ze zijn trots en blij dat ze het gehaald hebben. Willen de posters nog tot na te vakantie laten hangen. gemaakte afspraken zodat ze op hun einddoelen blijven staan: E.: De rest van het jaar boeken halen. Op het voortgezet onderwijs gaat het ook wel goed, ouders helpen mij ook met mijn leerdoel en gaat het ook steeds beter, gemaakt poster tot de viering laten hangen dan alle spullen (poster, werkboekje en oorkonde mee naar huis ook als geheugensteuntje) R.: Poster laten hangen tot 13 mei en dan alles na het voetbaltoernooi mee naar huis en gebruiken als geheugensteun. In de toekomst blijven luisteren naar anderen en weglopen en/ of negeren. J.: naar de juf/ meester blijven luisteren, als iemand vervelend
--	--	--

		doet niet terugslaan en schelden. Na het voetbaltoernooi alles mee naar huis nemen als geheugensteun. Y.: handen bij mezelf houden, op mezelf letten, medicijnen innemen. Poster laten hangen tot einde van het schooljaar als geheugensteun en de andere spullen na het voetbaltoernooi mee naar huis als geheugensteun in de toekomst. - Uitnodigingen gaan na de vakantie mee, zijn we niet meer aan toe gekomen. - Met vader Y. telefonisch geëvalueerd: heeft einddoel behaald, met daarbij de aantekening dat hij neigt terug te vallen op dagen die anders lopen als anders en wanneer hij zijn medicijnen niet heeft ingenomen. - Met moeder R. telefonisch geëvalueerd: gaat thuis heel goed in vergelijking met een paar weken geleden. Een heel ander kind. R. is rustiger. Ook wanneer hij later thuis komt van voetbal en moeder vraagt waardoor dit komt reageert hij rustig. Voorheen was hij boos geworden. Soms nog boos,
--	--	---

		maar als moeder hem hierop aanspreekt wordt hij weer rustig. Hij heeft zijn leerdoel wat haar betreft behaald.
Datum	Activiteit	Resultaten/ uitkomsten
Week 8 13-05	Viering van de leerdoelen	- Viering was een geslaagde, gezellige en feestelijke ochtend: • De vier kinderen hadden zelf voor drinken, bekers, snoep en chips gezorgd. • Ik had voor cake met slagroom gezorgd. • Film kijken met chips was gezellig. • De vier kinderen hadden zelf teams voor het voetbaltoernooi gemaakt • Voetbaltoernooi verliep rustig en sportief. In de finale kwamen R. en J. tegenover Y. en E. te staan. Leuk dat ze alle vier in de finale stonden. • Alleen de moeder van E. was gekomen. Ik was supporter voor alle vier de heren. • De vier kinderen gingen trots met hun oorkondes en werkboekjes naar huis. De posters blijven tot het einde van het jaar, als geheugensteun en voor mijn presentatie hangen.

Bron: De Lange, Schuman, Montessori (2010)

Bijlage 17. Resultaten Vragenlijst kinderen BB3

Gedeelte over je klas

De vragenlijst is bedoeld om het pedagogisch klimaat en de omgang tussen de kinderen in de groep te bepalen.

De vragenlijst is aan het begin van het onderzoek (meting 1), tussentijds (meting 2) en aan het einde van het onderzoek (meting 3) afgenomen. Hiermee wordt inzichtelijk gemaakt of er invloed is op deze variabelen en zo ja wat de invloed is van het werken met het werkboek van de methode Mission Possible.

Toelichting op de verticale as van de grafieken:

1: Nooit 2: Soms 3: Vaak 4: Heel vaak

Toelichting op de horizontale as van de grafieken:

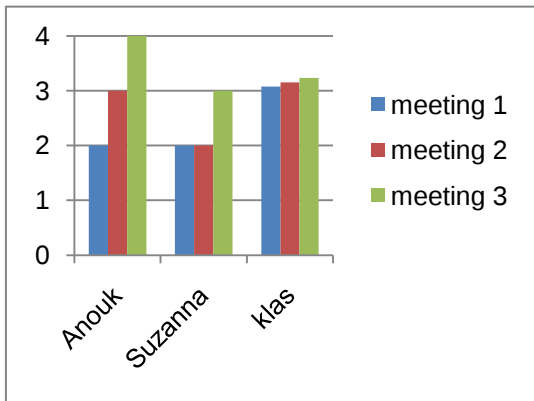
Anouk is de onderzoekster. Suzanna is de duopartner van Anouk, tevens membercheck. De klas bestaat uit 13 kinderen uit BB3 inclusief de vier kinderen die gewerkt hebben met het werkboek Mission Possible. Elk kind heeft zelf een eigen vragenlijst ingevuld. In de grafiek is de gemiddelde score van alle leerlingen weergegeven.

Aan het begin van het onderzoek is een kind naar een andere geplaatst.

Toelichting op de verticale as van de grafieken:

1: Nooit 2: Soms 3: Vaak 4: Heel vaak

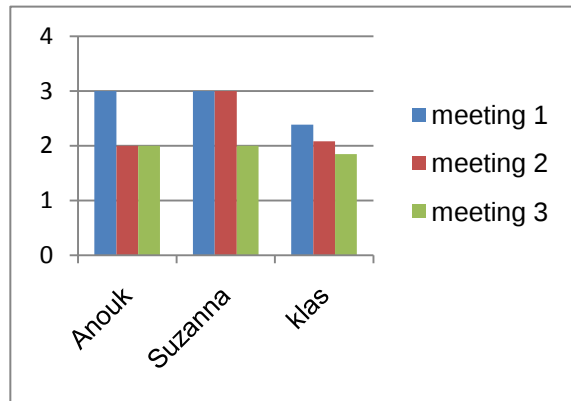
1. Ik vind mijn klas leuk

Figuur 1

Conclusie: Bij de beide leerkrachten is er een toename van *soms* naar *heel vaak* zichtbaar. Bij de kinderen is er een geringe toename rondom *vaak* zichtbaar.

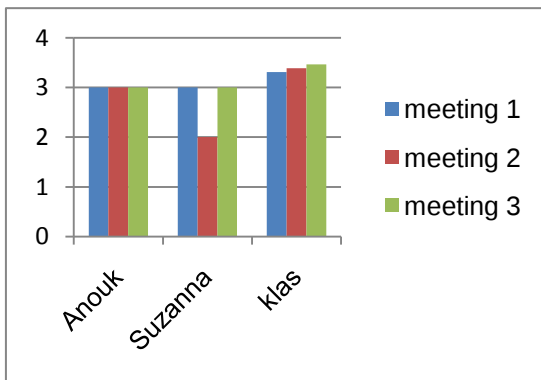
2. Leerlingen in deze klas maken ruzie met elkaar

Figuur 2

Conclusie: Bij de beide leerkrachten is er een daling van *vaak* naar *soms* zichtbaar. Bij de kinderen is er een daling rondom *soms* zichtbaar.

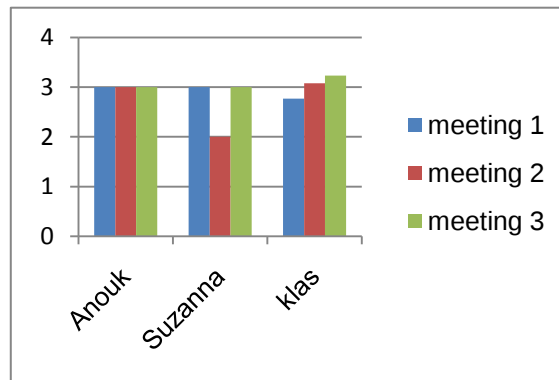
3. Ik kan goed met de meeste klasgenoten opschieten

Figuur 3

Conclusie: Bij de leerkrachten is het resultaat ongewijzigd (*vaak*) gebleven. Bij de kinderen is een geringe toename rondom *vaak* zichtbaar.

4. Bij moeilijkheden word ik door klasgenoten geholpen

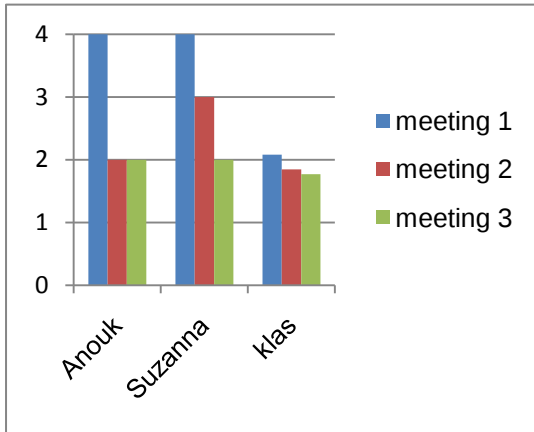
Figuur 4

Conclusie: Bij de leerkrachten is het resultaat ongewijzigd (*vaak*) gebleven. Bij de kinderen is een geringe toename van *meer dan soms* naar *vaak* zichtbaar.

Toelichting op de verticale as van de grafieken:

1: Nooit 2: Soms 3: Vaak 4: Heel vaak

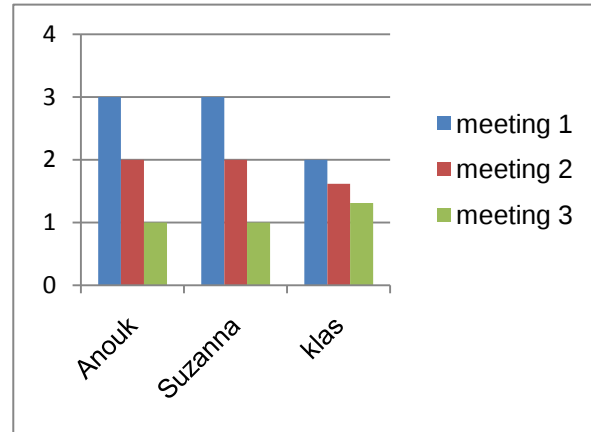
5. Er zijn leerlingen in deze klas die elkaar uitschelden

Figuur 5

Conclusie: Bij de beide leerkrachten is er een daling van *heel vaak* naar *soms* zichtbaar. Bij de kinderen is er een geringe daling rondom *soms* zichtbaar. Er is een afname van de verbale agressiviteit in de groep.

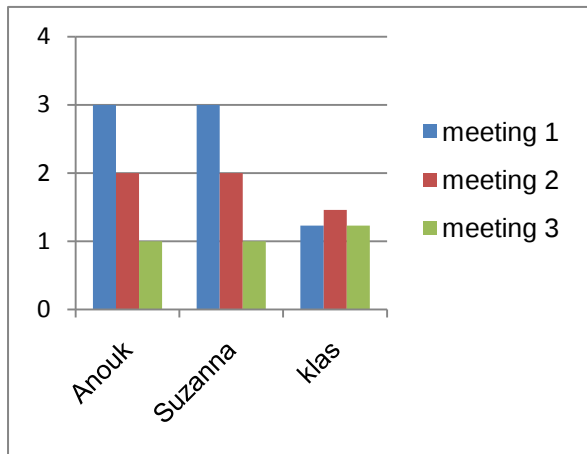
6. In deze klas worden leerlingen gepest

Figuur 6

Conclusie: Bij de beide leerkrachten is er een daling van *vaak* naar *nooit* zichtbaar. Bij de kinderen is er een geringe daling van *soms* naar *nooit* zichtbaar. Het pesten van kinderen is gedurende het onderzoek gedaald.

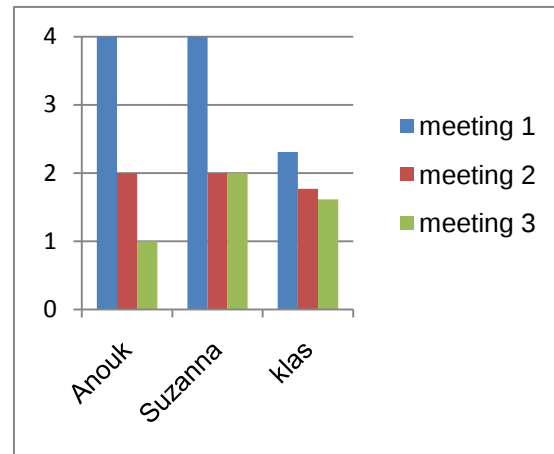
7. In deze klas wordt je uitgelachen als je een verkeerd antwoord geeft

Figuur 7

Conclusie: Bij de beide leerkrachten is er een daling van *vaak* naar *nooit* zichtbaar. Bij de kinderen is er een geringe daling rondom *nooit* zichtbaar.

8. Er zijn leerlingen in onze klas die elkaar wel eens slaan of schoppen

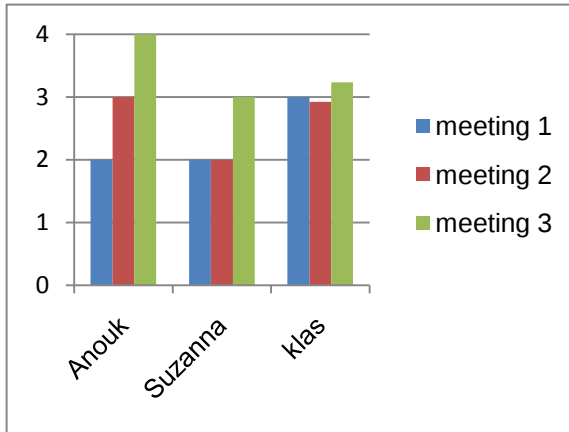
Figuur 8

Conclusie: Bij Anouk is er een daling van *heel vaak* naar *nooit* zichtbaar. Bij Suzanna is er een daling van *heel vaak* naar *soms* zichtbaar. Bij de kinderen is er een geringe daling van *soms* naar *meer dan nooit* zichtbaar.

Toelichting op de verticale as van de grafieken:

1: Nooit 2: Soms 3: Vaak 4: Heel vaak

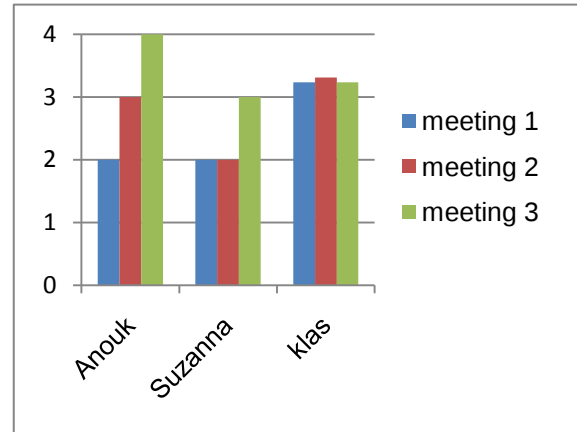
9. Ik voel me in deze groep op mijn gemak

Figuur 9

Conclusie: Bij de beide leerkrachten is er een toename van *soms* naar *heel vaak*. Bij de kinderen is er een geringe daling rondom *vaak* zichtbaar.

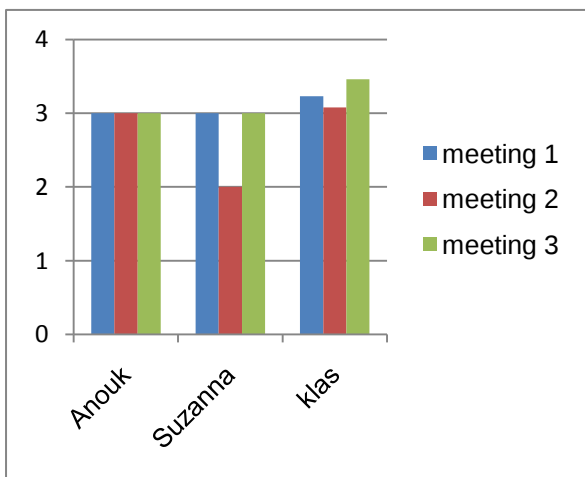
10. Ik voel dat ik bij deze groep hoor

Figuur 10

Conclusie: Bij de Anouk is er een toename van *soms* naar *heel vaak* bij Suzanna van *soms* naar *vaak* zichtbaar. Bij de kinderen is het resultaat ongewijzigd (*vaak*) gebleven.

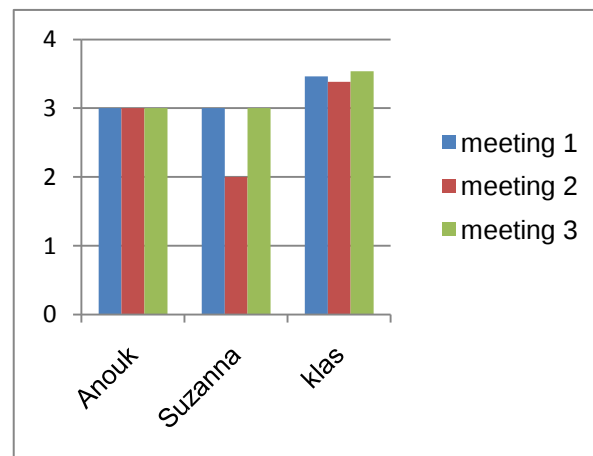
11. Ik werk graag samen met een klasgenoot aan een opdracht

Figuur 11

Conclusie: Zowel de leerkrachten als de kinderen werken *vaak* graag samen aan een opdracht.

12. Ik denk dat mijn klasgenoten mij wel aardig vinden

Figuur 12

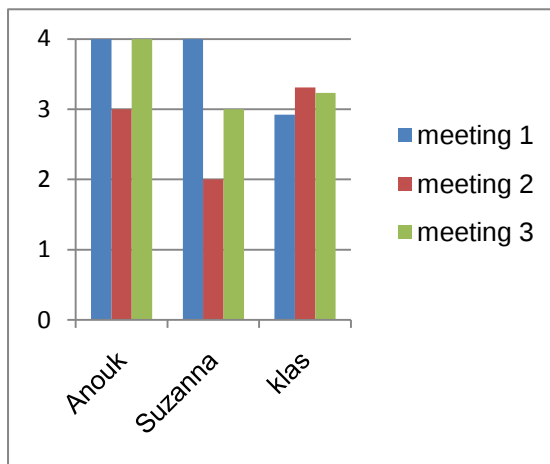
Conclusie: Zowel de leerkrachten als de kinderen denken dat ze *vaak* door hun klasgenoten aardig gevonden worden.

Gedeelte over jezelf

Toelichting op de verticale as van de grafieken:

1: Nooit 2: Soms 3: Vaak 4: Heel vaak

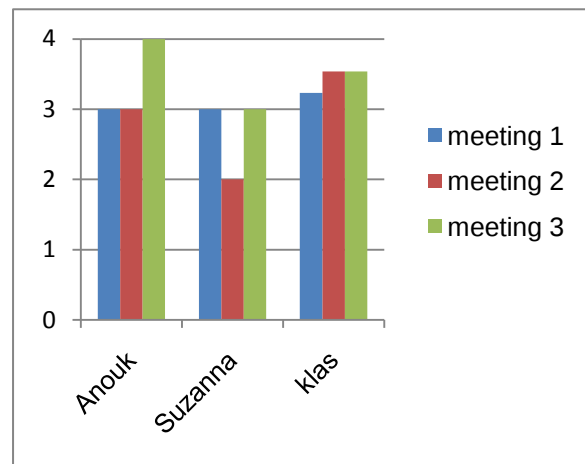
1. Ik luister naar andere kinderen

figuur 13

Conclusie: Bij de kinderen is er een geringe toename rondom *vaak* zichtbaar.

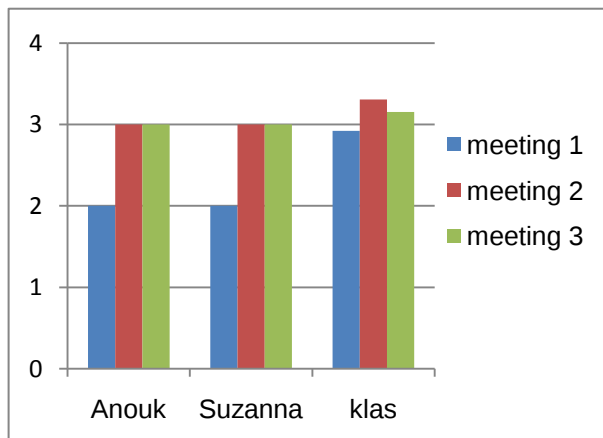
2. Ik luister naar de leerkracht

Figuur 14

Conclusie: Bij de kinderen is er een geringe toename van *vaak* naar *meer dan vaak* zichtbaar.

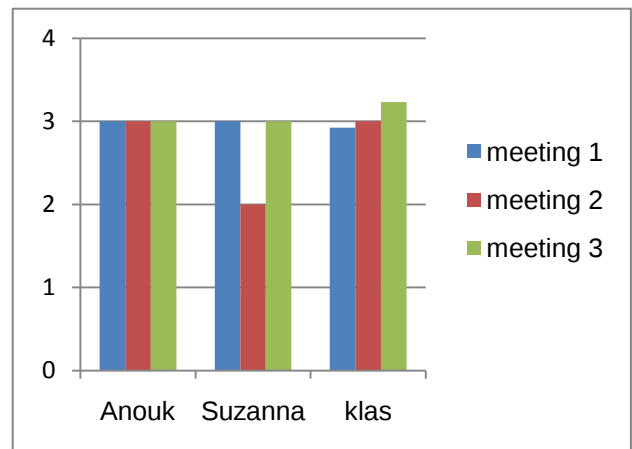
3. Als ik iets wil zeggen of vragen steek ik mijn vinger op

Figuur 15

Conclusie: Bij de beide leerkrachten is er een toename van *soms* naar *vaak* zichtbaar. Bij de kinderen is er een geringe toename rondom *vaak* zichtbaar.

4. Ik help andere kinderen wanneer ze iets niet snappen

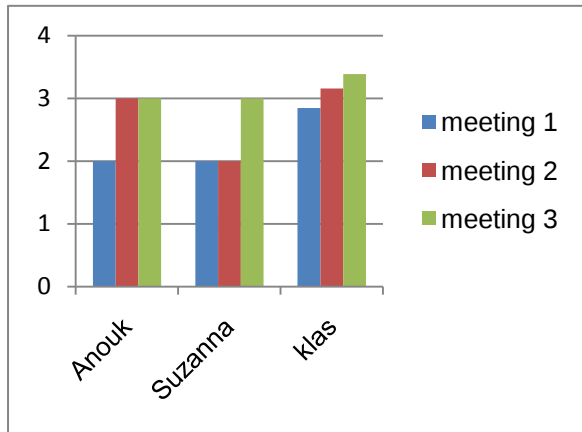
Figuur 16

Conclusie: Bij de beide leerkrachten is het resultaat gedurende het onderzoek ongewijzigd (*vaak*) gebleven. Bij de kinderen is er een geringe toename rondom *vaak* zichtbaar.

Toelichting op de verticale as van de grafieken:

1: Nooit 2: Soms 3: Vaak 4: Heel vaak

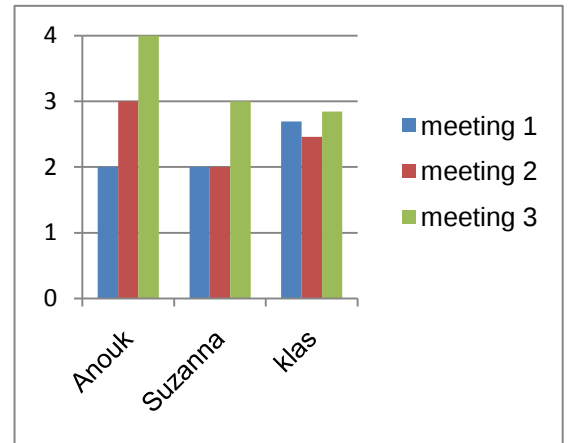
5. Ik doe goed mee tijdens de les

Figuur 17

Conclusie: Bij de beide leerkrachten is er een toename van *soms* naar *vaak* zichtbaar. Bij de kinderen is er een geringe toename rondom *vaak* zichtbaar.

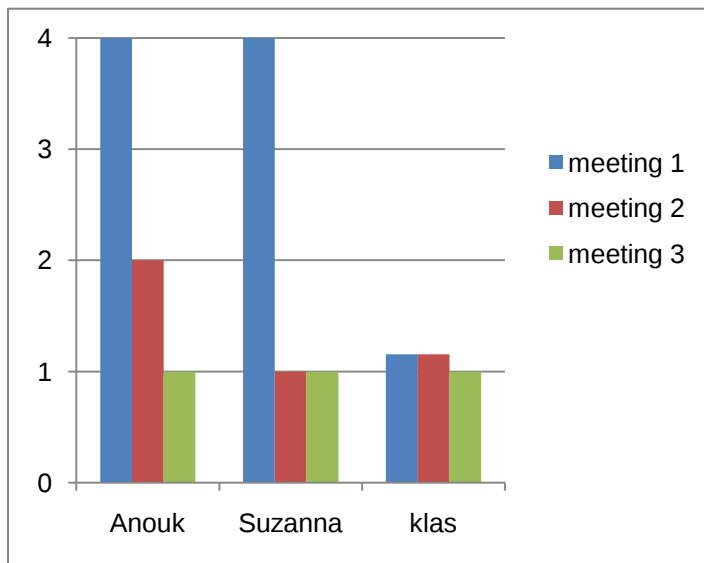
6. Ik geef een compliment aan andere kinderen

Figuur 18

Conclusie: Bij de beide leerkrachten is er een toename van *soms* naar *vaak* zichtbaar. Bij de kinderen is er een geringe toename rondom *meer dan soms* zichtbaar.

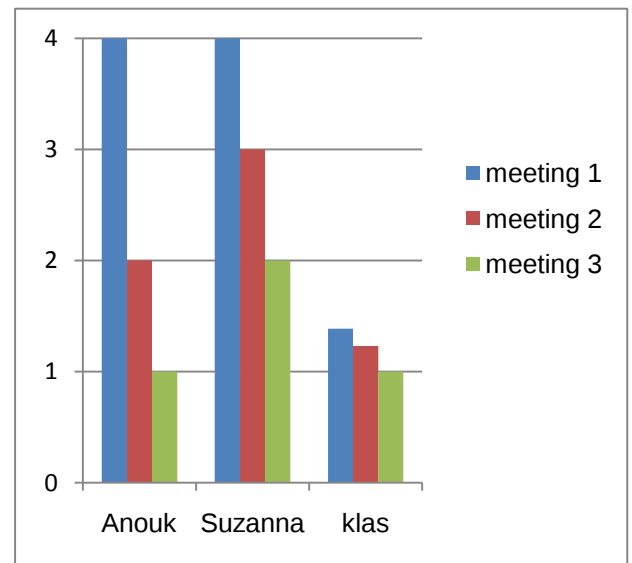
7. Ik gooi spullen, zoals pennen, potloden en gummen naar andere kinderen

Figuur 19

Conclusie: Bij de beide leerkrachten is er een daling van *heel vaak* naar *nooit* zichtbaar. Bij de kinderen is er een geringe daling rondom *nooit* zichtbaar.

8. Ik roep negatieve dingen naar een ander

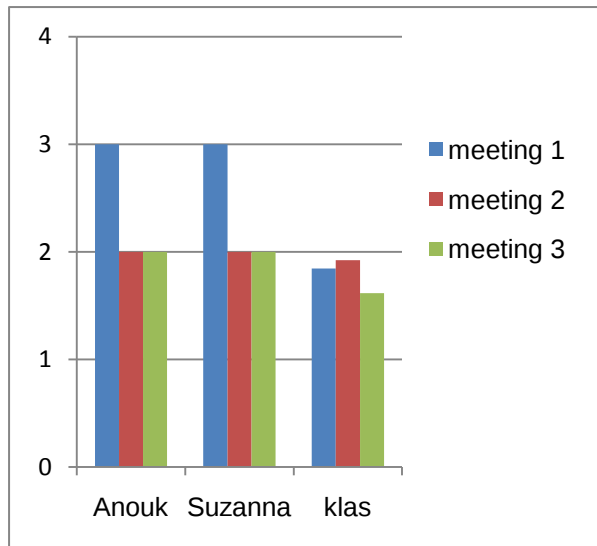
Figuur 20

Conclusie: Bij de beide leerkrachten is er een daling van *heel vaak* naar *nooit* zichtbaar. Bij de kinderen is er een geringe daling rondom *nooit* zichtbaar.

Toelichting op de verticale as van de grafieken:

1: Nooit 2: Soms 3: Vaak 4: Heel vaak

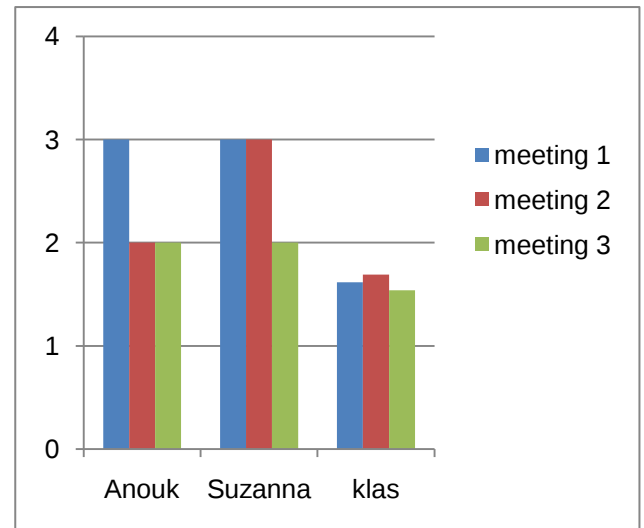
9. Wanneer ik negatieve dingen naar een ander roep, komt dat doordat een ander hiermee begon

Figuur 21

Conclusie: Bij de beide leerkrachten is er een daling van *vaak* naar *soms* zichtbaar. Bij de kinderen is er een geringe daling rondom *meer dan nooit* zichtbaar.

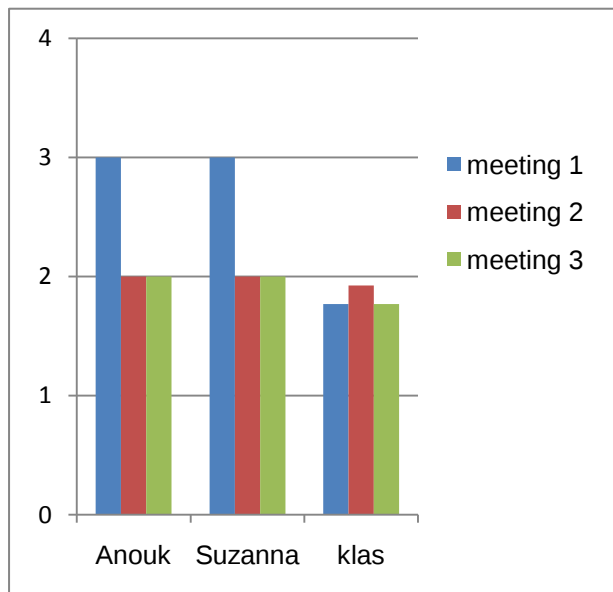
10. Ik heb ruzie met andere kinderen

Figuur 22

Conclusie: Bij de beide leerkrachten is er een daling van *vaak* naar *soms* zichtbaar. Bij de kinderen is er een geringe daling rondom *meer dan nooit* zichtbaar.

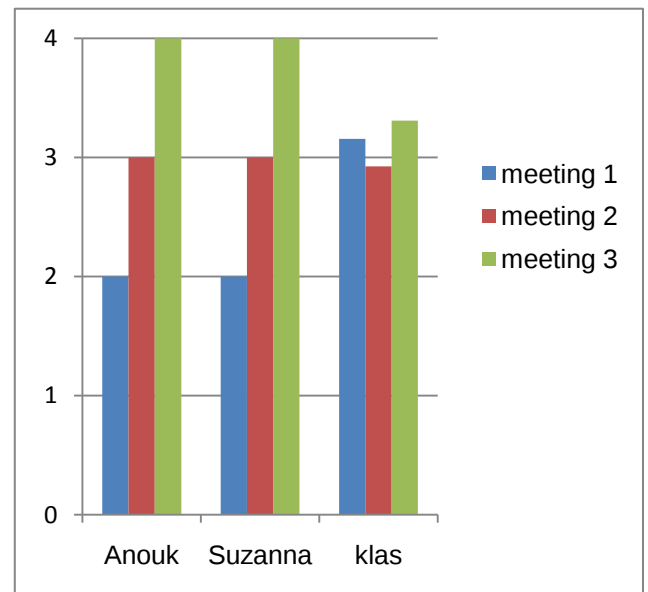
11. Als ik ruzie heb komt dat door iemand anders

Figuur 23

Conclusie: Bij de beide leerkrachten is er een daling van *vaak* naar *soms* zichtbaar. Bij de kinderen is er een geringe daling rondom *meer dan nooit* zichtbaar.

12. Ik houd mij aan de regels van de klas

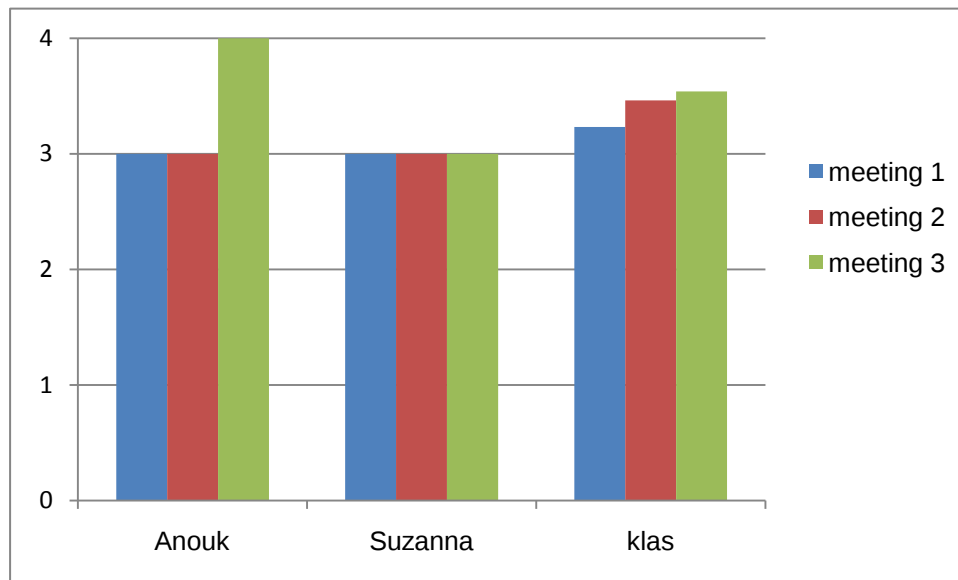
Figuur 24

Conclusie: Bij de beide leerkrachten is er een toename van *soms* naar *heel vaak* zichtbaar. Bij de kinderen is er een geringe toename rondom *vaak* zichtbaar.

Toelichting op de verticale as van de grafieken:

1: Nooit 2: Soms 3: Vaak 4: Heel vaak

13. Ik ben aardig voor andere kinderen

Figuur 25

Conclusie: Bij de Anouk is er een toename van vaak naar heel vaak zichtbaar. Bij Suzanna is het resultaat gedurende het onderzoek ongewijzigd (vaak) gebleven. Bij de kinderen is er een geringe toename rondom vaak zichtbaar.

Bijlage 18. Resultaten Individuele signaleringslijst gedrag

De observatielijst is bedoeld om eventuele gedragsverandering op het gebied van omgang met andere in de groep, en de omgang tussen de kinderen in de groep, gevoelend en reactie op fouten of problemen met de stof te bepalen.

De vragenlijst is aan het begin van het onderzoek (meting 1), tussentijds (meting 2) en aan het einde van het onderzoek (meting 3) ingevuld door de onderzoekster en haar duopartner, als membercheck. Deze observatielijst is ingevuld voor de vier kinderen, E., Y., R. en J. die gewerkt hebben met het werkboek Mission Possible, tijdens een spellingles en tijdens een vrij speelmomenten.

Hiermee wordt inzichtelijk gemaakt of er invloed is op deze variabelen en zo ja wat de invloed is van het werken met het werkboek van de methode Mission Possible voor de vier kinderen.

Beide leerkrachten hebben de observatielijst ingevuld. In de grafieken is het gemiddelde van deze uitkomsten weergegeven. Het gaat immers niet om de interactie van de kinderen met de leerkrachten, maar om eventuele gedragsverandering die door beide leerkrachten is waargenomen.

Omgang met anderen in de groep:

Toelichting op de verticale as van de grafieken:

1: nooit 2: soms 3: regelmatig 4: vaak 5: altijd

Toelichting op de horizontale as van de grafieken:

Dit zijn variabele die betrekking hebben op de omgang met anderen in de groep.

Uitkomsten van observaties omtrent E.

De hieronder gepresenteerde resultaten in de grafieken hebben betrekking op het door E. gekozen leerdoel: Rustig reageren.

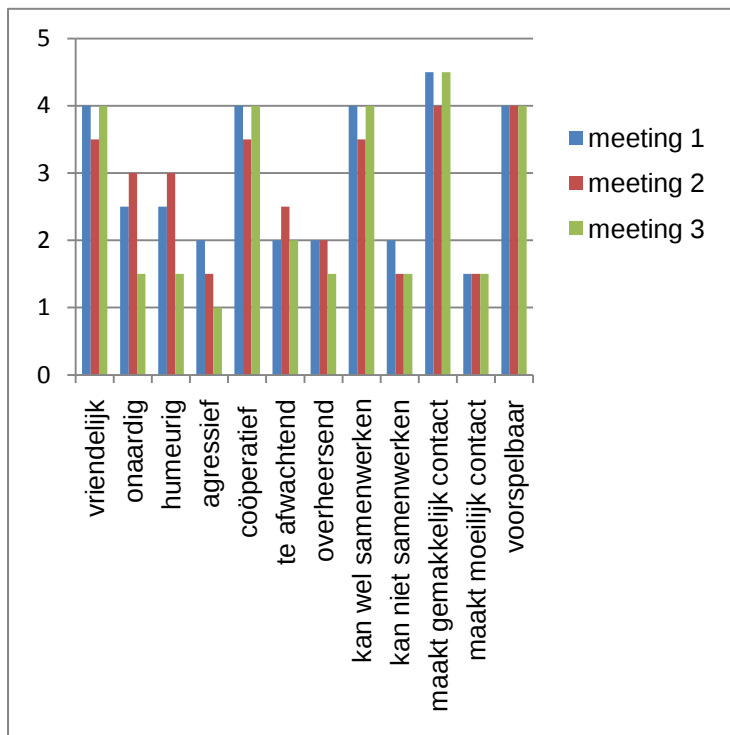
Toelichting op de verticale as van de grafieken:

1: nooit 2: soms 3: regelmatig 4: vaak 5: altijd

Toelichting op de horizontale as van de grafieken:

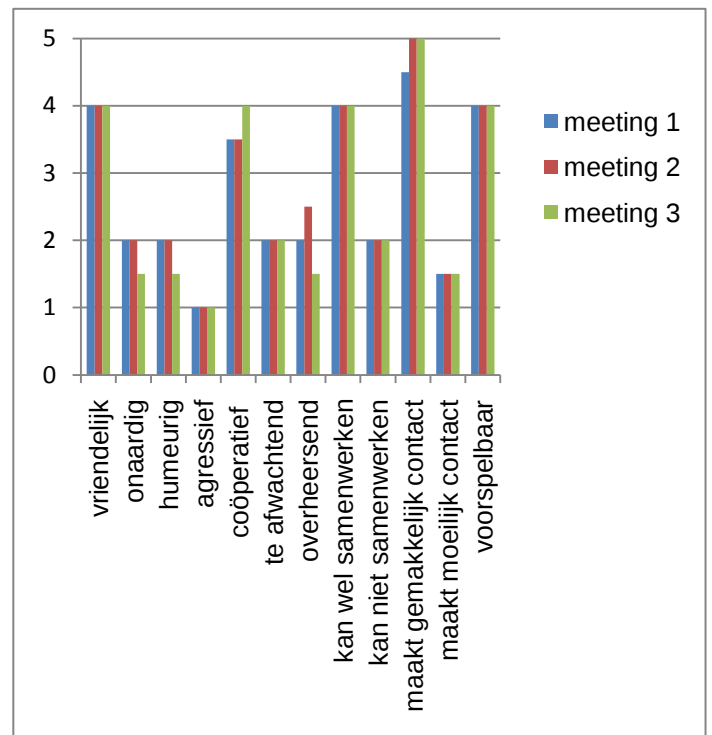
Dit zijn variabelen die betrekking hebben op de omgang met anderen in de groep.

Spelling

Figuur 26

Vrij speelmomenten

Figuur 27

Conclusie: Zowel tijdens de spellingles als tijdens een vrij speelmomenten is door beide l.k. een positieve gedragsverandering waargenomen omtrent de omgang met anderen in de groep. Door beide l.k. is tijdens de spellingles ten tijde van de tweede meting een kleine terugval in oud gedrag omtrent de omgang met andere waargenomen. Tijdens de tweede meting was er een kleine toename te zien in overheersend gedrag bij E. tijdens een vrij speel moment.

Uitkomsten van observaties omtrent Y.

De hieronder gepresenteerde resultaten in de grafieken hebben betrekking op het door Y. gekozen leerdoel: “Handen bij mezelf houden”.

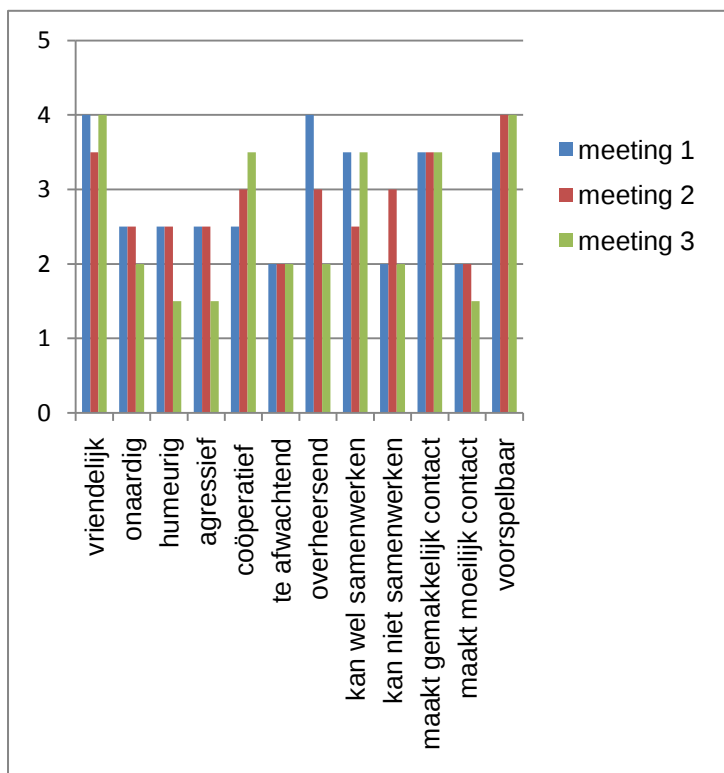
Toelichting op de verticale as van de grafieken:

1: nooit 2: soms 3: regelmatig 4: vaak 5: altijd

Toelichting op de horizontale as van de grafieken:

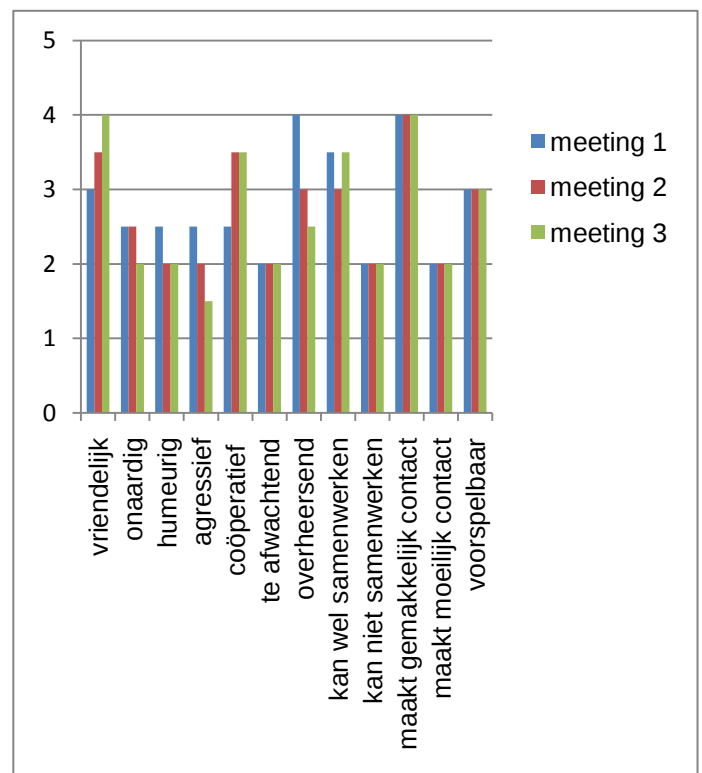
Dit zijn variabele die betrekking hebben op de omgang met anderen in de groep.

Spelling

Figuur 28

Vrij speelmomenten

Figuur 29

Conclusie: Zowel tijdens de spellingles als tijdens een vrij speelmomenten is door beide leerkrachten een positieve gedragsverandering waargenomen omtrent de omgang met anderen in de groep.

Uitkomsten van observaties omtrent R.

De hieronder gepresenteerde resultaten in de grafieken hebben betrekking op het door R. gekozen leerdoel: “Rustig reageren”.

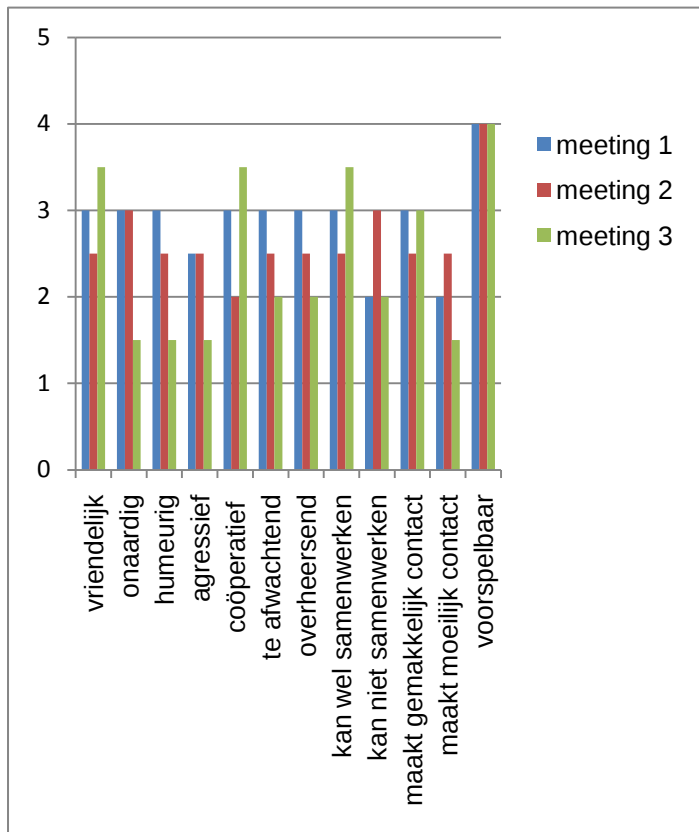
Toelichting op de verticale as van de grafieken:

1: nooit 2: soms 3: regelmatig 4: vaak 5: altijd

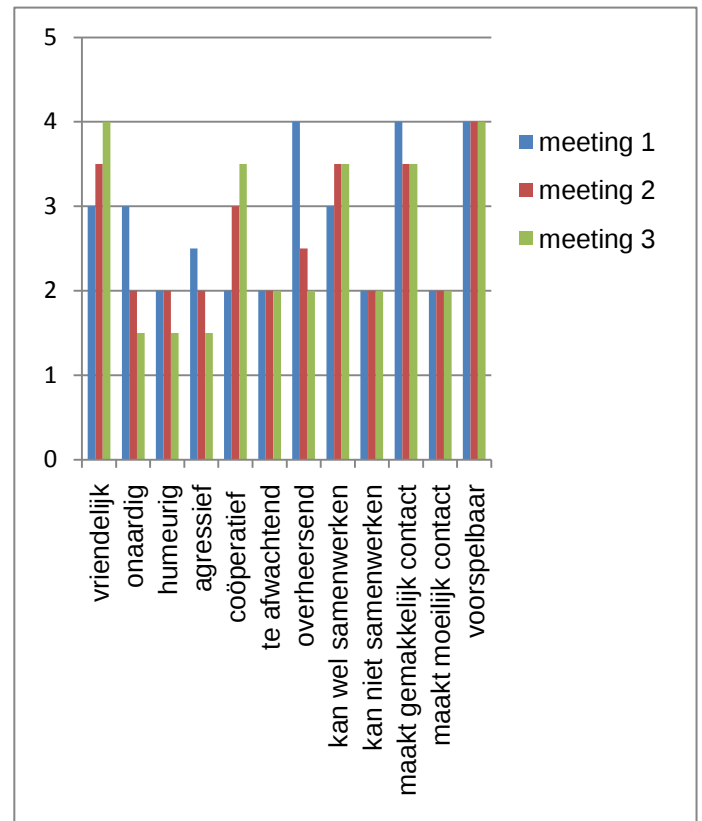
Toelichting op de horizontale as van de grafieken:

Dit zijn variabelen die betrekking hebben op de omgang in de groep.

Spelling

Vrij speelmome

Figuur 30

Figuur 31

Conclusie: Zowel tijdens de spellingles als tijdens een vrij speelmomenten is door beide l.k. een positieve gedragsverandering waargenomen omtrent de omgang met anderen in de groep.

Uitkomsten van observaties omtrent J.

De hieronder gepresenteerde resultaten in de grafieken hebben betrekking op het door J. gekozen leerdoel: “Rustig reageren”.

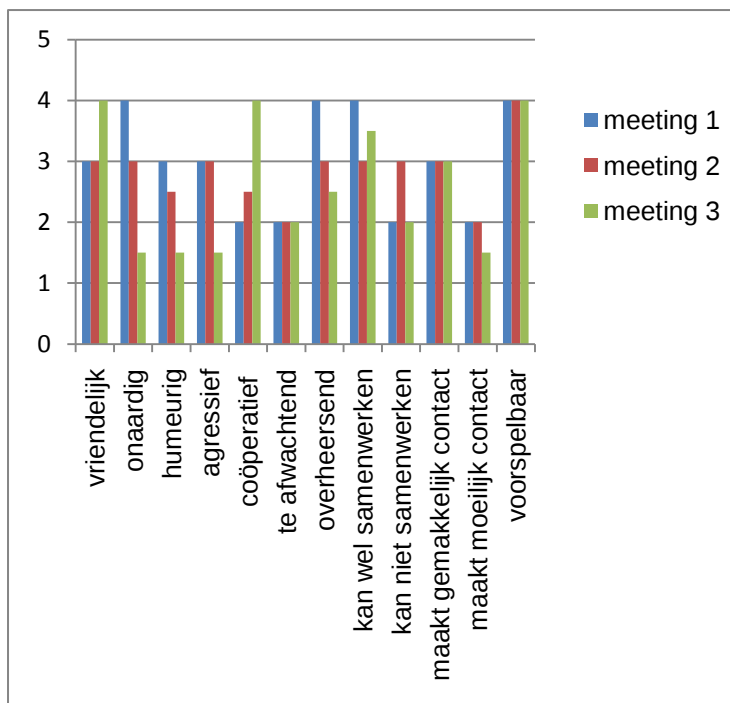
Toelichting op de verticale as van de grafieken:

1: nooit 2: soms 3: regelmatig 4: vaak 5: altijd

Toelichting op de horizontale as van de grafieken:

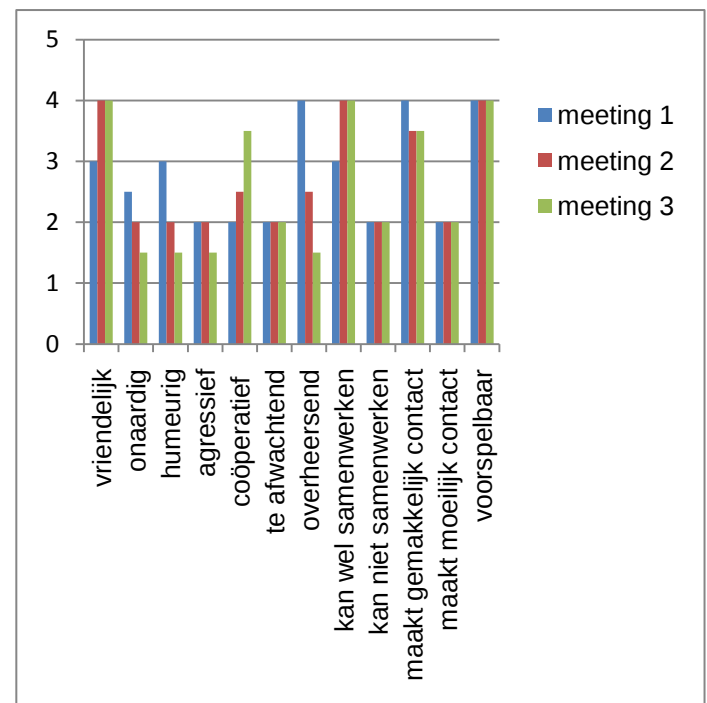
Dit zijn variabelen die betrekking hebben op de omgang in de groep.

Spelling

Figuur 32

Vrij speelmomenten

Figuur 33

Conclusie: Zowel tijdens de spellingles als tijdens een vrij speelmomenten is door beide l.k. een positieve gedragsverandering waargenomen omtrent de omgang met anderen in de groep.

Gevoelens:

Toelichting op de verticale as van de grafieken:

1: nooit 2: soms 3: regelmatig 4: vaak 5: altijd

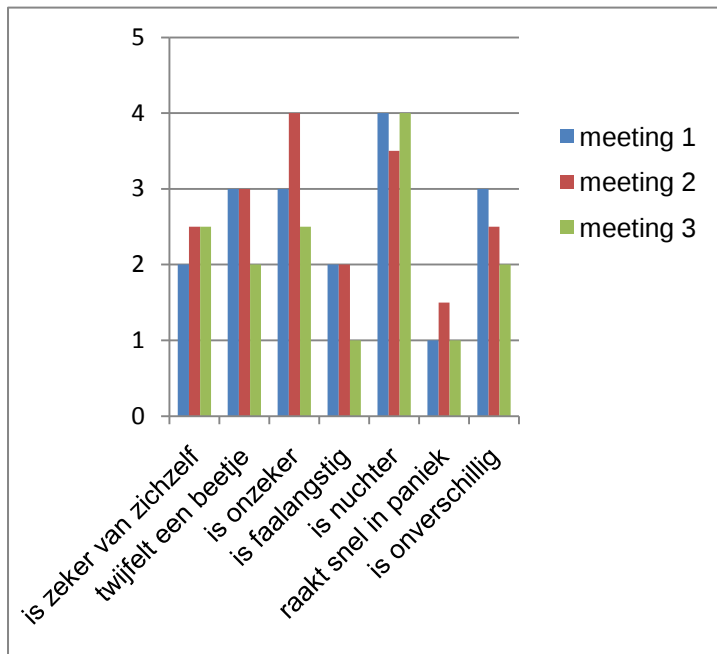
Toelichting op de horizontale as

Dit zijn variabelen die betrekking hebben op de gevoelens.

Uitkomsten van observaties omtrent E.

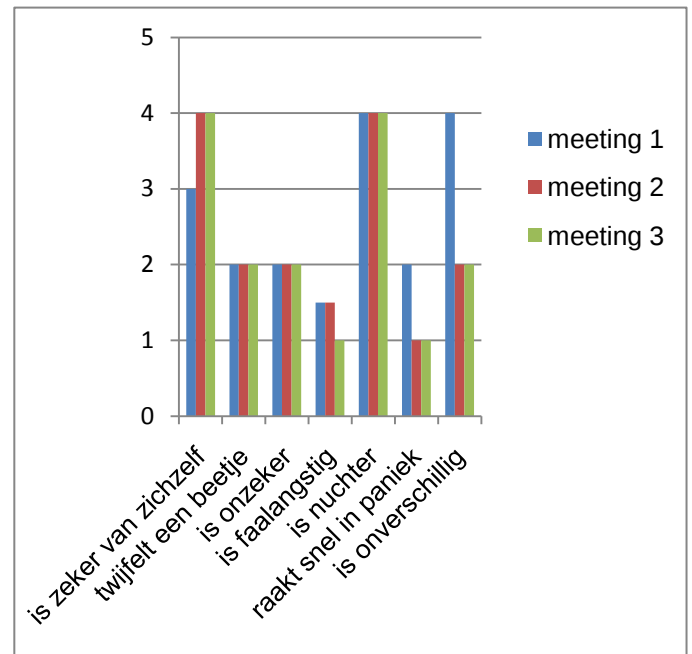
De hieronder gepresenteerde resultaten in de grafieken hebben betrekking op het door E. gekozen leerdoel: "Rustig reageren".

Spelling

Figuur 34

Vrij speelmomenten

Figuur 35

Conclusie: De tweede meting heeft plaatsgevonden ten tijde van het theorie gedeelte van het verkeersexamen waardoor er een toename in de mate van onzekerheid bij E. zichtbaar is.

Uitkomsten van observaties omtrent Y.

De hieronder gepresenteerde resultaten in de grafieken hebben betrekking op het door Y. gekozen leerdoel: “Handen bij mezelf houden”.

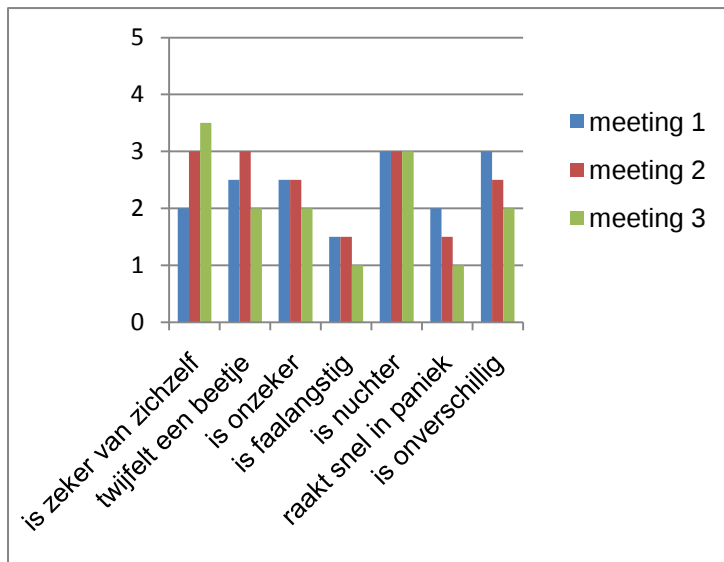
Toelichting op de verticale as van de grafieken:

1: nooit 2: soms 3: regelmatig 4: vaak 5: altijd

Toelichting op de horizontale as van de grafieken:

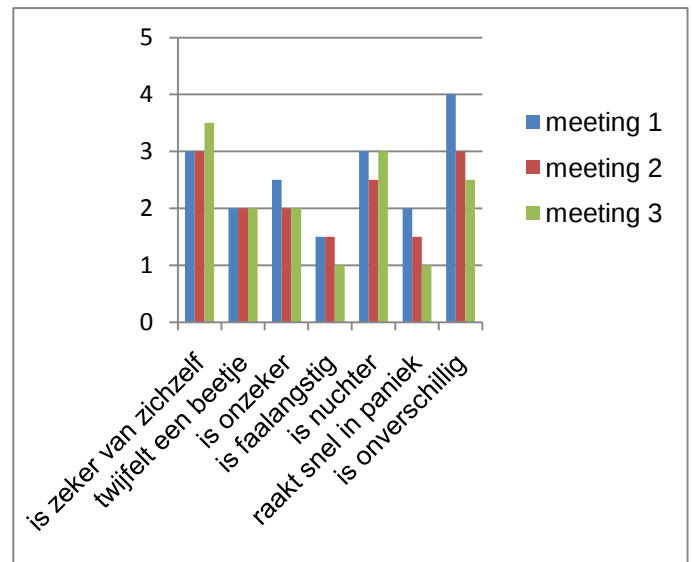
Dit zijn variabelen die betrekking hebben op de gevoelens.

Spelling

Figuur 36

Vrij speelmomenten

Figuur 37

Conclusie: De tweede meting heeft plaatsgevonden ten tijde van het theorie gedeelte van het verkeersexamen waardoor er een toename in de mate van twijfelen bij Y. zichtbaar is.

Uitkomsten van observaties omtrent R.

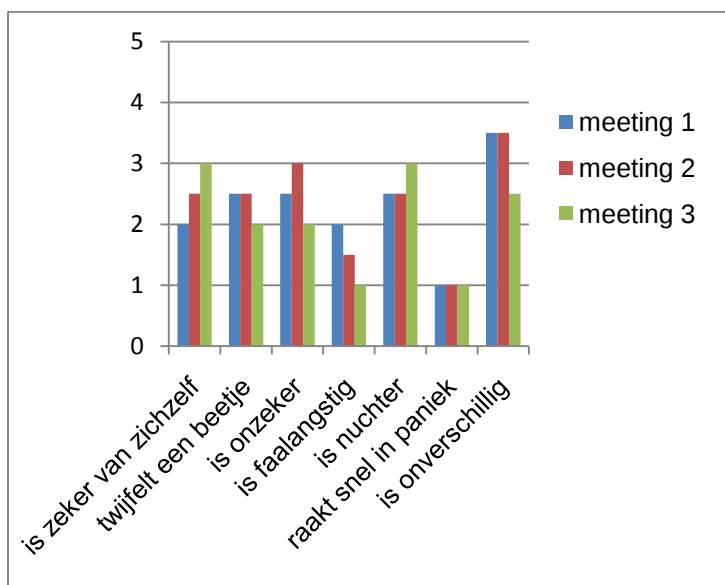
De hieronder gepresenteerde resultaten in de grafieken hebben betrekking op het door R. gekozen leerdoel: “Rustig reageren”.

Toelichting op de verticale as van de grafieken:

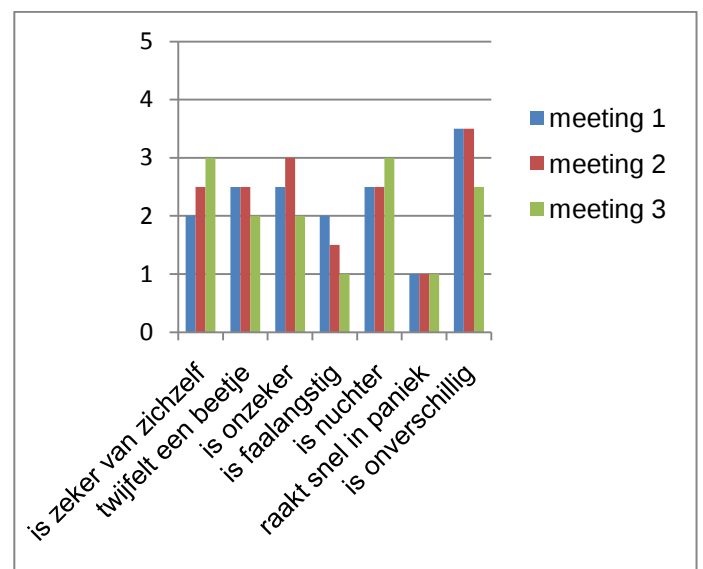
1: nooit 2: soms 3: regelmatig 4: vaak 5: altijd

Toelichting op de horizontale as van de grafieken:

Dit zijn variabelen die betrekking hebben op de gevoelens.

figuur 37. Spelling

Figuur 38. Vrij speelmomenten

Conclusie: De tweede meting heeft plaatsgevonden ten tijde van het theorie gedeelte van het verkeersexamen waardoor er een toename in de mate van onzekerheid bij R. zichtbaar is.

Uitkomsten van observaties omtrent J.

De hieronder gepresenteerde resultaten in de grafieken hebben betrekking op het door J. gekozen leerdoel: “Rustig reageren”.

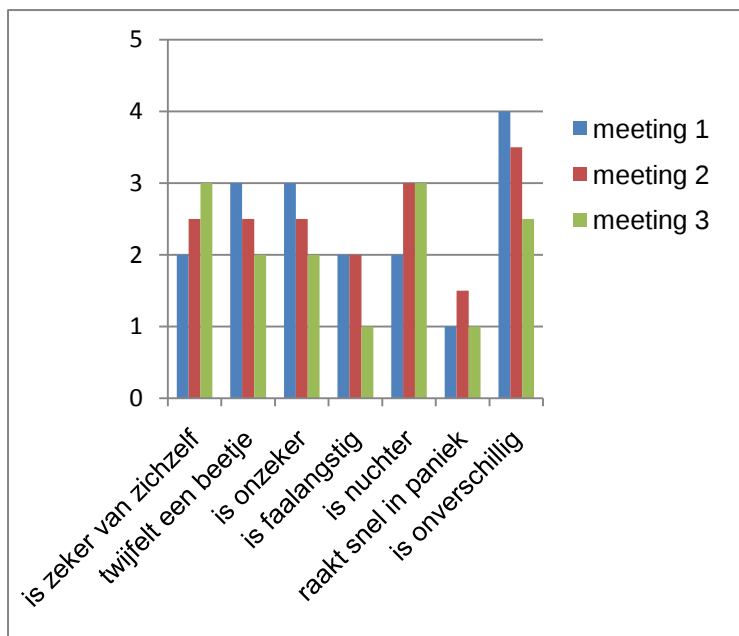
Toelichting op de verticale as van de grafieken:

1: nooit 2: soms 3: regelmatig 4: vaak 5: altijd

Toelichting op de horizontale as van de grafieken:

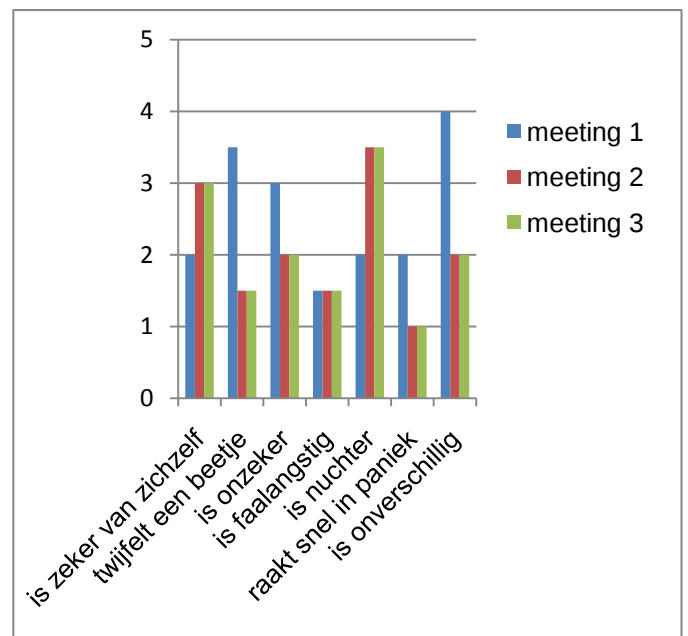
Dit zijn variabelen die betrekking hebben op de gevoelens.

Spelling

Figuur 39

Vrij speelmomenten

Figuur 40

Conclusie: Beide l.k. nemen een algehele positieve verandering in het zelfvertrouwen waar.

Reactie op fouten of problemen met de stof:

Toelichting op de verticale as van de grafieken:

1: nooit 2: soms 3: regelmatig 4: vaak 5: altijd

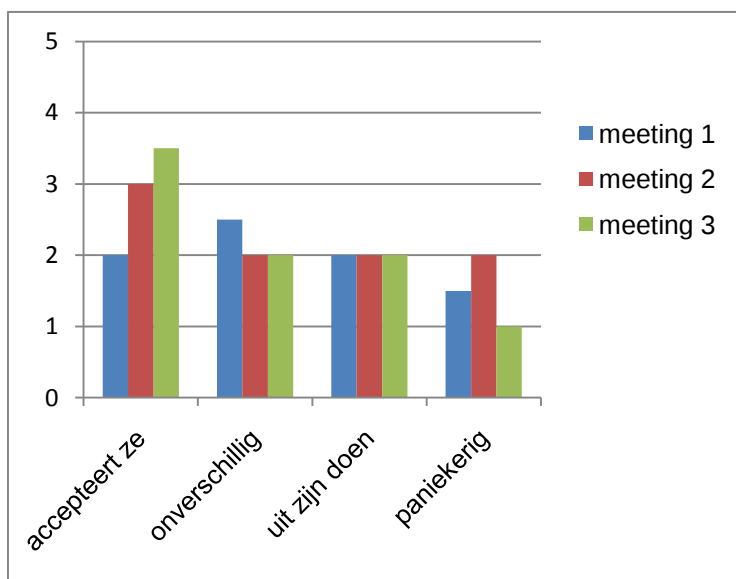
Toelichting op de horizontale as van de grafieken:

Dit zijn variabelen die betrekking hebben op de reactie op fouten of problemen met de stof.

Uitkomsten van observaties omtrent E.

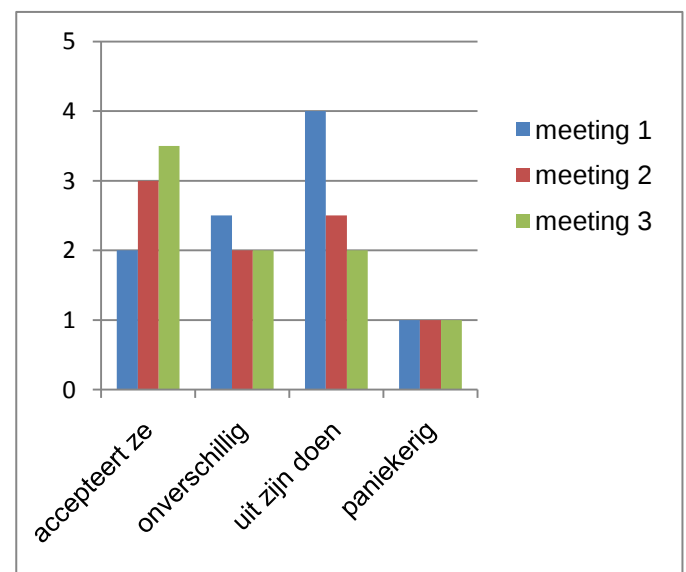
De hieronder gepresenteerde resultaten in de grafieken hebben betrekking op het door E. gekozen leerdoel: "Rustig reageren".

Spelling

Figuur 41

Vrij speelmomenten

Figuur 42

Conclusie: Beide l.k. nemen een positieve verandering bij E. waar omtrent de reactie op fouten of problemen met de stof.

Uitkomsten van observaties omtrent Y.

De hieronder gepresenteerde resultaten in de grafieken hebben betrekking op het door Y. gekozen leerdoel: “Handen bij mezelf houden”.

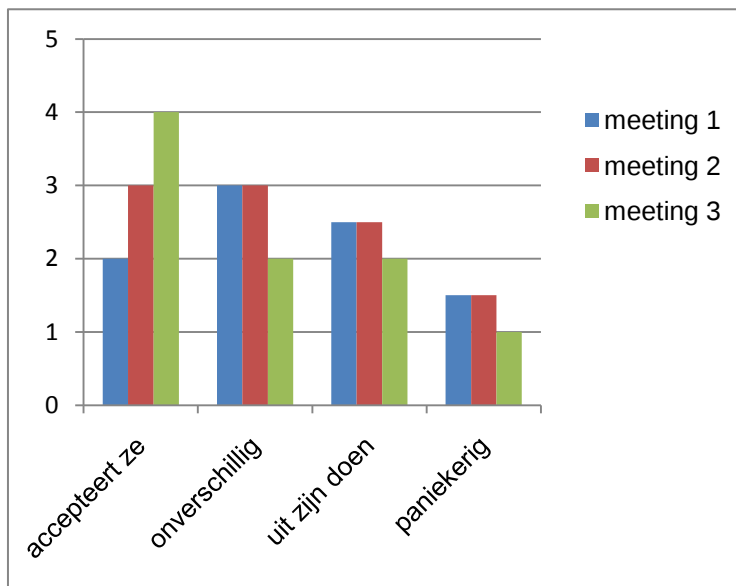
Toelichting op de verticale as van de grafieken:

1: nooit 2: soms 3: regelmatig 4: vaak 5: altijd

Toelichting op de horizontale as van de grafieken:

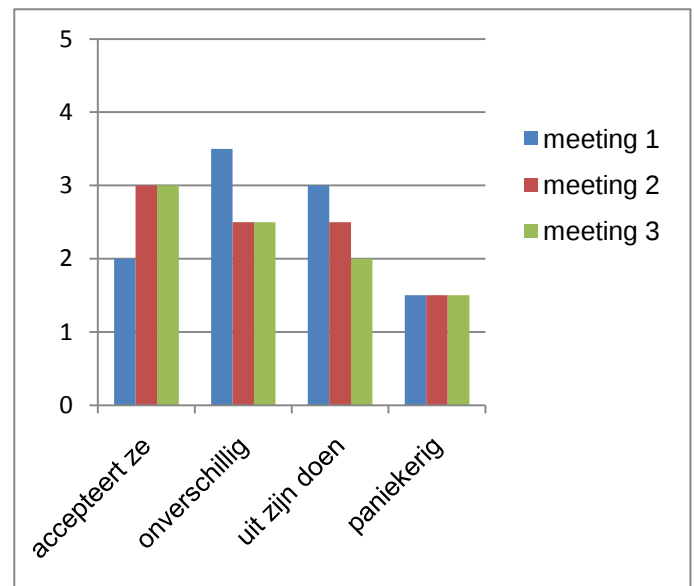
Dit zijn variabelen die betrekking hebben op de reactie op fouten of problemen met de stof.

Spelling

Figuur 43

Vrij speelmomenten

Figuur 44

Conclusie: Beide l.k. nemen een positieve verandering bij Y. waar omtrent de reactie op fouten of problemen met de stof.

Uitskomsten van observaties omtrent R.

De hieronder gepresenteerde resultaten in de grafieken hebben betrekking op het door R. gekozen leerdoel: “Rustig reageren”.

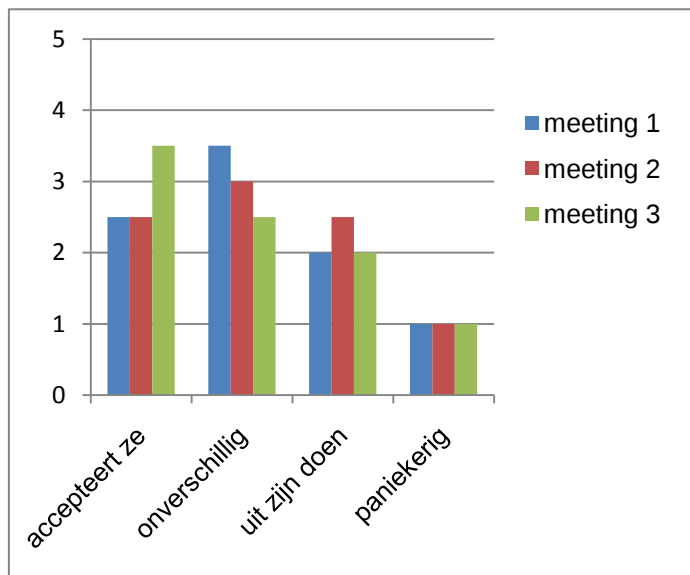
Toelichting op de verticale as van de grafieken:

1: nooit 2: soms 3: regelmatig 4: vaak 5: altijd

Toelichting op de horizontale as van de grafieken:

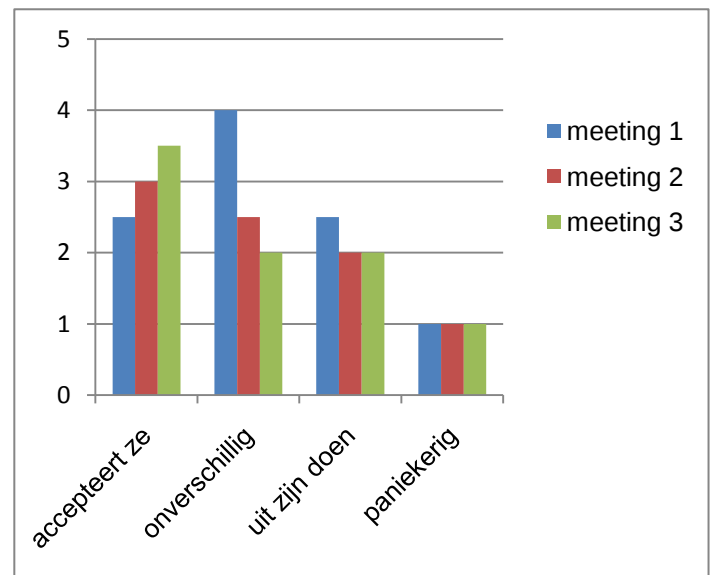
Dit zijn variabelen die betrekking hebben op de reactie op fouten of problemen met de stof.

Spelling

Figuur 45

Vrij speelmomenten

Figuur 46

Conclusie: Beide I.k. nemen een positieve verandering bij R. waar omtrent de reactie op fouten of problemen met de stof.

Uitkomsten van observaties omtrent J.

De hieronder gepresenteerde resultaten in de grafieken hebben betrekking op het door J. gekozen leerdoel: "Rustig reageren".

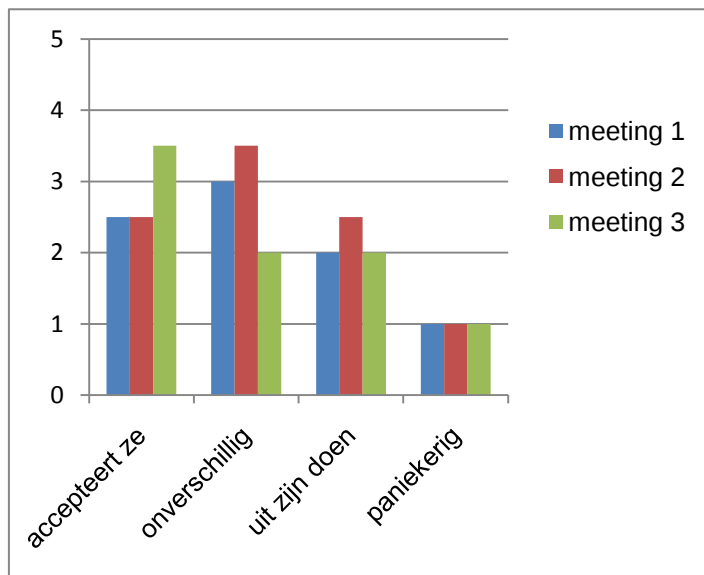
Toelichting op de verticale as van de grafieken:

1: nooit 2: soms 3: regelmatig 4: vaak 5: altijd

Toelichting op de horizontale as van de grafieken:

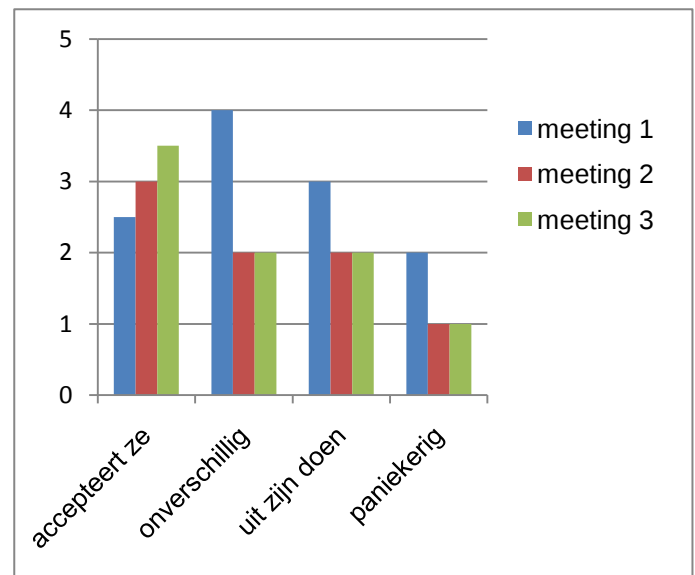
Dit zijn variabelen die betrekking hebben op de reactie op fouten of problemen met de stof

Spelling

Figuur 47

Vrij speelmomenten

Figuur 48

Conclusie: Beide l.k. nemen een positieve verandering bij J. waar omtrent de reactie op fouten of problemen met de stof.

Bijlage 19. Resultaten Vragenlijsten aan de ouders omtrent het gekozen leerdoel van hun kind

Vragenlijst ingevuld door moeder E.

Vragen over het omgaan met verschillende situaties

1. Reageert rustig wanneer hij op mij moet wachten als ik met iets bezig ben.

<u>Meting 1</u>	<u>Meting 2</u>
Ja / nee / weet niet	Ja / nee / weet niet
Opmerkingen:	Opmerkingen:
<i>Soms. Je moet hem wel uitleggen waarom hij moet wachten</i>	Soms

2. Reageert rustig wanneer hij te maken krijgt met teleurstellingen.

<u>Meting 1</u> Ja / nee / weet niet Opmerkingen: Zie vraag 1	<u>Meting 2</u> Ja / nee / weet niet Opmerkingen:
--	---

3. Reageert rustig wanneer hij het niet met mij eens is.

<u>Meting 1</u> Ja / nee / weet niet Opmerkingen: <i>Loopt soms boos weg.</i>	<u>Meting 2</u> Ja / nee / weet niet Opmerkingen:
--	---

4. Reageert rustig wanneer hij iets niet mag van mij.

<u>Meting 1</u> Ja / nee / weet niet Opmerkingen: <i>Soms.</i>	<u>Meting 2</u> Ja / nee / weet niet Opmerkingen: <i>Soms</i>
---	--

5. Reageert rustig wanneer ik hem iets vraag om voor mij te doen

<u>Meting 1</u> Ja / nee / weet niet Opmerkingen: <i>Wil graag aardig gevonden worden (compliment)</i>	<u>Meting 2</u> Ja / nee / weet niet Opmerkingen:
---	---

6. Reageert rustig wanneer hij zelf problemen met anderen moet oplossen.

<u>Meting 1</u>	<u>Meting 2</u>
Ja / nee / weet niet	Ja / nee / weet niet
Opmerkingen:	Opmerkingen:

Extra vragen bij meting 2, eindevaluatie van het leerdoel

7. Heeft zijn vaardigheid behaald.

Ja/ nee/ weet niet

8. Hij heeft zijn vaardigheid **wel/** niet behaald omdat:

Omdat hij goed zijn best heeft gedaan. Hij reageert rustiger. Legt zich erbij neer wanneer hij het ergens niet mee eens is. Hij gaat minder in discussie.

Vragen over de kwaliteiten, eigenschappen(vanaf nu vaardigheden genoemd), van uw kind en het inzetten van deze vaardigheden van uw kind in verschillende situaties

Deze vragen zijn alleen bij de eerste meting gesteld.

1. *Wat zijn de goede vaardigheden(kwaliteiten) van uw kind?*

Sociaal. Kan hard werken thuis + bij opa (boerderij).

2. *Op welke momenten laat uw kind deze vaardigheden(kwaliteiten) zien?*

Hij heeft gisteren nog Peter zijn band geplakt (zonder hulp)

3. *Welke vaardigheden (kwaliteiten) zet uw kind in om problemen op te lossen?*

Hij vind problemen oplossen heel moeilijk. Hij gaat soms boos naar boven en komt even later weer terug en denkt dat het dan opgelost is.

4. *Wat lijkt het beste te helpen om uw kind te laten doen wat het moet doen?*

Door hem het goed te vertellen (soms meerdere malen) en stapje voor stapje niet in een keer te veel informatie.

Vragen over het omgaan met verschillende situaties

1. Reageert rustig wanneer hij op mij moet wachten als ik met iets bezig ben.

Ja / nee / weet niet

Opmerkingen:

Niet altijd

2. Reageert rustig wanneer hij te maken krijgt met teleurstellingen.

Ja / nee / weet niet

Opmerkingen:

Niet altijd

3. Reageert rustig wanneer hij het niet met mij eens is.

Ja / nee / weet niet

Opmerkingen:

Niet altijd

4. Reageert rustig wanneer hij iets niet mag van mij.

Ja / **nee** / weet niet

Opmerkingen:

5. Reageert rustig wanneer ik hem iets vraag om voor mij te doen

Ja / nee / weet niet

Opmerkingen:

Niet altijd

6. Reageert rustig wanneer hij zelf problemen met anderen moet oplossen.

Ja / nee / weet niet

Opmerkingen:

Niet altijd

Vragen over de kwaliteiten, eigenschappen(vanaf nu vaardigheden genoemd), van uw kind en het inzetten van deze vaardigheden van uw kind in verschillende situaties

Deze vragen zijn alleen bij de eerste meting gesteld.

1. Wat zijn de goede vaardigheden(kwaliteiten) van uw kind?

Sociaal voor bekende. Met veel dingen willen helpen.

2. Op welke momenten laat uw kind deze vaardigheden(kwaliteiten) zien?

Als hij er zelf zin in heeft. Een goede dag heeft.

3. Welke vaardigheden (kwaliteiten) zet uw kind in om problemen op te lossen?

Daar heeft hij veel moeite mee. Als hij afgekoeld is lukt het vaak wel.

4. Wat lijkt het beste te helpen om uw kind te laten doen wat het moet doen?

Uitleggen waarom het moet gebeuren.

Vragen over het omgaan met verschillende situaties

Voor de volgende vragen wil ik u vragen een rondje te zetten om het antwoord dat het beste past bij uw kind.

1. Houdt zijn handen bij zichzelf wanneer hij op mij moet wachten als ik met iets bezig ben.

Ja / nee / weet niet

Opmerkingen:

2. Houdt zijn handen bij zichzelf wanneer hij te maken krijgt met teleurstellingen.

Ja / nee / weet niet

Opmerkingen:

Wel met moeite.

3. Houdt zijn handen bij zichzelf wanneer hij het niet met mij eens is.

Ja / nee / weet niet

Opmerkingen:

4. Houdt zijn handen bij zichzelf wanneer hij iets niet mag van mij.

Ja / nee / weet niet

Opmerkingen:

5. Houdt zijn handen bij zichzelf wanneer ik hem iets vraag om voor mij te doen

Ja / nee / weet niet

Opmerkingen:

6. Houdt zijn handen bij zichzelf wanneer hij zelf problemen met anderen moet oplossen.

Ja / nee / **weet niet**

Opmerkingen:

7. Hij heeft zijn leerdoel behaald.

Ja / nee / weet niet

8. Hij heeft hij zijn vaardigheid wel/ niet behaald omdat:

Het gedrag van Y. is vooruit gegaan. Dreigt soms in zijn oude patroon terug te vallen.

Bijlage 20. Eindevaluatie werkboek Mission Possible

1. Hoe vonden jullie het om aan een leerdoel te werken?

E.: Leuk, grappig, prettig om aan een leerdoel te werken. Ik ben nu rustiger, ga niet meer in discussie. Ik heb op school en thuis ook minder ruzie. Ik zou dit vaker willen doen. Vooral met een voetbaltoernooi als afsluiting.

J.: Goed, leuk, ik let meer op mezelf en heb geen ruzie meer.

R.: Leuk, omdat je ver bent gekomen.

Y.: Leuk, omdat ik me nu kan beheersen en mijn handen bij mezelf kan houden. Ik heb minder ruzie.

2. Hoe vonden jullie het om aan het leerdoel met het werkboek Mission Possible te werken?

Mening van alle vier de heren: Saai! Je moet zoveel schrijven en nadenken. Het zijn lastige vragen.

E.: Ik vond het lastig om over mijn gevoelens na te denken en te praten. Dat doe je niet zo snel. Ik heb er wel veel van geleerd want als ze nu vragen over mijn gevoelens stellen dan kan ik beter antwoord geven en kan ik hier makkelijker over praten en over nadenken.

Y.: Het zijn vragen die je nooit stelt. Je moet antwoord over je gevoelens geven en over je gevoelens praten. Het is lastig om over je gevoelens na te denken en te praten.

J.: Lopen op de lijn van 1-10 vond ik het leukste.

R.: Vooral het maken van de poster vond ik er leuk en die hielp mij ook om mij aan het leerdoel te herinneren.

3. Wat vonden jullie van de vragen bij stap 1?

Je moet vaak hetzelfde invullen.

4. Wat zouden jullie willen veranderen?

- Vraag 6, over je toekomst (droom), wordt vraag 1.
- Vraag 1, over je leven op dit moment, wordt vraag 2.

- Vraag 7, welke doelen stel je jezelf om de droom waar te maken, wordt vraag 3.
- Vraag 2, kiezen van het leerdoel, wordt vraag 4.
- Vraag 3, wat wil je leren of beter in worden, weglaten. Dit heb je al bij vraag 2 en 3 opgeschreven.
- Vraag 4, hoe zie je jezelf over een paar weken, maanden, jaren, wordt vraag 5.
- Vraag 5, proberen te beschrijven wat je zou willen veranderen, weglaten. Dit heb je al bij vraag 1 opgeschreven.

5. Wat vonden jullie van de vragen bij stap 2?

De vragen 1-3 zo laten. Die zijn goed en helpen je om gemotiveerd te raken en te blijven.

De vragen 4-6 weglaten. Deze lijken erg op de vragen 1-3.

6. Wat vonden jullie van de vragen bij stap 3?

- Vraag 1 kan blijven staan. Eventueel aanpassen: Wie kunnen jou helpen jouw doel te bereiken? (vrienden en/ of familieleden en/ of leerkrachten)
- Vragen 2 en 3 kunnen weggelaten worden. Lijken op vraag 1.

7. Wat vonden jullie van de vragen bij stap 4?

Deze vragen kunnen zo blijven staan. Leuk om een poster te maken. Deze helpt om gemotiveerd te blijven en als herinnering aan je leerdoel.

8. Wat vonden jullie van de vragen bij stap 5?

Deze vragen kunnen zo blijven staan. Het is leuk om van anderen, de supporters, te horen waarom zij vertrouwen in je hebben.

9. Wat vonden jullie van de vragen bij stap 6?

Deze vragen kunnen zo blijven staan. Het is lastig, deze vragen te beantwoorden, maar deze helpen je wel om te merken wat er al wel goed gaat en hoe je nog dichterbij je doel kunt komen.

10. Wat vonden jullie van de vragen bij stap 7?

Deze vragen kunnen zo blijven staan.

De droomvraag is lastig, maar wel heel leuk om op de 10 te staan en na te denken hoe het dan zal zijn. Het is leuk en prettig om te zien hoe ver je steeds bent gekomen en dat je steeds een stapje dichterbij het einddoel komt. Ook is het leuk om te bepalen dat je niet perse een 10 hoeft te halen, maar dat je ook met minder tevreden mag zijn.

11. Wat vonden jullie van de vragen bij stap 8?

Vraag 1 kan blijven staan. Y: "het is soms wel lastig om deze vraag te beantwoorden en te bedenken wat de volgende stap is om dichterbij je leerdoel te komen, maar helpt je wel bij het terugkijken en om je successen in je logboek te schrijven.

Vraag 2 kan worden weggelaten. Deze is hetzelfde als vraag 1.

12. Wat vonden jullie van de vragen bij stap 9?

Deze vragen kunnen zo blijven staan.

Het logboek is prettig en leuk om bij te houden. Zo kan je elke keer je successen zien. Je blijft zo gemotiveerd om aan je leerdoel te werken.

13. Wat vonden jullie van de vragen bij stap 10?

Deze vragen kunnen zo blijven staan. Het is prettig om hier naar te kijken wanneer het even tegenzit. Het helpt je herinneren wat je dan kunt doen. De poster en de viering van het leerdoel helpen ook heel erg om door te blijven zetten om je leerdoel te halen.

14. Wat vonden jullie van de vragen bij stap 11?

Deze vragen kunnen zo blijven staan. Dit zijn goede vragen om over de viering van het leerdoel te praten. Het was heel leuk om hierover na te denken en te praten.

15. Wat was het leukste om te doen?

E.: Stap 11. Het verzinnen wat we zouden gaan doen als we het leerdoel zouden halen en natuurlijk de viering, het voetbaltoernooi zelf.

J.: Het lopen elke week op de lijn, stap 7 en zien dat je weer een stap verder en dichterbij het leerdoel bent gekomen, maar ook het voetbaltoernooi.

R.: Het voetbaltoernooi.

Y.: Het bedenken van het voetbaltoernooi en het popcornbakken.

Bijlage 21. Oplossingsgerichte gesprekken met kinderen (in het SBO)

Opstellen van een individueel leerdoel

Stap 1. (Leer)doel bepalen

Teken een cirkel

- Binnen in de cirkel:

1. Waar ben je trots op? Waar ben je goed in? Wat gaat er allemaal goed? Wat heb je bereikt?

- Buiten de cirkel:

2. Waar wil je aan gaan werken. Waar wil je beter in worden?

3. Welk doel kies je om de komende tijd aan te gaan werken? Waar wil je de komende tijd beter in worden?

4. Is het doel wat je gekozen hebt positief?

Voorbeeld:

Negatief doel

niet schreeuwen

Geen ruzie maken

Niet aan andere kinderen zitten

Niet schelden

Positief doel

Zachtjes praten

Aardig zijn voor anderen

Handen bij mezelf houden

Rustig reageren

Stap 2. Voordelen

1. Welke voordelen zal het voor jou hebben, denk je, als je jouw doel bereikt?

2. Welke voordelen zal het voor anderen hebben, denk je, als je jouw doel bereikt?

Stap 3. Uitzondering, hulpbronnen

1. Welke dingen hebben je tot nu toe het meest geholpen? Wanneer gaat het al goed? Hoe is het je eerder gelukt?

2. Wat deed je toen anders? Hoe wist je dat je het kon?

3. Welke van deze dingen kun je gebruiken om jouw doel te bereiken?

Stap 4. Samen sta je sterk, supporters (optioneel)

1. Welke vrienden, familieleden (vader, moeder), juffen/ meesters kunnen je helpen om jouw doel te bereiken?

2. Hoe zouden ze je kunnen helpen?

Stap 5. Symbool (optioneel)

1. Welk ding, idool, foto, maken van een poster van jouw idool, zouden jou kunnen helpen bij het bereiken van je doel?

Stap 6. Schaalvraag

1. Waar op een schaal van 1 tot 10, zou jij jezelf plaatsen, als 1 betekent dat je nog niets hebt gedaan om jouw doel te bereiken, en 10 betekent dat je jouw doel met succes hebt bereikt?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

(Je kunt dit met je juf/ meester ook echt lopen. Gebruik bijvoorbeeld Post-it memo's of onderzettertjes om de cijfers op te schrijven en op de grond te leggen.)

2. Kun je vertellen waardoor jij al op deze plaats bent gekomen? (denk daarbij aan de antwoorden die je eerder bij stap 3 hebt gegeven). Wat zit er allemaal in het cijfer waar je nu staat?

3. Loop, kijk, denk, nu eens aan de 10, hoe ziet jouw gewenste situatie eruit?

4. Wat zou de eerstvolgende kleine stap zijn om dichterbij jouw doel te komen? Hoe zou een stapje hoger eruit zien?

5. Welk verschil zou dit voor je maken, en voor anderen?

Stap 7. Geheugensteuntjes bedenken, tegenslag

Als het op weg naar je doel eens tegenzit, je vergeet om aan je doel te denken of wanneer het even wat minder goed gaat.

1. Wat zou de juf/ meester kunnen doen om je te helpen? (bijvoorbeeld een teken afspreken).

2. Wat wil je dat je ouders tegen je zeggen om je te helpen?

3. Hoe zouden andere kinderen kunnen doen of zeggen om je te helpen?

Stap 8. Actie

1. Wat ga je de komende week doen om dichterbij je doel te komen? Over welke verbetering wil je de juf/ meester de volgende keer komen vertellen?

Bijlage 22. Oplossingsgerichte gesprekken met een groep kinderen (in het SBO)

Stappen voordat je een doel gaat opstellen met de kinderen

Stap 1. Bedenken

Wat is de gewenste situatie voor de groep?

Stap 2. Observeren

Observeren van kwaliteiten/ successen van de groep

Opstellen van een gezamenlijk leerdoel

Stap 1. Vertellen

Vertellen aan de groep wat je ziet aan kwaliteiten

Stap 2. Leerdoel bepalen

Teken een cirkel

- Binnen in de cirkel:
 1. Waar zijn we als groep trots op? Wat kunnen we goed?
- Buiten de cirkel:
 2. Waar willen we aan gaan werken? Waar willen we beter in worden?
 3. Welk doel kiezen we om de komende tijd aan te gaan werken? Waar willen we de komende tijd beter in worden?
 4. Is het doel wat jullie gekozen hebben positief?

Voorbeeld:

Negatief doel

Geen antwoorden of vragen door de klas roepen
Geen ruzie maken
Niet aan andere kinderen zitten
Niet schelden

Positief doel

Vinger opsteken
Aardig zijn voor anderen
Handen bij jezelf houden
Rustig reageren

Stap 2. Voordelen

1. Welke voordelen zal het voor jullie hebben, denken jullie, als jullie het doel hebben bereikt?
2. Welke voordelen zal het voor anderen hebben, denken jullie, als jullie je doel hebben bereikt?

Stap 3. Uitzondering, hulpbronnen

1. Wanneer gaat het al goed?
2. Wat deden jullie toen anders?
3. Welke van deze dingen kunnen jullie gebruiken om jouw doel te bereiken?

Stap 4. Schaalvraag

1. Waar op een schaal van 1 tot 10, zouden we onszelf plaatsen, als 1 betekent dat we de "slechtste" klas zijn, en 10 betekent we de "beste" klas zijn?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

(Je kunt deze schaal op het digibord, vergroot, aan de kinderen laten zien)

2. Kunnen jullie vertellen waardoor jullie al op deze plaats zijn gekomen? (denk daarbij aan de antwoorden die jullie eerder bij stap 3 hebben gegeven). Wat zit er allemaal in het cijfer waar jullie nu staan?
3. Loop, kijk, denk, nu eens aan de 10, hoe ziet jullie gewenste situatie eruit?
4. Wat zou de eerstvolgende kleine stap zijn om dichterbij jullie doel te komen? Hoe zou een stapje hoger eruit zien?
5. Welk verschil zou dit voor jullie maken, en voor anderen?